

Smernica Rady 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín

a

smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES o ochrane voľne žijúceho vtáctva

**Prioritný akčný rámec financovania Natura 2000
v Slovenskej republike
pre EU programové obdobie 2014-2020
(návrh)**

**Podľa formátu schváleného Európskou komisiou spracovala Štátna ochrana prírody
Slovenskej republiky a Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky**

Bratislava 15. apríl 2013

Obsah (formát PAF predpísaný Európskou komisiou)

- A Úvodný prehľad sústavy Natura 2000
 - A.1 *Stručný popis typov biotopov z prílohy I a druhov z prílohy II smernice o biotopoch a sťahovavých druhov vtákov z prílohy I smernice o ochrane vtáctva, pre ktoré sú vymedzované územia Natura 2000*
 - A.2 *Počet a výmera území Natura 2000*
 - A.3 *Hlavné kategórie využitia krajiny a kategórie ekosystémov v územiach Natura 2000*
 - B. Stav biotopov a druhov
 - B.1 *Najaktuálnejšie hodnotenie stavu druhov a biotopov*
 - B.2 *Celkové hodnotenie stavu kategórií biotopov a skupín druhov*
 - B.3 *Prehľad vplyvov a ohrození pôsobiacich na druhy a biotopy*
 - C. Právne a administratívne ustanovenia pre ochranu a manažment území Natura 2000
 - C.1 *Relevantné právne ustanovenia*
 - C.2 *Pokrok v manažmentovom plánovaní pre územia Natura 2000 a perspektívy*
 - C.3 *Relevantné vládne i mimovládne plány*
 - D. Súčasná skúsenosť s využitím EU finančných nástrojov
 - D.1 *Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EAFRD)*
 - D.2 *Európsky fond pre rybné hospodárstvo (EFF)*
 - D.3 *Štrukturálne fondy a Kohézny fond*
 - D.4 *LIFE+*
 - D.5 *Iné kľúčové zdroje financovania*
 - E. Súčasný odhad finančných potrieb pre manažment území Natura 2000
 - F. Strategické ciele ochrany Natura 2000 na obdobie 2014-2020
 - F.1 *Súhrn priorít pre obdobie (a očakávaných výstupov) pre prioritné biotopy a druhy so zohľadnením merateľného pokroku cieľov EU stratégie biodiverzity do roku 2020 a pre zabezpečenie dobrého "fungovania" sústavy Natura 2000 (ÚEV a CHVÚ)*
 - F.2 *Súhrn priorít pre obdobie (a očakávaných výstupov) pre ďalšie biotopy a druhy chránené smernicou o biotopoch a smernicou o ochrane vtáctva so zohľadnením merateľného pokroku cieľov EU stratégie biodiverzity do roku 2020 a pre zabezpečenie dobrého "fungovania" sústavy Natura 2000 (ÚEV a CHVÚ)*
 - F.3 *Strategické priority pre financovanie Natura 2000 prepojené na "zelený" cestovný ruch a zamestnanosť, zmenu klímy a adaptácie alebo ďalšie prínosy pre ekosystémy, pre výskum, vzdelávanie, školenie, zvyšovanie povedomia a podporu spolupráce (vrátane cezhraničnej) vo väzbe na manažment Natura 2000*
 - G. Popis kľúčových opatrení na dosiahnutie priorít
 - G.1.a *Hlavné prioritné opatrenia pre Natura 2000*
 - G.1.b *Prioritné opatrenia pre Natura 2000 – poľnohospodárske a lesné biotopy a druhy*
 - G.1.c *Prioritné opatrenia pre Natura 2000 – morské a pobrežné biotopy a druhy*
 - G.1.d *Prioritné opatrenia pre Natura 2000 – mokradné biotopy a druhy (vrátane rašelinísk)*
 - G.2.a *Prioritné opatrenia pre zabezpečenie ekosystémových služieb Natura 2000, hlavne vo vzťahu ku zmene klímy (zmiernujúce opatrenia a adaptácia)*
 - G.2.b *Prioritné opatrenia pre rozvoj trvalo udržateľného cestovného ruchu a zamestnanosť vo vzťahu k Natura 2000*
 - G.2.c *Prioritné opatrenia na podporu inovatívneho financovania vo vzťahu k Natura 2000*
 - G.3 *Súhrnná tabuľka prioritných opatrení podľa typov biotopov a druhov*
 - H. Monitoring, hodnotenie a aktualizácia PAF
- Prílohy*
- 1 *Aktivity pre manažment Natura 2000, ktoré môžu byť oprávnené pre EÚ spolufinancovanie*
 - 2 *Návrh splnenia cieľa 1 EU stratégie biodiverzity (nepovinná príloha)*
 - 3 *Zoznam skratiek a použitých zdrojov (nepovinná príloha – len pre interne účely)*

A. Úvodný prehľad sústavy Natura 2000

A.1 **Stručný popis typov biotopov z prílohy I a druhov z prílohy II smernice o biotopoch a sťahovavých druhov vtákov z prílohy I smernice o ochrane vtáctva, pre ktoré sú vymedzované územia Natura 2000**

Na území Slovenska má prirodzený výskyt 67 biotopov európskeho významu z prílohy I a 134 druhov európskeho významu z prílohy II smernice o biotopoch. V rámci nich je 23 prioritných biotopov európskeho významu a 23 prioritných druhov. Pre 81 druhov vtákov z prílohy I smernice o ochrane vtáctva a sťahovavých druhov sa vymedzujú chránené vtáacie územia.

Počty druhov rastlín a živočíchov a typov biotopov európskeho významu z prílohy II a I smernice o biotopoch s prirodzeným výskytom na Slovensku, pre ktoré sa vymedzujú územia Natura 2000

	Celkový počet ¹⁾	Z toho prioritných ¹⁾
Rastliny	43	12
vyššie rastliny	36	12
Machorasty	7	0
Živočíchy	91	11
Bezstavovce	41	5
Ryby a mihule	21	0
Obojživelníky	5	0
Plazy	1	0
Cicavce	23	6
Typy biotopov	67/68 ²⁾	23
Vtáky	81	-

¹⁾ Počty druhov a biotopov zodpovedajú posledným pripomienkam k referenčnému zoznamu druhov pre správu podľa článku 17 smernice o biotopoch (máj 2011)

²⁾ biotop s kódom 6210 sa rozlišuje na prioritný a neprioritný, podľa toho, či má alebo nemá výskyt orchideí

Zoznam druhov z prílohy II smernice o biotopoch je zverejnený na

<http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=4&lang=sk&sec=12>

Zoznam typov biotopov európskeho významu je zverejnený na

<http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=4&lang=sk&sec=13>

Zoznam druhov vtáctva, pre ktoré sa vyhlasujú chránené vtáacie územia, je zverejnený na

<http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=4&lang=sk&sec=1&cpt=3>

A.2 **Počet a výmera území Natura 2000**

územia európskeho významu (ďalej len "ÚEV")	473 (584 350 ha)
rozhodnutia Európskej komisie, ktorými boli ÚEV zverejnené	Všetky rozhodnutia sú na http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/sites_hab/biogeog_regions/index_en.htm Pre Slovensko sú relevantné tieto rozhodnutia pre ÚEV v alpskej biogeografickej oblasti a v panónskej biogeografickej oblasti: 2013/22/EU, 2012/12/EU, 2011/62/EU, 2010/42/EU, 2009/91/EC, 2008/218/EC (alpský bioregión) a 2012/10/EU; 2013/24/EU, 2011/86/EU; 2009/90/EC, 2008/26/EC (panónsky bioregión)
ÚEV vyhlásené za chránené územia	308 (386 843 ha)
chránené vtáacie územia (ďalej len "CHVÚ")	41 (1 283 286 ha)
výmera suchozemských území Natura 2000	1 444 725 ha (so zohľadnením vzájomného prekryvu ÚEV a CHVÚ)

A.3 Hlavné kategórie využitia krajiny a kategórie ekosystémov v územiach Natura 2000

Hlavné kategórie využitia krajiny v ÚEV (Corine Land Cover 2006)

kategória	výmera (ha)	% z prekryvu
lesy	452397	77.46
kroviny a bylinné vegetačné spoločenstvá	64399	11.03
pasienky	26369	4.52
rôznorodé poľnohospodárske plochy s vegetáciou	14094	2.41
otvorené priestranstvá s málo alebo bez vegetácie	10886	1.86
orná pôda	8118	1.39
vnútrozemské vodstvo	4423	0.76
urbanizovaná štruktúra	1059	0.18
vnútrozemské močiare	968	0.17
umelovytváraná nepoľnohospodárska zeleň	939	0.16
priemysel, ťažba, skládky a výstavba	230	0.04
stále plodiny	129	0.02

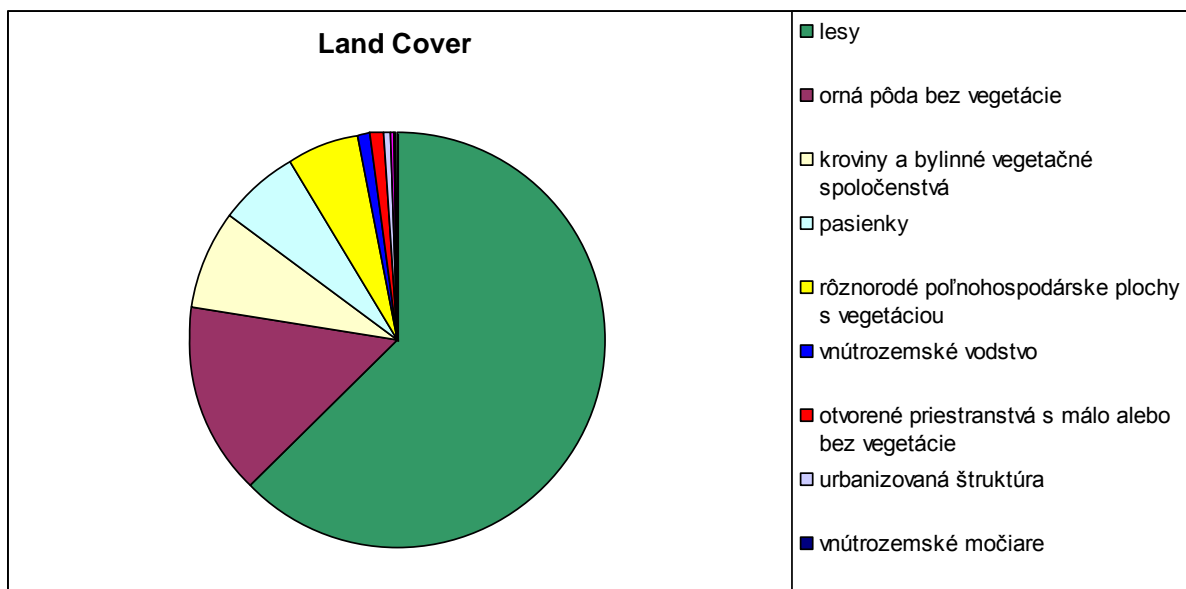
Hlavné kategórie využitia krajiny v CHVÚ (Corine Land Cover 2006)

kategória	výmera (ha)	% z prekryvu
lesy	801958	61.20
orná pôda	210947	16.10
kroviny a bylinné vegetačné spoločenstvá	106970	8.16
Pasienky	81755	6.24
rôznorodé poľnohospodárske plochy s vegetáciou	72886	5.56
vnútrozemské vodstvo	14738	1.12
urbanizovaná štruktúra	6465	0.49
otvorené priestranstvá s málo alebo bez vegetácie	5767	0.44
vnútrozemské močiare	2815	0.21
stále plodiny	2803	0.21
umelovytváraná nepoľnohospodárska zeleň	2244	0.17
priemysel, ťažba, skládky a výstavba	1144	0.09

Hlavné kategórie využitia krajiny v sústave Natura 2000 (Corine Land Cover 2006)

kategória	výmera (ha)	% z prekryvu
lesy	903589	62.56
orná pôda	214274	14.84
kroviny a bylinné vegetačné spoločenstvá	115763	8.02
pasienky	87943	6.09
rôznorodé poľnohospodárske plochy s vegetáciou	79675	5.52
vnútrozemské vodstvo	15136	1.05
otvorené priestranstvá s málo alebo bez vegetácie	10986	0.76
urbanizovaná štruktúra	7147	0.49
vnútrozemské močiare	3046	0.21
stále plodiny	2901	0.20
umelovytváraná nepoľnohospodárska zeleň	2515	0.17
priemysel, ťažba, skládky a výstavba	1294	0.09

Dominantné zastúpenie v územiach Natura 2000 majú lesy. Lesné spoločenstvá sú v podmienkach Slovenska domovom väčšiny chránených druhov. Aj výmera lesných biotopov je v porovnaní s ostatnými biotopmi chránenými v ÚEV najvyššia. Veľké zastúpenie má aj orná pôda, ktorej zastúpenie najmä v CHVÚ je dôležité pre vtáčie druhy voľnej agrárnej krajiny. Kroviny a bylinné vegetačné spoločenstvá majú významné zastúpenie najmä v ÚEV. Vodstvo a močiare svojím podielom tvorí len okolo 1 %, ale ich význam je obrovský. Prehľad je uvedený v grafe „pokryvnosti” kategórií krajiny v Natura 2000 na Slovensku.

B. Stav biotopov a druhov

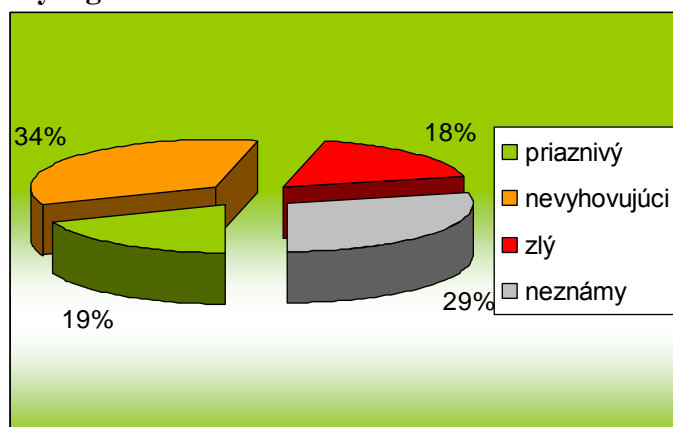
B.1 Najaktuálnejšie hodnotenie stavu druhov a biotopov

B.1.a Biotopy a druhy chránené smernicou o biotopoch

Celkové hodnotenie stavu druhov a biotopov

V roku 2007 boli členské krajiny EU povinné podať správu o stave území, druhov a biotopov európskeho významu z prílohy I, II, IV a V smernice o biotopoch za predchádzajúce 6-ročné obdobie (nové členské štáty mali reportovacie obdobie skrátené – od 1. mája 2004 - 31. decembra 2006). Táto povinnosť vyplýva z článku 17 smernice o biotopoch. Údaje z predmetnej správy boli východiskom pre spracovanie návrhu PAF. Všetky hodnotenia sú prístupné na <http://cdr.eionet.europa.eu/sk/eu/art17/envrlqbva>.

Zo správy vyplynulo, že zo 66 hodnotených typov biotopov, 50 rastlín a 150 živočíchov európskeho významu je 19 % v priaznivom stave, 34 % v nevyhovujúcom, 18 % v zlom stave a stav 29 % je neznámy. **Prehľad celkového stavu biotopov a druhov európskeho významu na Slovensku je znázornený v grafe.**

Hodnotenie stavu biotopov a druhov európskeho významu podľa biogeografických regiónov

Z celkového hodnotenia stavu biotopov a druhov za alpský a za panónsky bioregión vyplýva vyšší podiel biotopov a druhov v priaznivom stave v alpskom bioregiónu a vo všeobecnosti potreba

aktívneho manažmentu zameraného na zlepšenie stavu, ako aj výskumných aktivít na zlepšenie informácií predovšetkým o druhoch európskeho významu, ktorých stav je neznámy. **Hodnotenie stavu biotopov a druhov európskeho významu na Slovensku podľa biogeografických oblastí sú uvedené v tabuľke.**

Bioregión	Biotopy (%)				Druhy (%)			
	Priaznivý	Nevyhovujúci	zlý	Neznámy	Priaznivý	Nevyhovujúci	zlý	Neznámy
Alpský bioregión	36	49	5	10	18	31	19	32
Panónsky bioregión	21	45	23	11	15	31	22	32
SR	29	47	13	11	16	31	20	33

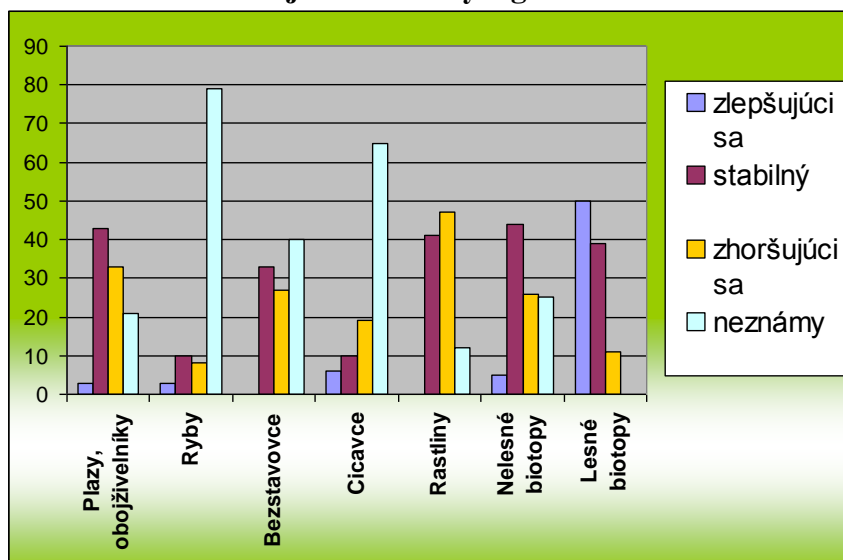
Hodnotenie stavu biotopov a druhov európskeho významu podľa parametrov hodnotenia

Európska komisia považuje za východisko pre prípravu PAF aj hodnotenie podľa jednotlivých parametrov, t. j. areálu, výmery, štruktúry a perspektív pre biotopy, resp. areálu, populácie, biotopov a perspektív pre druhy. **Hodnotenie stavu biotopov a druhov európskeho významu na Slovensku podľa jednotlivých parametrov hodnotenia je uvedené v tabuľke.**

Parameter	Biotopy (%)				Druhy (%)			
	Priaznivý	Nevyhovujúci	zlý	Neznámy	Priaznivý	Nevyhovujúci	zlý	Neznámy
Areál	53	28	5	14	38	18	13	31
Výmera/populácia	44	27	6	23	21	27	13	39
Štruktúra/biotop	50	29	9	12	22	35	7	36
Perspektívy	52	21	8	19	20	28	7	45

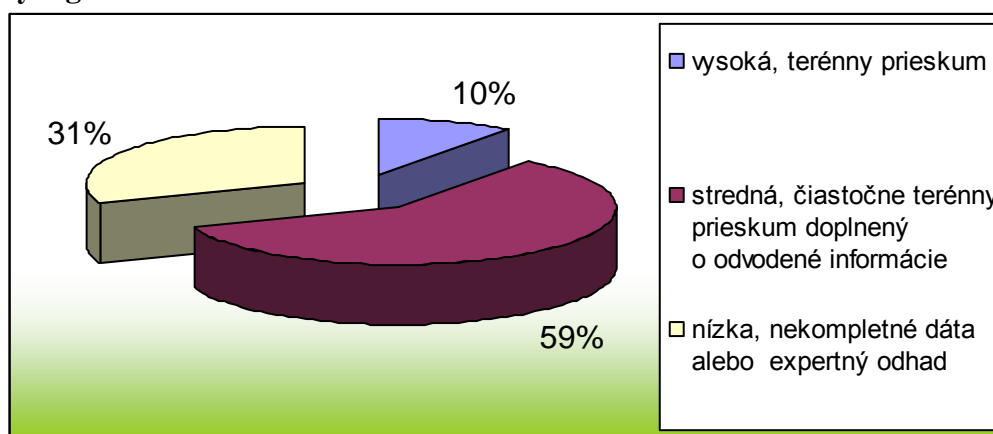
Čiastkové závery a vyhodnotenie trendov

Trendy výmery typov biotopov a biotopov jednotlivých skupín druhov sú za sledované časové obdobie zobrazené v grafe. Len v prípade lesných biotopov môžeme hovoriť o zlepšujúcom sa trende výmery biotopov. Naopak biotopy druhov majú len v 3 % zlepšujúci sa trend. Nedostatok údajov o vývoji biotopov živočíchov potvrdzujú vysoké hodnoty neznámeho trendu najmä u rýb, cicavcov, ale aj bezstavovcov. Pri rastlinách môžeme konštatovať, že väčšina ich biotopov sa vyvíja nepriaznivo (až 47 %), čo je spôsobené najmä upustením od tradičného obhospodarovania. Z uvedeného vyplýva vysoká potreba systematických opatrení v krajine, ako aj realizácie revitalizačných opatrení pre biotopy a to predovšetkým prípravou programov starostlivosti o územia, programov starostlivosti a programov záchranu o druhy s cieľom zameraných na zlepšenie stavu biotopov a biotopov druhov. **Trend stavu biotopov a biotopov druhov európskeho významu na Slovensku je znázornený v grafe.**

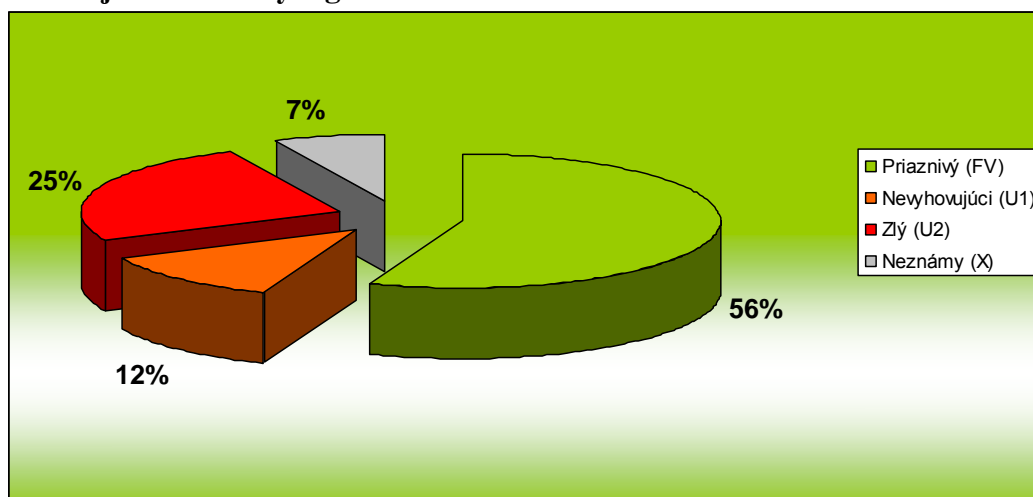
Kvalita údajov o biotopoch a druhoch

Pre chránené druhy i biotopy platí, že na presnejšie vyvodzovanie záverov je potrebný systematický monitoring. Doterajšie údaje poskytnuté pre reporting sú často len orientačné, vyjadrené expertným odhadom, ktorý nemusí vždy odrážať reálny stav. Rovnako chýbajúca pravidelnosť kontroly lokalít, absencia používania rovnakých metód zberu, zapisovania a úschovy dát je problémom súčasného stavu vo vedeckej činnosti. Určitá forma jednotnosti je potrebná hlavne pri vyhodnocovaní údajov a vyslovovaní záverov, ktoré by mali vychádzať z uniformných dát. Čo najskôr je potrebné začať so samotnou realizáciou monitoringu priamo v teréne a to nielen kvôli splneniu si povinnosti Slovenska vyplývajúcich zo smerníc EU, ale hlavne pre efektívnu ochranu prírody založenú na vedeckých podkladoch z terénu. **Prehľad kvality údajov o biotopoch a druhoch európskeho významu na Slovensku (využitých pre reporting) je znázornený v grafe.**

B.1.b Druhy vtákov chránené smernicou o ochrane vtáctva

Podávanie správy o stave vtáctva vyplýva z článku 12 smernice o ochrane vtáctva. Prvé komplexné hodnotenie sa týka až obdobia 2008-2012 a výsledky sú v štádiu spracovania. Pre účely PAF boli preto použité dosiaľ sústredené údaje, ktoré nie sú úplné (niektoré časti správy ešte môžu byť zmenené podľa ďalšieho pripomienkovania a úprav). Je taktiež potrebné zdôrazniť fakt, že správa podľa článku 12 smernice o ochrane vtáctva (na rozdiel od správy podľa článku 17 smernice o biotopoch) neobsahuje povinné hodnotenie stavu druhov. Podľa predbežného hodnotenia 230 druhov vtákov je 56 % v priaznivom stave, 12 % v nevyhovujúcom stave, 25 % v zlom stave a stav 7 % druhov je neznámy. **Prehľad predbežného hodnotenia stavu 230 druhov vtákov je znázornený v grafe.**

Z grafu vyplýva, že síce viac ako polovica druhov vtákov predbežne vykazuje priaznivý stav, ale pre 37 % druhov je potrebný aktívny manažment pre zlepšenie súčasného stavu a 7 % druhov je vyhodnotených v stave neznámom, pričom ide predovšetkým o druhy, ktoré sú fluktuantmi a nie je možné jednoznačnejšie stanoviť trend populácie a/alebo areálu. Množstvo údajov o vtácoch je v porovnaní s druhmi a biotopmi európskeho významu hodnotených podľa smernice o biotopoch výrazne vyššie a aj kvalita údajov je lepšia. Avšak chýbajú údaje z pravidelného systematického monitoringu pre všetky druhy vtákov, ktoré sú potrebné pre relevantné vyhodnotenie trendov do budúcnosti.

Najzávažnejšie zmeny a nepriaznivý stav početnosti vtáctva ako skupiny sa týkajú predovšetkým lesných druhov (podľa výpočtov podľa metodiky používanej na výpočet indexov v rámci tzv. European Bird Census Council¹). Kým u druhov v poľnohospodárskej krajine celkové zmeny početnosti dosiahli v rokoch 2006-2009 nevýznamné zmeny a to nárast 8 %, tak u druhov lesnej krajiny poklesla početnosť za rovnaké obdobie o 28 % (Ridzoň et al. 2010) a týkala sa aj viacerých druhov, ktoré sú predmetom ochrany chránených vtáčích území. Tento trend bol v sledovanom období v rámci celej strednej Európy. Úbytok biodiverzity tak bol v niektorých lesných oblastiach významnejší ako na poľnohospodárskej pôde. Ďalším sledovaním je však potrebné potvrdiť, či išlo o fluktuáciu v rámci strednej Európy alebo ide o dôsledky celkového poklesu početnosti lesných druhov, ktoré sú zároveň ďalekými migrantmi. Trend výrazného zníženia početnosti lesných druhov (v porovnaní s druhmi vtáctva viazanými na agrárnu krajinu) sa však môže v najbližších rokoch zmeniť kvôli významným zmenám v hospodárení aj na poľnohospodárskej pôde a celkovo je už v súčasnosti u mnohých lúčnych a poľných druhov veľmi nevyhovujúci stav populácie.

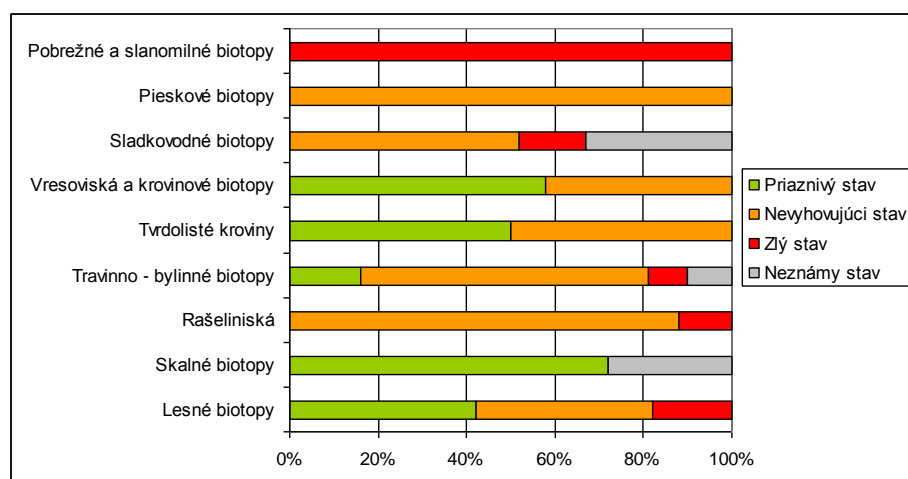
B.2 Celkové hodnotenie stavu kategórií biotopov a skupín druhov

B.2.a Biotopy chránené smernicou o biotopoch

Na Slovensku sa vyskytuje 67 typov biotopov európskeho významu (z nich 66 bolo predmetom správy pre Európsku komisiu), ktoré môžeme kategorizovať do deviatich skupín. Početné sú skupiny lesných (19) a travinno-bylinných (15) biotopov. Najmenej je u nás zastúpená skupina slanomilných biotopov (2), pieskov (1) a tvrdolistých krovín (1). Okrem nich sú na Slovensku sladkovodné biotopy (9), vresoviská a krovinové biotopy mierneho pásma (5), rašeliniská (7) a skalné biotopy a jaskyne (8). V správe podľa článku 17 smernice o biotopoch sa hodnotil areál biotopu, rozloha biotopu, štruktúra, funkcie, typické druhy príznačné pre biotop a jeho vyhliadky do budúcnosti. **Hodnotenie stavu biotopov európskeho významu na Slovensku podľa “skupín biotopov” sú uvedené v tabuľke, resp. v grafe.**

Typy biotopov/stav	Priaznivý (%)	Nevyhovujúci (%)	Zlý (%)	Neznámy (%)
Lesné biotopy	42	40	18	0
Skalné biotopy	72	0	0	28
Rašeliniská	0	88	12	0
Travinno - bylinné biotopy	16	65	9	10
Tvrdolisté kroviny	50	50	0	0
Vresoviská a krovinové biotopy	58	42	0	0
Sladkovodné biotopy	0	52	15	33
Pieskové biotopy	0	100	0	0
Pobrežné a slanomilné biotopy	0	0	100	0

¹ <http://www.ebcc.info/index.php?ID=487;>

Ako vyplýva z údajov, na Slovensku je alarmujúci stav slanomilných biotopov. Príčinou je pokles hladiny podzemných vôd, zánik tradičného hospodárenia, sekundárna sukcesia (premena neobhospodarovaných lúk a pasienkov na lesné spoločenstvá) a ohrozenie poľnohospodárskou činnosťou (napr. rozoraním). Tieto faktory spôsobili nadmerné vysušenie pôdy, zmeny jej chemických vlastností, zmenu druhového zloženia, hromadenie biomasy a tým postupné znižovanie rozlohy slanísk. Zlé vyhliadky do budúcnosti by čiastočne mohli zvrátiť okamžité manažmentové opatrenia v podobe lokálnych zmien vodného režimu, záchrany miznúcich populácií vybraných druhov rastlín ex situ či extenzívneho spásania lokalít. Čiastočné zlepšenie stavu slanísk sa očakáva vďaka realizácii projektu v rámci finančného nástroja pre životného prostredie LIFE+ (ďalej len "projekt LIFE+") zameraného na slaniská, v rámci ktorého budú pripravené viaceré metodiky a vykonajú sa opatrenia v 11 ÚEV. Projekt sa realizuje od roku 2011 a ukončený bude v roku 2016.

Jediný biotop vyskytujúci sa na Slovensku zo skupiny pobrežných a vnútrozemských pieskových biotopov sú vnútrozemské panónske pieskové duny (2340). Tento prioritný biotop sa u nás nachádza len na kyslých kremičitých pieskoch Borskej nížiny. Celkové nepriaznivé hodnotenie vyplynulo z nepriaznivej štruktúry, funkcií a zastúpenia jeho typických druhov. Keďže nové nespevnené duny sa už prirodzenou cestou nevytvárajú, pre ich zachovanie je potrebné aspoň na vymedzenom priestore výskytu biotopu (mimo lesných pozemkov) v územiach európskeho významu zabrániť umelému zalesňovaniu, odstraňovať nálet a vegetačný kryt, ochrániť ich pred zastavaním, zavezením odpadom, ťažbou piesku a aktivitami, ktoré by zvýšili množstvo živín v substráte a mali tak za následok expanzívny rozvoj niektorých druhov tráv.

Celkové hodnotenie sladkovodných biotopov je rovnako nepriaznivé. Najhoršie sa javí biotop 3270 – rieky s bahňatými až piesočnatými brehmi s vegetáciou zväzov *Chenopodium rubri* p.p. a *Bidentium* p.p. Jeho zachovanie si vyžaduje obnovenie meandrov a chýbajúcich brehových porastov pôvodných druhov drevín, odstránenie invázných druhov rastlín a zamedzenie znečistenia vypúšťaním odpadov. Neznámy je stav druhov veľmi chudobných oligotrofných až mezotrofných vôd s bentickou vegetáciou chár (3140). Tento biotop v procese sukcesie zaniká a opäť sa objavuje v určitom štádiu vývoja na nových stanovištiach. Neznámy je aj stav nížinných až horských vodných tokov s vegetáciou zväzu *Ranunculon fluitantis* a *Callitricho-Batrachion* (3260). Typickým obrazom tohto biotopu sú porasty ponorené vo vode, ktoré korenia na dne a čiastočne sa vznášajú na vodnej hladine.

Väčšina vresovísk a krovinových biotopov sa nachádza v priaznivom stave. Nepriaznivý stav bol zaznamenaný len z pohľadu štruktúry, funkcie a typických druhov v prípade subalpínskych (4080) a xerotermných (40A0) krovin. Xerotermné kroviny, ktoré sú charakteristické svetlomilnými a teplomilnými bylinami v podraze (diferenciačný znak od bežných kriačínových spoločenstiev s nitrofilným podrastom) sa v minulosti často odstraňovali a boli premieňané na vinice a polia, ale v súčasnosti pozorujeme ich pribúdanie v dôsledku nedostatočného obhospodarovania lúk a pasienkov. Vresoviská (4030), okrem alpínskych, sú zaujímavé potrebou radikálnejších manažmentových zásahov.

Skupinu tvrdolistých krovín u nás reprezentuje jediný biotop európskeho významu 5130 -*porasty borievky obyčajnej*. Ide o pomerne rozšírený biotop v priaznivom stave, ktorý sa roztrúsene vyskytuje na celom území Slovenska. Predstavuje nasledujúce sukcesné štádium po extenzívne využívaných pasienkoch, pričom jeho vývoj postupne smeruje k lesnému spoločenstvu.

Skupina travinno-bylinných biotopov je na Slovensku druhou najzastúpenejšou. Jej stav bol hodnotený takmer v 70 % ako nevyhovujúci. Priaznivé hodnotenie dosiahol len biotop *dealpínskych travinno-bylinných porastov (6190)*, ktorý má na mnohých lokalitách zabezpečenú územnú ochranu. Cieleny manažment, ktorý by zabránil jeho prirodzenému zarastaniu, by mu mal zabezpečiť priaznivý stav aj do budúcnosti. Pomerne rozšírené a druhovo bohaté sú *nížinné a podhorské kosné lúky (6510)*, ktoré takisto vylepšujú celkový nepriaznivý obraz hodnotenia travinno-bylinných biotopov. Veľmi zlý je napr. stav pionierskych travinno-bylinných spoločenstiev na bázických vnútrozemských viatych pieskoch, ktoré sú klasifikované ako prioritný biotop *6120- suchomilné travinno-bylinné porasty na vápnatých pieskoch*. V súčasnosti predstavujú veľmi vzácne rastlinné spoločenstvá pieskomilných druhov, ktoré osídľujú uvoľnené pieskové duny. Rozloha biotopu týchto priekopníkov na pieskoch sa znižuje a ich vyhliadky do budúcnosti sa zhoršujú. Dôvodom sú najmä zregulované toky, ktoré neprinášajú riečne piesky, v ktorých ich ďalej nevytvára a nepremiestňuje v krajine. Nové pieskové duny teda nevznikajú a na starých sa už vďaka sukcesii často vyskytujú vývojovo pokročilejšie rastlinné spoločenstvá, s ktorými vytvárajú mozaiku. Nadväzujúcim sukcesným štádiom biotopu 6120 s intenzívnejším procesom tvorby pôdy a bohatším druhovým zložením je biotop *6260- panónske travinno-bylinné porasty na pieskoch*, ani ten však nedosiahol priaznivejšie hodnotenie. Oba typy biotopov sa vyskytujú na Podunajskej a Východoslovenskej nížine.

Rašeliniská predstavujú špecifický typ mokradí, ktorej vegetácia sa podieľa na tvorbe rašeliny. Ohrozené sú všetky typy týchto spoločenstiev, vrchoviská i slatiny. Ich stav je nepriaznivý a pre zlepšenie je potrebný aktívny manažment. Do tejto skupiny sú zaradené aj *penovcové prameniská (7220)*, ktoré sú taktiež v nevyhovujúcom stave, no najhorší je stav biotopu *7150- depresie na rašelinných substrátoch s Rhynchospora alba*, ktorý má výrazne oceánický charakter a na Slovensku sa veľmi vzácne vyskytuje len maloplošne v Borskej nížine.

Nedostupný terén a obmedzený záujem z hľadiska využívania, dopomohol skupine skalných biotopov a jaskýň k dobrému stavu, v ktorom sa v porovnaní s ostatnými biotopmi nachádzajú. O *neprístupných jaskynných útvaroch (8310)*, ktoré na rozdiel od väčšiny biotopov charakterizujú skôr živočíšne druhy ako vegetácia, máme najmenej informácií a preto je celkové hodnotenie ich stavu neznáme.

Celkový trend vývoja areálu lesných biotopov, ktoré sú najpočetnejšou skupinou biotopov na Slovensku je pomerne priaznivý. U polovice sa zväčšuje a stabilný je takmer u 30 % typov biotopov. Aj to prispieva k priaznivému hodnoteniu celkového stavu lesných biotopov (viac ako 40% lesných biotopov európskeho významu je v priaznivom stave hodnotenia). Najrozšírenejšími sú u nás bučiny: *kyslomilné bukové lesy (9110)*, *bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130)*, *javorovo-bukové horské lesy (9140)*, *vápnomilné bukové lesy (9150)*. Tie spolu so vzácnymi *reliktnými vápnomilnými borovicovými a smrekovcovými lesmi (91Q0)* vyskytujúcimi sa na extrémnych skalných stanovištiach a *smrekovcovo-limbovými lesmi (9420)* vtrúsenými v smrečinách na hornej hranici lesa alebo v porastoch kosodreviny (len v TANAP-e) vykazujú priaznivé hodnotenie vo všetkých parametroch.

Ojedinelo sa vyskytujúci prioritný biotop panónske topolové lesy s borievkou (91N0) v okolí Čenkova je jedným z najviac ohrozených lesných biotopov. Ide o lesné spoločenstvo zaujímavé „spolunaživaním“ porastov topolov s krovinným poschodím borievky, topoľa, dráča, vtáčieho zobu a duba cerového, bez lesných druhov v bylinnej vrstve a naopak so zastúpením stepných tráv. Stav tohto biotopu na Slovensku je zlý a naďalej zhoršujúci sa. Biotop vyžaduje cieľenú starostlivosť prostredníctvom odstraňovania expanzívnych druhov (agát, pajaseň) a extenzívne spásanie dobytkom. Územnú ochranu sa mu snažíme zabezpečiť v rámci Národnej prírodnej rezervácie Čenkovská lesostep.

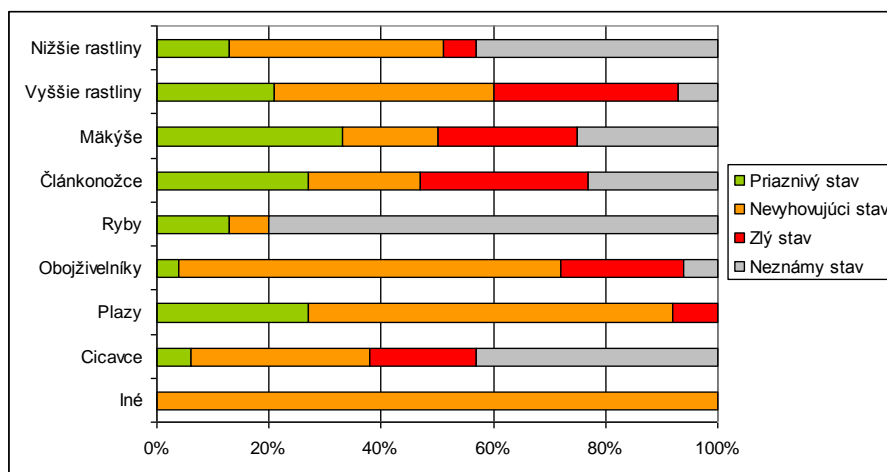
K najohrozenejším lesným biotopom, ktorých stav na Slovensku bol v minulosti zmenený, patria aj dubovo-hrabové lesy lipové (9170), ktoré sa na Slovensku zachovali len na niekoľkých desiatkach hektárov v Hornádskej a Podtatranskej kotline, ale aj lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy (91E0), ktoré sú ohrozené poľnohospodárstvom, zakladaním topoľových monokultúr, výstavbou priehrad a vodných elektrární, ako aj budovaním dopravnej siete.

Pomerne problematickým je biotop lužných vrbovo-topoľových a jelšových lesov, ktoré sú často ohrozené aktívnym manažmentom v rámci protipovodňových opatrení, regulácii vodných tokov, výrubu pri výstavbe malých vodných elektrární a tým dochádza k zhoršovaniu jeho stavu.

B.2.b Druhy chránené smernicou o biotopoch a smernicou o ochrane vtáctva

V rámci prípravy reportingu podľa článku 17 smernice o biotopoch bolo hodnotených 150 druhov živočíchov a 50 druhov rastlín. V rámci štyroch kategórií (priaznivý, nevyhovujúci, zlý, neznámy) boli hodnotené kritériá: populácia, areál, biotop druhu a vyhlídky do budúcnosti. **Hodnotenie stavu druhov európskeho významu na Slovensku podľa “skupín druhov” sú v tabuľke, resp. v grafe.**

Skupiny druhov/stav	Priaznivý (%)	Nevyhovujúci (%)	Zlý (%)	Neznámy (%)
Iné	0	100	0	0
Cicavce	6	32	19	43
Plazy	27	65	8	0
Obojživelníky	4	68	22	6
Ryby	13	7	0	80
Člankonožce	27	20	30	23
Mäkýše	33	17	25	25
Vyššie rastliny	21	39	33	7
Nižšie rastliny	13	38	6	43

Bezstavovce. Zhodnotenie celkového stavu bezstavovcov je pomerne náročné vzhľadom na rôznorodosť v zastúpení druhov. Správa bola podaná aj pre druhy, ktoré majú v rámci Slovenska len jedinú lokalitu ako napr. hnedáčik chrastavcový (*Euphydrias aurinia*), koník Brunnerov (*Paracaloptenus caloptenoides*), šidlovka Brauerova (*Sympecma braueri*), ale aj pre druhy, ktoré sú rozšírené v rámci veľkej časti alebo celého Slovenska, napr. slimák záhradný (*Helix pomatia*). Dôležitým faktom je, že o viac ako 1/4 druhov bezstavovcov je tak málo údajov, že nebolo možné ich stav ani odhadnúť, t.j. nachádzajú sa v neznámom stave. Z uvedeného vyplýva, že pri bezstavovcoch je vysoká potreba ďalšieho výskumu rozšírenia a monitoringu. Alarmujúci je výsledok nášho najznámejšieho motýľa jasoňa červenoookého (*Parnassius apollo*). Vzhľadom na malý počet lokalít výskytu (24 -30) je nevyhovujúci a zhoršujúci sa stav odrazom úbytku populácie v dôsledku sukcesie a zalesňovania na úkor jeho hostiteľských rastlín, ktoré sú svetlomilné, hlavne rozchodníka bieleho (*Sedum album*). Z mäkkýšov sa v zlom stave nachádzajú

druhy *Sadleriana pannonica*, korýtko riečne (*Unio crassus*) a *Vertigo moulinsiana*, ktoré vyžadujú aktívny manažment zameraný na ciele zlepšenie stavu a v prípade korýtka sa jedná hlavne o zlepšenie kvality vôd, pretože vyžaduje dokonca vyššiu kvalitu vody ako je potreba vyplývajúca zo smernice o vodách zameraná na dosiahnutie dobrého stavu vôd do roku 2015. Z článkonožcov sa v zlom stave nachádzajú viaceré druhy vážok napr. *Coenagrion ornatum* a *Cordulegaster heros*, v prípade ktorých je potrebné zlepšiť stav sladkovodných biotopov, na ktoré sú viazané. Z motýľov je potrebné pozornosť zamerať predovšetkým na druh *Colias myrmidone* a druhy z rodu *Maculinea* a to predovšetkým *Maculinea nausithous* a *Maculinea arion*, kde je potrebný aktívny manažment kosenia vo vhodných termínoch. Dôležitou skupinou sú chrobáky viazané na mŕtve drevo, ktorých hodnotenia svedčia o stave nepriaznivom alebo stave neznámom, preto je potrebné zabezpečiť v niektorých prípadoch úpravu lesného hospodárenia s cieľom ponechávania väčšieho množstva mŕtveho dreva v lesoch a zlepšiť stav poznania prostredníctvom aktívneho výskumu rozšírenia a správania týchto druhov. **Hodnotenie stavu druhov bezstavovcov na Slovensku podľa bioregiónov je uvedené v tabuľke.**

Bioregión/stav	Priaznivý (%)	Nevyhovujúci (%)	Zlý (%)	Neznámy (%)
Alpský (48 druhov)	27	19	29	25
Panónsky (44 druhov)	28	18	27	27

Plazy a obojživelníky. Celkový stav plazov a obojživelníkov vyplývajúci z údajov správy pre Európsku komisiu nie je vôbec pozitívny. Len jašterica bystrá (*Lacerta agilis*) a jašterica múrová (*Podacris muralis*) boli hodnotené v stave priaznivom v alpskom aj panónskom bioregiónne. Jašterica múrová sa pravdepodobne v minulosti na našom území nevyskytovala, človek však svojou činnosťou neustále vytvára nové vhodné biotopy pre tento druh a jej početnosť stúpa. Ďalším ohrozeným druhom je jašterica zelená (*Lacerta viridis*), kde zarastaním xerothermných krovín dochádza k úbytku vhodných biotopov pre tento druh. Skokan hnedý (*Rana temporaria*) je v priaznivom stave len v alpskom bioregiónne, v panónskom mu bol prisúdený stav nevyhovujúci. Všetky ostatné druhy sú v nevyhovujúcom alebo zlom stave. V panónskom bioregiónne sú na tom najhoršie druhy korytnačka močiarna (*Emys orbicularis*) a skokan ostropyský (*Rana arvalis*), v alpskom skokan krátkonohý (*Rana lessonae*) a mlok hrebatý (*Triturus cristatus*). Nepriaznivé závery stavu biotopov, v ktorých plazy a obojživelníky žijú, sú takmer totožné s celkovými závermi stavu druhov, čo naznačuje významnú viazanosť plazov a obojživelníkov na svoje prostredie a jeho kvalitu. Výsledky hodnotenia na Slovensku korešponujú so situáciou v celej Európe, kde sa javí skupina plazov a obojživelníkov ako najviac ohrozená spomedzi všetkých druhov európskeho významu a je potrebné venovať jej nemalú pozornosť. Čiastkové závery teda naznačujú, že vzhľadom na silnú viazanosť týchto druhov na biotop by mali byť manažmentové opatrenia zamerané práve na zlepšenie kvantity a kvality biotopov, v ktorých sa plazy a obojživelníky vyskytujú. **Hodnotenie stavu obojživelníkov a plazov na Slovensku podľa bioregiónov je v tabuľke.**

Bioregión/stav	Priaznivý (%)	Nevyhovujúci (%)	Zlý (%)	Neznámy (%)
Alpský (19 druhov)	16	63	21	0
Panónsky (21 druhov)	10	71	14	5

Ryby. Až pri 19 z 24 hodnotených druhov rýb bolo možné odhadnúť veľkosť populácie len na základe veľmi obmedzených údajov alebo expertného odhadu, nakoľko početnosť sa sleduje len u hospodársky využívaných druhov. Nízka úroveň poznania je spôsobená aj náročnou metódou monitorovania. Veľkosť populácie bolo možné presnejšie vyhodnotiť pri boleňovi dravom (*Aspius aspius*), mreňe severnej (*Barbus barbus*), lipňovi tymiánovom (*Thymallus thymallus*), lopatke dúhovej (*Rhodeus sericeus amarus*) a blatniakovi tmavom (*Umbra krameri*). V prípade prvých štyroch druhov, ktoré sú aj lovené, úlovky eviduje Slovenský rybársky zväz; údaje o početnosti blatniaka tmavého (*Umbra krameri*) boli získané v rámci realizácie programu záchrany. U týchto

druhov bolo možné tiež vyhodnotiť aj stav. V priaznivom stave sa nachádza len boleň dravý a lopatka dúhová, ktorých populácie a areál boli hodnotené ako vyhovujúce. Referenčná (cieľová) veľkosť populácie a areál všetkých ostatných druhov rýb však majú byť väčšie ako v súčasnosti. Ich celkový stav je klasifikovaný ako neznámy. Alarmujúca je situácia u niektorých v minulosti bežných druhov rýb (hlavátka, lipeň, mrena), ktorých populácie sú v súčasnosti ohrozované najmä reguláciami tokov, výstavbou bariér a predáciou kormorána veľkého (*Phalacrocorax carbo*). Z kriticky ohrozených druhov sa na Slovensku zatiaľ vyskytujú mihule (*Lampetra planeri*, *Eudontomyzon danfordi*, *E. mariae*), kolky (*Zingel streber*, *Z. zingel*), hrúz Kesslerov (*Gobio kesslerii*), hrúz fúzatý (*Gobio uranoscopus*), blatniak tmavý (*Umbra krameri*) a čík európsky (*Misgurnus fossilis*), ktorých výskyt sa viaže len na málo slovenských tokov. Napriek tomu, že sa v poslednom desaťročí v našich tokoch zlepšila čistota vody, v oblasti revitalizácie poškodených úsekov tokov a spriechodnenia riek máme obrovské rezervy.

Všeobecne môžeme povedať, že chránené druhy rýb sú malo preskúmané, preto je nevyhnutné venovať im väčšiu pozornosť. Rovnako je potrebné zabezpečiť, aby na vodných tokoch nevznikali nové bariéry v podobe malých vodných elektrární a to minimálne v prípade území Natura 2000. Napriek zmierňujúcim opatreniam a výstavbe rybochodov sa priechodnosť našich vodných tokov znižuje a tým sa zhoršuje aj stav rýb vyskytujúcich sa v územiach Natura 2000 a mimo nich.

Hodnotenie stavu rýb na Slovensku podľa bioregiónov je uvedený v tabuľke.

Bioregión/stav	Priaznivý (%)	Nevyhovujúci (%)	Zlý (%)	Neznámy (%)
Alpský (19 druhov)	11	11	0	78
Panónsky (22 druhov)	14	5	0	81

Cicavce. Hodnotených bolo 48 druhov cicavcov. S výnimkou všetkých u nás zaznamenaných 28 druhov netopierov ide o najlepšie preskúmanú skupinu živočíchov. V priaznivom stave sa v súčasnosti nachádzajú len 3 druhy: bobor vodný, medveď hnedý a vlk dravý v alpskom bioregiónu. Vlk je však naďalej poľovnou zverou a môže byť legálne lovený, čo vzhľadom k polemike o celkovom počte jedincov vyskytujúcich sa na Slovensku môže postupne viesť k zhoršeniu celkového stavu. Naopak v zlom stave bolo hodnotených až 11 druhov: syseľ, kamzík, svišť, zubor, tchor svetlý, hraboš tatranský, hraboš severský panónsky, plch lesný, myšovka stepná a 2 druhy netopierov - lietavec sťahovavý, raniak hrdzavý. Stav väčšiny druhov netopierov bol hodnotený ako neznámy. Napriek realizácii čiastkového monitoringu netopierov je odhad ich populácií veľmi problematický. Všetky ostatné druhy cicavcov boli hodnotené v stave nevhovujúcom. Napriek uvedenému je u polovice cicavcov (najmä netopierov) priaznivý trend vývoja populácií. Predpokladáme však, že väčšinou nejde o reálny nárast veľkosti populácií netopierov, ale len o zvýšenie úrovne poznania. Reálny nárast početnosti bol v posledných rokoch zaznamenaný u druhov: medveď hnedý, bobor vodný, vlk dravý. V dôsledku realizácie programu záchrany stúpa od roku 2001 aj početnosť kamzíka vrchovského tatranského. Klesajúci trend početnosti² majú mačka divá (*Felis sylvestris*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), svišť vrchovský tatranský (*Marmota marmota latirostris*), syseľ pasienkový (*Spermophilus citellus*), kuna lesná (*Martes martes*), hraboš severský panónsky (*Microtus oeconomus mehelyi*) a lietavec sťahovavý (*Myotis schreibersii*). **Hodnotenie stavu cicavcov na Slovensku podľa bioregiónov je uvedený v tabuľke.**

Bioregión/stav	Priaznivý (%)	Nevyhovujúci (%)	Zlý (%)	Neznámy (%)
Alpský (19 druhov)	7	30	19	44
Panónsky (22 druhov)	2	32	17	49

Rastliny. Kvalita údajov o výskyte rastlín európskeho významu je s výnimkou machorastov relatívne dobrá. Od roku 2005 je pre 37 vyšších rastlín založená monitorovacia sieť, ktorú

² Trend vývoja populácií uvedených druhov spracoval v rámci správy pre Európsku komisiu v zmysle čl. 17 smernice o biotopoch v roku 2007 externý expert - Prof. Ing. Rudolf Kropil, CSc

spravuje Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky v rámci Čiastkového monitorovacieho systému BIOTA. Vychádzajúc z reportovaných údajov sú na tom chránené rastliny horšie v južnej časti Slovenska. Človekom viac atakovaná Panónska nížina nevytvára pre výskyt chránených druhov rastlín až také vhodné podmienky - až 79 % rastlín sa tu nachádza v nevyhovujúcom alebo zlom stave. Lepší stav zachovania dosahujú rastliny vyskytujúce sa v alpskom bioregiónu (stredná a severná časť Slovenska), čo vyplýva z menšieho narušenia prírodného prostredia. Kým v panónskej časti Slovenska sa z 29 tu vyskytujúcich druhov európskeho významu až 12 nachádza v zlom stave, v alpskej časti sa zo 40 druhov nachádza v zlom stave „len“ 7.

K najviac ohrozeným druhom patrí napr. jesienka piesočná (*Colchicum arenarium*), na Slovensku rastúca na jedinej lokalite v blízkosti Štúrova na severnej hranici svojho areálu. Jedinú lokalitu na Slovensku majú kosienka karbincolistá (*Serratula lycopifolia*) a mečík močiarny (*Gladiolus palustris*). K druhom, ktoré majú na Slovensku menej ako 5 lokalít sa zaraďujú napríklad aj bahnička kranská (*Eleocharis carniolica*) - 2 lokality, hľuzovec Loeselov (*Liparis loeselii*) - 2 lokality, kosatec piesočný (*Iris humilis subsp. arenaria*) - 3 lokality, jazýčkovec jadranský (*Himantoglossum adriaticum*)- 4 lokality, slezinník nepravý (*Asplenium adulterinum*) - 4 lokality. Tieto druhy najviac ohrozuje upustenie od tradičného hospodárenia (kosenie), následná sekundárna sukcesia, zmeny vodného režimu, invázne a expanzívne druhy. Väčšina druhov nachádzajúcich sa v nepriaznivom stave sa vyskytuje na veľmi špecifických a zraniteľných typoch biotopov (rašeliniská, slatiny, podmáčané lúky, viate piesky, atď.). Najväčšiu skupinu tvoria rastliny nachádzajúce sa v nevyhovujúcom stave.

V priaznivom stave sa na Slovensku nachádzajú druhy ako snežienka jarná (*Galanthus nivalis*), zvonček hrubokoreňový (*Campanula serrata*) a ďalšie, ktoré sú v západnej Európe už pomerne vzácne, prípadne sa tam vôbec nevyskytujú, napr. cyklámen fatranský (*Cyclamen fatrense*), lyžičník tatranský (*Cochlearia tatrae*), či vrchovka alpínska (*Tozzia carpathica*).

V rozpore s pomerne jasným hodnotením vyšších rastlín je neznámy stav zachovania machorastov (nižších rastlín). Nedostatočný stav poznania machorastov je potrebné zlepšiť zmapovaním a systematickým monitoringom. **Hodnotenie stavu rastlín na Slovensku podľa bioregiónov je uvedený v tabuľke.**

Bioregión/stav	Priaznivý (%)	Nevyhovujúci (%)	Zlý (%)	Neznámy (%)
Alpský (40 druhov)	23	39	18	20
Panónsky (29 druhov)	14	38	41	7

Vtáky. Z hľadiska predbežného vyhodnotenia stavu jednotlivých druhov vtákov vychádzajú v nevyhovujúcom stave predovšetkým druhy viazané na agrárnu krajinu. Druhy ako napr. drop fúzatý (*Otis tarda*), krakľa belasá (*Coracias garrulus*), brehár čiernochvostý (*Limosa limosa*), ľabtuška poľná (*Anthus campestris*), pipiška chochlatá (*Galerida cristata*), strakoš kolesár (*Lanius minor*) sú v zlom stave (prvé tri druhy v posledných rokoch ako hniezdíče na Slovensku dokonca vymizli) a je potrebné zabezpečiť vhodný typ obhospodarovania biotopov pre zlepšenie hniezdných možností. Druhy, ako napr. jarabica poľná (*Perdix perdix*), cíbik chochlatý (*Vanellus vanellus*), ľabtuška vrchovská (*Anthus spinoletta*), príhľaviar červenkastý (*Saxicola rubetra*), strakoš sivý (*Lanius excubitor*) sú vyhodnotené v stave nevyhovujúcom, čo taktiež odráža potrebu zlepšenia stavu druhov viazaných na poľnohospodársku krajinu prostredníctvom návrhu a zmeny vhodného typu hospodárenia, pestovania vhodných plodín a v prípade lúčnych biotopov správnu techniku a termín kosby. Ďalšou skupinou, ktorá je ako celok v zlom stave, sú dravce, v prípade ktorých až 10 druhov je hodnotených v zlom stave. Zlepšenie stavu dravcov by malo byť jednou z priorit vzhľadom k tomu, že ak dosiahneme priaznivý stav vrcholových predátorov, zabezpečíme aj dostatočné funkcie ekosystému ako celku. Pomerne veľa druhov v nevyhovujúcom stave je taktiež v skupine viazanej na mokradňé biotopy. Sú to napr. druhy brehuľa hnedá (*Riparia riparia*), čajka čiernohlavá (*Larus melanocephalus*), bučiak trst'ový (*Botaurus stellaris*), hus divá (*Anser anser*), chochlačka bielooká (*Aythya nyroca*), chriaštel' bodkovaný (*Porzana porzana*), chriaštel' malý (*Porzana parva*), močiarnica mekotavá (*Gallinago gallinago*) a ďalšie.

Nepriaznivý stav druhov viazaných na mokrade indikuje potrebu zlepšenia stavu morkad'ných biotopov na Slovensku. V nevyhovúcom stave boli vyhodnotené taktiež tetrov hlucháň (*Tetrao urogallus*) a tetrov hôlniak (*Tetrao tetrix*), ktorých priaznivý stav je silne previazaný na vhodný spôsob obhospodarovania lesov a iných horských biotopov vzhľadom na silný pokles ich populácií, dôsledky zmeny klímy a pôsobenie ďalších faktorov, ako je napríklad predácia (napr. líšky, diviaky) sa ich areál rozšírenia zmenšuje a sú na pokraji vyhynutia. Nepriaznivo sú na tom aj ďalšie lesné druhy ako napr. jariabok hôrny (*Bonasa bonasia*), ale aj menšie druhy lesných spevavcov napr. muchárik čiernohlavý (*Ficedula hypoleuca*) a muchárik malý (*Ficedula parva*). Zo zimujúcich populácií boli vyhodnotené v zlom stave druhy hus bieločelá (*Anser albifrons*), hus siatinná (*Anser fabalis*) a potápač veľký (*Mergus merganser*).

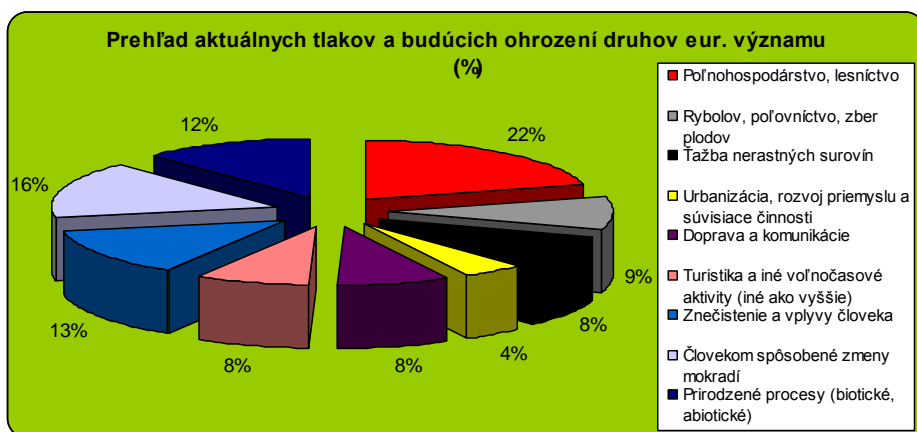
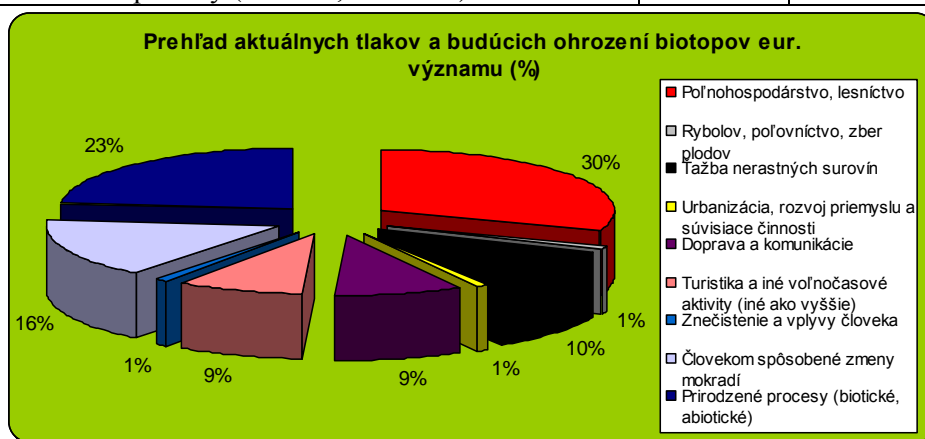
B.3 Prehľad vplyvov a ohrození pôsobiacich na druhy a biotopy³

V prípade súčasných vplyvov a budúcich ohrození majú najväčší podiel vplyvy spojené poľnohospodárstvom a lesníctvom. V prípade poľnohospodárstva ide predovšetkým o neustále zvyšujúcu sa intenzifikáciu činností a súčasne o upustenie od tradičného spôsobu obhospodarovania, čo vedie k zhoršovaniu stavu nelesných biotopov až ich postupnému zániku. V niektorých lokalitách pretrvávajú sceľovanie malých polí, zánik medzí a prechodných ekotonov, ktoré sú dôležité z hľadiska udržania ekologickej stability územia a zvyšujú jeho biodiverzitu. Ďalším aktuálnym vplyvom, ktorý môže negatívne ovplyvňovať stav biotopov a druhov je využívanie hnojenia a spôsoby hnojenia. Na plochách travinnobylinných biotopov (suchomilné travinno-bylinné a krovinné porasty na vápnom podloží, nížinné a podhorské kosné lúky, horské kosné lúky, nížinné aluviálne lúky zväzu *Cnidion venosi*, bezkolencové lúky, slatiny a ďalšie) sa nesmú používať minerálne hnojivá a hnojovica. Hnojiť organickými hnojivami sa môžu len vybrané biotopy okrem ekrementov pasúcich sa hospodárskych zvierat najviac v takom množstve, aby obsah dusíka obsiahnutý v týchto hnojivách neprevýšil 50 kg/ha za dva roky. Tieto podmienky sú uvedené v § 49 nariadenia vlády SR č. 499/2008 Z. z. o podmienkach poskytovania podpory podľa programu rozvoja vidieka (rovnako aj podmienky na aplikáciu prípravkov na ochranu rastlín). V určitých prípadoch je ohrozením aj nesprávny termín kosenia nevhodný pre dané druhy alebo nesprávna metóda kosenia alebo použitie nevhodného typu mechanizmu. V posledných desaťročiach nedošlo k zmene celkového prístupu k obhospodarovaniu lesov a zásada, že ekosystémy sa udržiavajú tými faktormi, za pôsobenia ktorých vznikli, je vcelku dodržaná, lokálne sa však výmera jednotlivých biotopov môže znižovať z dôvodu (objektívnej) neschopnosti hospodára dosiahnuť prirodzenú obnovu alebo dodržať plánované drevinné zloženie. Negatívny dopad má na niektoré biotopy aj nárast vetrových a lykožrútových kalamít. Ochrana sústavy Natura 2000 môže za súčasného stavu legislatívy pomerne úspešne fungovať za „normálneho“ vývoja lesov, nie je však pripravená na súčasný stav spôsobený kombináciou zmeny klímy a histórie využívania krajiny na Slovensku. Treba zdôrazniť, že kalamity sú problémom bez ohľadu na to, či budú alebo nebudú spracované a vhodným riešením, žiaľ časovo náročným, je zvyšovanie stability porastov. Do úvahy treba brať aj ekonomické hľadisko napriek tomu, že v

³ Prehľad jednotlivých vplyvov a ohrození vychádza zo správy podľa č. 17 smernice o biotopoch za obdobie 1.5.2004 až 31.12.2006, ktorej predmetom bolo 66 typov biotopov, 50 druhov rastlín a 150 druhov živočíchov z príloh I, II, IV a V smernice o biotopoch. Pre všetky tieto biotopy a druhy boli v rámci časti „aktuálne vplyvy a budúce ohrozenia“ hodnotené tlaky a ohrozenia. Údaje do správy pripravovala Štátna ochrana prírody SR (ďalej len „ŠOP SR“) v spolupráci s vedeckou obcou, expertmi na dané druhy a biotopy na národnej úrovni. Experti pri každom biotope a druhu zadefinovali nielen jednotlivé vplyvy a ohrozenia, ale aj publikácie, z ktorých vychádzali. Vzhľadom na rozsiahlosť databázy jednotlivých definovaných tlakov a ohrození (viac než 6000 záznamov) a použitých publikácií (pre každý biotop/druh iné publikácie) ich nie je možné všetky uviesť v tejto časti, avšak správa je prístupná verejnosti na stránke <http://cdr.eionet.europa.eu/sk/eu/art17> a je možné si dohľadať pre každý biotop/druh zvlášť zdroje informácií, z ktorých sa vychádzalo pri príprave správy rovnako ako aj jednotlivé definované vplyvy a ohrozenia. Aktuálne je pripravovaná nová správa podľa č. 17 smernice o biotopoch za obdobie rokov 2007 - 2012, v ktorej sa jednotlivé vplyvy a ohrozenia budú revidovať.

súčasnosti má Slovensko najväčší objem mŕtveho dreva zo všetkých európskych krajín“. Ďalším dôležitým ohrozením je výstavba nových ciest, diaľničnej siete a lyžiarskych stredísk, ktoré zvyšujú fragmentáciu jednotlivých biotopov a do značnej miery negatívne ovplyvňujú migračné trasy živočíchov. V poslednej dobe bol zaznamenaný nárast investičných zámerov na výstavbu malých vodných elektrární, veterných a solárnych parkov, ktoré do značnej miery ovplyvňujú priechodnosť vodných tokov, ovplyvňujú migráciu vtáčích druhov a v neposlednej miere častokrát likvidujú vzácne biotopy. Napriek zmiernujúcim opatreniam ich výstavba v poslednej dobe výrazne narastá a následkom toho je možné očakávať signifikantné negatívne ovplyvnenie stavu biotopov a druhov európskeho významu. V určitých prípadoch môže byť ohrozením ťažba nerastných surovín. V prípade mokradných biotopov a na ne viazaných druhov je ohrozením predovšetkým zmena vodného režimu, ktorá môže spôsobiť až úplný zánik biotopu a druhov žijúcich v danom území. **Prehľad ohrození a vplyvov na biotopy a druhy na Slovensku je uvedený v tabuľke, resp. v následných grafoch.** Tabuľka je jedným z výstupov správy podľa článku 17 za máj 2004-december 2006, vyjadruje počty vplyvov a ohrození, ktoré boli pri jednotlivých biotopoch a druhoch zaznamenané.

Kategória vplyvu a ohrozenia	Biotopy		Druhy	
	Aktuálny vplyv	Budúce ohrozenie	Aktuálny vplyv	Budúce ohrozenie
Poľnohospodárstvo, lesníctvo	72	73	75	74
Rybolov, poľovníctvo, zber plodov	2	2	32	32
Ťažba nerastných surovín	18	23	29	28
Urbanizácia, rozvoj priemyslu a súvisiace činnosti	2	2	16	16
Doprava a komunikácie	21	21	29	30
Turistika a iné voľnočasové aktivity (iné ako vyššie)	21	21	29	28
Znečistenie a vplyvy človeka	2	2	48	47
Človekom spôsobené zmeny mokradí	36	38	56	56
Prirodzené procesy (biotické, abiotické)	56	56	44	45

Oblasťou, ktorej bude potrebné v budúcnosti venovať pozornosť, sú dôsledky zmeny klímy.

C. Právne a administratívne ustanovenia pre ochranu a manažment území Natura 2000

C.1 Relevantné právne ustanovenia

EÚ smernica o ochrane vtáctva a EU smernica o biotopoch boli transponované predovšetkým do zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon o ochrane prírody a krajiny"). Všetky biotopy európskeho významu a druhy európskeho významu sú vymenované v prílohách vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Režim ochrany území sústavy Natura 2000 (chránené vtáčie územia - CHVÚ a územia európskeho významu - ÚEV), ako aj požiadavka primeraného posúdenia plánov alebo projektov, je ustanovený v zákone o ochrane prírody a krajiny a v zákone č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ochranné podmienky ÚEV sú dané predovšetkým stupňom ochrany, ktorý je určený už v štádiu navrhovaných ÚEV. Pre jednotlivé CHVÚ sú stanovené v príslušných vyhlasovacích predpisov tzv. zakázané činnosti, ktoré sú stanovené podľa toho, pre ktoré druhy vtáctva bolo dané CHVÚ vyhlásené.

Podľa platnej legislatívy sú inštitúciami kompetentnými pre schvaľovanie, vyhlasovanie území Natura 2000, dohľad a pre odbornú starostlivosť: vláda Slovenskej republiky, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, úrady životného prostredia, Slovenská inšpekcia životného prostredia, Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky a Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva. Uvedené inštitúcie nie sú vlastníkami, ani správcami alebo nájomcami pozemkov v územiach sústavy Natura 2000. Správu resp. obhospodarovanie pozemkov zabezpečujú iné štátne inštitúcie (napr. Lesy Slovenskej republiky, š.p., Vojenské lesy a majetky Slovenskej republiky, š. p., Slovenský pozemkový fond, š.p. a Slovenský vodohospodársky podnik, š. p.), rôzne neštátne subjekty alebo súkromní vlastníci. Preto je spolupráca inštitúcií ochrany prírody a krajiny s ostatnými zainteresovanými subjektmi kľúčová.

Cezhraničná spolupráca sa realizuje najmä prostredníctvom koordinácie na úrovni ministerstiev a odborných inštitúcií ochrany prírody. Najmä v regióne Podunajska a na rieke Morava sa realizovali viaceré projekty LIFE+ zamerané na zlepšenie vodného režimu a stavu biotopov, druhov a území európskeho významu.

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky (ďalej len "ŠOP SR") je osobitnou odbornou organizáciou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky s celoslovenskou pôsobnosťou, zabezpečuje najmä úlohy na úseku ochrany prírody a krajiny vrátane správy jaskýň podľa ustanovení zákona o ochrane prírody a krajiny a na úseku ochrany druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi podľa ustanovení zákona č. 15/2005 Z.z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

ŠOP SR je kľúčovou organizáciou zabezpečujúcou odborný a technický návrh území Natura 2000, ich prerokovanie, mapovanie, monitoring, manažment a správu území Natura 2000. ŠOP SR rovnako zabezpečuje činnosť stráže prírody a environmentálnu výchovu.

ŠOP SR zastrešuje 25 organizačných útvarov tvorených správami národných parkov, chránených krajinných oblastí a regionálnych centier ochrany prírody. ŠOP SR je rozhodujúcou organizáciou pre poskytovanie odborných stanovísk k činnostiam, ktoré môžu alebo majú vplyv na územia Natura 2000. S ohľadom na súčasnú ekonomickú situáciu je prioritou zabezpečenie financovania ŠOP SR, inak bude ohrozené plnenie povinností vyplývajúcich zo smerníc EU a národnej legislatívy.

Chránené vtáčie územia

Aktualizovaný národný zoznam CHVÚ obsahuje 41 CHVÚ, všetky boli vyhlásené samostatnými vyhláškami Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky. **Prehľad chránených vtáčích území na Slovensku a odkazom na vyhlasovacie predpisy je uvedený v tabuľke.**

Kód	Názov	Číslo vyhlášky	Odkaz na text vyhlášky	Výmera (ha)
SKCHVU002	Bukovské vrchy	25/2008	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU002.pdf	40932.42
SKCHVU003	Cerová vrchovina-Porimavie	30/2008	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU003.pdf	30187.7
SKCHVU004	Dolné Pohronie	27/2008	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU004.pdf	229.32
SKCHVU005	Dolné Považie	593/2006	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU005.pdf	31195.5
SKCHVU006	Dubnické štrkovisko	435/2009	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU006.pdf	40.77
SKCHVU007	Dunajské luhy	440/2008	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU007.pdf	16511.58
SKCHVU008	Horná Orava	173/2005	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU008.pdf	58738
SKCHVU009	Košická kotlina	22/2008	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU009.pdf	17354.31
SKCHVU010	Kráľová	21/2008	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU010.pdf	1215.82
SKCHVU011	Laborecká vrchovina	438/2009	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU011.pdf	102813.91
SKCHVU012	Lehnice	377/2005	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU012.pdf	2346.85
SKCHVU013	Malá Fatra	2/2011	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU013.pdf	66228.06
SKCHVU014	Malé Karpaty	216/2005	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU014.pdf	50633.6
SKCHVU015	Medzibodrožie	26/2008	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU015.pdf	33753.7
SKCHVU016	Záhorské Pomoravie	202/2010	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU016.pdf	31072.92
SKCHVU017	Muránska planina- Stolica	439/2009	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU017.pdf	25796.46
SKCHVU018	Nízke Tatry	189/2010	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU018.pdf	98168.52
SKCHVU019	Ostrovne lúky	18/2008	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU019.pdf	8297.7
SKCHVU020	Parížske močiare	23/2008	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU020.pdf	376.58
SKCHVU021	Poiplie	20/2008	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU021.pdf	8062.90
SKCHVU022	Poľana	24/2008	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU022.pdf	32188.38
SKCHVU023	Úľanská mokraď	437/2008	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU023.pdf	18173.91
SKCHVU024	Senianske rybníky	436/2009	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU024.pdf	2668.47
SKCHVU025	Slanské vrchy	193/2010	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU025.pdf	60247.42

SKCHVU026	Sĺňava	32/2008	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU026.pdf	509.27
SKCHVU027	Slovenský kras	192/2010	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU027.pdf	43860.24
SKCHVU028	Strážovské vrchy	434/2009	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU028.pdf	58673.08
SKCHVU029	Sysľovské polia	234/2006	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU029.pdf	1772.94
SKCHVU030	Tatry	4/2011	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU030.pdf	54611.29
SKCHVU031	Tribeč	17/2008	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU031.pdf	23802.8
SKCHVU033	Veľká Fatra	194/2010	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/Velka_Fatra.pdf	47445.01
SKCHVU034	Veľkoblahovské rybníky	187/2010	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU034.pdf	91.34
SKCHVU035	Vihorlatské vrchy	195/2010	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU035.pdf	48286.26
SKCHVU036	Volovské vrchy	196/2010	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU036.pdf	121420.7
SKCHVU037	Ondavská rovina	19/2008	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU037.pdf	15906.56
SKCHVU038	Žitavský luh	31/2008	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU038.pdf	155.4
SKCHVU050	Chočské vrchy	26/2011	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU050.pdf	16817.5
SKCHVU051	Levočské vrchy	434/2012	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU051.pdf	45 597.64
SKCHVU052	Čergov	28/2011	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU052.pdf	35849.71
SKCHVU053	Slovenský raj	3/2011	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU053.pdf	25243
SKCHVU054	Špačinsko-nižňianske polia	27/2011	http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/platnevyhlasky/SKCHVU054.pdf	5533.53
SPOLU				1 282 811

Územia európskeho významu

Aktualizovaný národný zoznam ÚEV obsahuje 473 ÚEV (vrátane 97 rozšírených resp. nových lokalít predložených v októbri 2011). ÚEV odsúhlasené vládou Slovenskej republiky a Európskou komisiou sa postupne vyhlasujú za chránené územia. K 30.1.2013 bolo vyhlásených 308 ÚEV. Národný zoznam ÚEV bol vydaný výnosom MŽP SR č. 3/2001-5.1 zo 14. júna 2004 (zverejnený na <http://www.sopsr.sk/natura/dokumenty/legislativa/eu/vynos.doc>).

C.2 Pokrok v manažmentovom plánovaní pre územia Natura 2000 a perspektívy

Pokrok v stanovovaní cieľov ochrany	Podľa zákona o ochrane prírody a krajiny je <u>cieľom sústavy Natura 2000 zabezpečiť priaznivý stav biotopov európskeho významu a priaznivý stav druhov európskeho významu v ich prirodzenom areáli. Predmet a ciele ochrany CHVÚ a ÚEV sú stanovené vo vyhlasovacích predpisoch a v dokumentácii ochrany prírody.</u> V roku 2005 vydala ŠOP SR publikáciu "Priaznivý stav biotopov a druhov európskeho významu", ktorý obsahuje aj manuál k spracovaniu programov starostlivosti o územia Natura 2000. Napriek niektorým nedostatkom uvedenej metodiky sa stala východiskovým dokumentom pre hodnotenie stavu druhov a biotopov európskeho významu na lokálnej úrovni a pre návrh manažmentových opatrení.
-------------------------------------	---

	<p>Progres nastal aj v definovaní metodiky mapovania lesných biotopov. ŠOP SR spracovala v roku 2012 metodický pokyn na mapovanie lesných biotopov.</p> <p>Niektoré mimovládne organizácie vydali usmerenia, modely a odporúčania pre manažment niektorých skupín biotopov a druhov (napr. materiál Daphne “Manažmentové modely pre údržbu, ochranu a obnovu biotopov” vydaný v roku 2011 z projektu EHP SK 0115 Manažmentové modely pre travinné biotopy).</p> <p>Na základe zákona o ochrane prírody a krajiny je potrebné vypracovať <u>programy starostlivosti</u>, pričom navrhované opatrenia praktickej starostlivosti prerokuje príslušný orgán ochrany prírody so známymi vlastníkmi (správcami, nájomcami) dotknutých pozemkov. Obsah programov starostlivosti je daný zákonom o ochrane prírody a krajiny a jeho vykonávacou vyhláškou. Je potrebné uviesť, že ich príprava je náročná, v rámci analytickej časti sa vyžaduje sústredenie veľkého počtu údajov, v rámci syntetickej časti určenie cieľov, ekologicko-funkčných priestorov, opatrení ai. Náročnou je identifikácia parciel, vlastníkov a užívateľov pozemkov a proces prerokovania zámeru. Podrobná štruktúra dokumentu a nesúhlas vlastníkov pozemkov sú jedným z dôvodov, prečo v súčasnosti nie je schválenie programov starostlivosti pre rozsiahle územia reálne. V rámci prípravy nového zákona o ochrane prírody je rozpracované zjednodušenie postupov.</p> <p>V prípade lesných území sa môžu za ekvivalentné programy starostlivosti považovať aj <u>programy starostlivosti o lesy</u>, ktoré rešpektujú požiadavky na zachovanie a zlepšovanie stavu biotopov a druhov, ktoré sú predmetom ochrany príslušného územia Natura 2000. Obstaráva ich užívateľ lesných pozemkov, orgány ochrany prírody sa majú možnosť vyjadrovať v štádiu ich prípravy. Viaceré programy starostlivosti o lesy zahŕňajú dostatočné opatrenia (napr. Rašeliniská Oravských Beskýd, Pilsko, Babia hora), ale naopak mnohé bude potrebné zásadne upraviť (a vyčleniť zdroje).</p> <p>Potrebné opatrenia pre ochranu území Natura 2000 sú integrované aj do <u>plánov manažmentu čiastkového povodia</u> (napr. Váhu).</p> <p>Samotná realizácia manažmentu nelesných biotopov a niektorých rastlinných a živočíšnych druhov bola zabezpečovaná prostredníctvom štátneho rozpočtu, projektov LIFE+, švajčiarskeho a nórskeho finančného mechanizmu, štrukturálnych fondov, nadácií, atď. Tieto opatrenia zabezpečovali najmä ŠOP SR a mimovládne organizácie. Opatrenia v lesných biotopoch boli zabezpečované najmä prostredníctvom programu starostlivosti o lesy, t.j. užívateľmi pozemkov v zmysle zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch.</p> <p><u>V súčasnosti je schválených 9 programov starostlivosti o ÚEV. Pre viaceré ÚEV boli programy starostlivosti rozpracované alebo aj zaslané na schválenie príslušnému orgánu</u> (napr. Slovenský raj, Gánovské slaniská, Zobor, Bežnisko, Buková, Močiar).</p> <p>Z projektov LIFE+ budú spracované programy starostlivosti o 15 slaniskových ÚEV, pre 4 ÚEV v cezhraničnom regióne Bratislavy a pre 2 mokradňné ÚEV.</p> <p>V rámci Operačného programu životné prostredie (ďalej len “OPŽP”), 5. výzvy ŠOP SR plánuje spracovať projekty na prípravu programov starostlivosti o ďalších 155 ÚEV.</p> <p><u>V prípade CHVÚ boli spracované programy starostlivosti pre 5 území</u>, ktoré zatiaľ nie sú schválené, resp. bude ich potrebné aktualizovať. V súčasnosti ŠOP SR realizuje projekt z OPŽP, ktorého výstupom budú aj podklady pre tvorbu programov starostlivosti o CHVÚ a plánuje jeho pokračovanie.</p> <p>Vybrané formy starostlivosti boli realizované aj cez implementáciu Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 (ďalej len “PRV”). V rámci neho sa realizovala starostlivosť o niektoré ÚEV, o konkrétne kategórie biotopov, rastlín a vybraných vtáčích druhov. Údaje sú v časti D.1.</p>										
<p>% lokalít, ktoré majú schválené programy starostlivosti</p>	<p>Nové programy starostlivosti ÚEV (schválené najmä v roku 2011) zaberajú výmeru cca 4 000 ha, čo tvorí 0,68 % z celkovej výmery ÚEV a 1,7 % z celkového počtu ÚEV.</p> <table border="1" data-bbox="406 1915 1332 2094"> <thead> <tr> <th>Schválené programy starostlivosti o ÚEV</th> <th>Výmera (ha)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>SKUEV0163 Rudava</td> <td>1 958.66</td> </tr> <tr> <td>SKUEV0169 Orlovské vŕšky</td> <td>206.92</td> </tr> <tr> <td>SKUEV0170 Mešterova lúka</td> <td>133.50</td> </tr> <tr> <td>SKUEV0171 Zelienska</td> <td>141.68</td> </tr> </tbody> </table>	Schválené programy starostlivosti o ÚEV	Výmera (ha)	SKUEV0163 Rudava	1 958.66	SKUEV0169 Orlovské vŕšky	206.92	SKUEV0170 Mešterova lúka	133.50	SKUEV0171 Zelienska	141.68
Schválené programy starostlivosti o ÚEV	Výmera (ha)										
SKUEV0163 Rudava	1 958.66										
SKUEV0169 Orlovské vŕšky	206.92										
SKUEV0170 Mešterova lúka	133.50										
SKUEV0171 Zelienska	141.68										

	SKUEV0173 Kotlina	616.69	
	SKUEV0226 Vanišovec	196.84	
	SKUEV1316 Šranecké piesky	715.45	
	SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok (časť)	264.20	
	SKUEV0152 Sliacke travertíny	7.06	
	SPOLU	4 240.99	
	Schválené programov starostlivosti pre CHVÚ nie sú, t.j. 0 %. Spracované boli dokumenty pre 5 CHVÚ (Horná Orava, Medzibodrožie, Senné rybníky, Sysľovské polia, Lehnice).		
% lokalít, ktorých programy starostlivosti sú v príprave	V rámci aktuálnych štyroch projektov (LIFE+, OPŽP) budú spracované programy starostlivosti pre 24 ÚEV. Tvorí to 5 % z celkového počtu ÚEV. V štádiu plánovanej prípravy projektov na spracovanie dokumentu starostlivosti z OPŽP je 155 programov starostlivosti, t. j. 33 % z celkového počtu ÚEV. V súčasnosti prebieha zisťovanie aktuálneho stavu a trendov populácií a biotopov výberových druhov vtákov v CHVÚ, ktoré je potrebné pre spracovanie programov starostlivosti.		
Link na web stránky a usmernenia	Podrobná metodika ich prípravy nebola schválená, existujú však viaceré zdroje údajov. Hlavnou je 736 stranová publikácia " <u>Priaznivý stav biotopov a druhov európskeho významu</u> ", dostupná v slovenskom jazyku, kde pre jednotlivé biotopy a druhy európskeho významu je definovaná metodika určenia priaznivého stavu, ochranné opatrenia a monitoring http://www.sopsr.sk/natura/index1.php?p=9&c=16&lang=sk . Daphne-Inštitút aplikovanej ekológie v r. 2011 vydal publikáciu " <u>Manažmentové modely pre travinné biotopy</u> ", dostupnú slovensky aj anglicky na http://www.daphne.sk/sites/daphne.sk/files/uploads/MM_brozura_angl_web.pdf .		
Podrobnejšie informácie o plánoch a ďalších nástrojoch a prístupoch manažmentových o plánovania pre jednotlivé sektory (napr. lesnícky)	Podľa zákona o ochrane prírody a krajiny je súčasťou dokumentácie ochrany prírody aj <u>program starostlivosti o les, t. j. záväzný dokument na využívanie jednotlivých lesných celkov na obdobie 10 rokov. Orgány ochrany prírody sú dotknutými orgánmi v konaniach</u> napr. pre schválenie alebo zmenu územnoplánovacej dokumentácie, vydanie územné rozhodnutia, vydanie stavebného povolenia na stavbu alebo zmenu stavby, vydanie povolenia terénnych úprav, prác alebo zariadenie, rozhodnutia o určení, zmene a zrušení prieskumného územia/chráneného ložiskového územia/dobývacieho priestoru, pre povolenie banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankským spôsobom, vydanie súhlasu na zmenu druhu poľnohospodárskeho pozemku, na zalesnenie poľnohospodárskeho pozemku alebo premenu nepoľnohospodárskej pôdy na poľnohospodársku, vydanie povolenia na výrub drevín ai. Pre vybrané hospodárske aktivity boli schválené usmernenia a metodiky, napr. <u>Metodika identifikácie a hodnotenia charakteristického vzhľadu krajiny, Metodika hodnotenia vizuálnych vplyvov veterných elektrární a veterných parkov na krajinu</u> , zverejnené vo vestníku MŽP SR č. 1b/2010 (http://www.minzp.sk/files/informacie/web_vestnik_2010_1b.pdf) alebo <u>smernica MŽP SR č. 3/2010 - 4.1 z 21.4.2010</u> , ktorou sa ustanovujú štandardy a limity pre umiestňovanie veterných elektrární a veterných parkov na území Slovenskej republiky.		

C.3 Relevantné vládne i mimovládne plány

Rámcovými dokumentmi environmentálnej stratégie sú: Stratégia, zásady a priority j environmentálnej politiky Slovenskej republiky (1993), Národný environmentálny akčný program II a Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (2001). Ochrana biodiverzity je jednou z piatich priorit.

Základným dokumentom pre ochranu biodiverzity je Národná stratégia ochrany biodiverzity na Slovensku (1997), schválená vládou Slovenskej republiky i Národnou radou Slovenskej republiky a jej akčný plán. V súčasnosti sa pripravuje aktualizovaná národná stratégia pre roky 2012-2020. V platnej stratégii sú zohľadnené existujúce štátne koncepcie týkajúce sa ochrany biodiverzity a

využívania jej zložiek, rovnako ako medzinárodné aktivity a programy, ktoré sú príspevkom k implementácii Dohovoru o biologickej diverzite. Za prioritné sa považuje zachovanie biologickej rozmanitosti, ochrana a racionálne využívanie prírodných zdrojov a optimalizácia priestorovej štruktúry a využívania krajiny. Hlavným cieľom je zabrániť ďalšiemu vzniku nežiaducich zmien a ohrozovaniu ekosystémov, devastačným procesom a javom v krajine, spôsobujúcich zánik jej hodnôt a ekologickú nestabilitu, zníženú produktivnosť, využiteľnosť a obývateľnosť. Súčasne sa pri ochrane biologickej diverzity a trvalo udržateľnom využívaní jej zložiek má vychádzať z jej zásad, osobitne uplatňovaním prístupu k lesom ako hlavnému ekostabilizačnému faktoru v krajine a k pôde a vodstvu ako významným zložkám podmieňujúcim rôznorodosť života a biologických zdrojov nevyhnutných pre výživu a existenciu života.

Program starostlivosti o mokrade Slovenska na roky 2008-2014 (2007) a jeho akčný plán (2011) je základným vládny dokumentom na plnenie záväzkov vyplývajúcich z medzinárodného dohovoru o ochrane mokradí. Má stanovené 4 strategické ciele, ktoré sú podrobne rozčlenené v akčnom pláne: trvalo udržateľné využívanie mokradí, starostlivosť o mokrade medzinárodného významu, rozvoj medzinárodnej spolupráce a budovanie kapacít pre implementáciu dohovoru. Viaceré opatrenia sa týkajú aj biotopov a druhov európskeho významu. Ide napr. o mapovanie mokrad'ových druhov a biotopov vrátane dopĺňania informácií o významnosti lokalít a o najzávažnejších ekologických rizikách, zohľadnenie potrieb ochrany, zachovania a zveľaďovania mokradí pri návrhu a pri spresňovaní hraníc území Natura 2000; vytvorenie databázy údajov o mokradiach na báze Informačného systému taxónov a biotopov; vypracovanie a schválenie národného programu ochrany a revitalizácie mokradí; podporu zriaďovania a činnosti stredísk environmentálnej výchovy a informačných stredísk; určenie lokalít vyžadujúcich obnovu a renaturáciu a realizáciu revitalizačných opatrení v Záhorskej nížine, rieke Muráň a i.

Stratégia pre implementáciu rámcovej smernice o vode v Slovenskej republike (2004) schválená vládou Slovenskej republiky bola aktualizovaná v r. 2006 a v r. 2010 v súlade so spoločnou EÚ stratégiou pre implementáciu smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES o vode (ďalej "rámcová smernica o vode"). Základným dokumentom je Vodný plán Slovenska, ktorého súčasťou je Plán manažmentu správneho územia povodia Dunaja a Plán manažmentu správneho územia povodia Visly. Dokument bol vypracovaný v zmysle rámcovej smernice o vodách s cieľom dosiahnuť dobrý stav vôd do roku 2015, respektíve do roku 2021 avšak najneskôr do roku 2027. Dokument vytvára predpoklady pre komplexnú ochranu vôd a zabezpečenie dostatku vody pre pokrytie potrieb ľudskej spoločnosti. Obsahuje program opatrení, ktoré je potrebné realizovať na dosiahnutie dobrého stavu vôd, predovšetkým ide o základné opatrenia potrebné na splnenie aj iných súvisiacich smerníc alebo záväzkov Slovenskej republiky v oblasti vôd, dohodnutých v rámci prechodných období. "Pre dosiahnutie dobrého stavu vôd resp. priaznivého stavu biotopov a druhov je potrebné na národnej úrovni zlepšiť spoluprácu zodpovedných organizácií. Výsledkom by mali byť obojstranne akceptované plány povodí resp. programy starostlivosti o chránené územia a vzájomne „kooperujúci“ systém monitoringu.

Územný systém ekologickej stability (ďalej len "ÚSES") je konceptom zakotveným v zákone o ochrane prírody a krajiny s cieľom podporiť stabilitu krajiny a jej funkcie. ÚSES bol spracovaný na národnej úrovni a regionálnej úrovni a postupne sa vyhotovujú projekty miestnych ÚSES. Je potrebné uviesť, že uplatnenie ÚSES v praxi nenaplnilo očakávania, ÚSES je však dokumentáciou ochrany prírody, ktorá je zohľadnená v rozhodovacích procesoch, najmä územnom plánovaní. Predpokladá sa, že význam ÚSES bude posilnený (napr. na podporu migračných koridorov) v rámci implementácie pripravovanej EÚ stratégie pre zelenú infraštruktúru.

Problematike Natura 2000 sa venuje aj Národný lesnícky program Slovenskej republiky, ktorý má za cieľ podporovať prírode blízke hospodárenie v lesoch, udržiavať a primerane zlepšovať biologickú rozmanitosť.

Ďalšie stratégie boli schválené v rámci rezortu životného prostredia, napr. Akčný plán implementácie smernice o vtákoch a smernice o biotopoch na roky 2006 – 2013 v podmienkach Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorého úlohy sú premietané do ročných plánov ŠOP SR.

Významnou dokumentáciou ochrany prírody sú programy záchrany o ohrozené druhy rastlín, živočíchov alebo o chránené územia. Vypracúvajú sa podľa zákona o ochrane prírody a krajiny. Ich cieľom je zabezpečenie stabilnej populácie daného druhu, zvýšenie početnosti, zistenie príčin ohrozenia a eliminácia negatívnych faktorov, určujú opatrenia potrebné na zlepšenie stavu. Programy záchrany spracúva ŠOP SR spravidla na obdobie 5 rokov, realizujú sa v rámci projektov LIFE+, OPŽP alebo z prostriedkov štátneho rozpočtu. **Prehľad programov záchrany o druhy na Slovensku je uvedený v tabuľke.**

Druh	Obdobie realizácie
drop fúzatý (<i>Otis tarda</i>)	2001 - 2005
orol kráľovský (<i>Aquila heliaca</i>)	2001 - 2005
korytnačka močiarna (<i>Emys orbicularis</i>)	2002 - 2006
vydra riečna (<i>Lutra lutra</i>)	2002 - 2006
kamzík vrchovský tatranský (<i>Rupicapra rupicapra tatrica</i>)	2002 - 2006
chrpák poľný (<i>Crex crex</i>)	2002 - 2006
orol skalný (<i>Aquila chrysaetos</i>)	2004 - 2008
orol krikľavý (<i>Aquila pomarina</i>)	2004 - 2008
sokol sťahovavý (<i>Falco peregrinus</i>)	2004 - 2008
sokol rároh (<i>Falco cherrug</i>)	2004 - 2008
svišť vrchovský (<i>Marmota marmota</i>)	2004 - 2008
jasoň červenooký (<i>Parnassius apollo</i>)	2005 - 2009
blatniak tmavý (<i>Umbra krameri</i>)	2005 - 2009
zubor hrivnatý (<i>Bison bonasus</i>)	2007 - 2011
bobor vodný (<i>Castor fiber</i>)	2009 - 2013
norok európsky (<i>Mustela lutreola</i>)	2009 - 2013
motýle rodu modráčik (<i>Maculinea</i>)	2009 - 2013
jesienka piesočná (<i>Colchicum arenarium</i>)	2001-2005, 2009-2013
feruľa sadlerova (<i>Ferula sadleriana</i>)	2001-2005
hl'uzovec Loeselov (<i>Liparis loeselii</i>)	2001-2005, 2009-2013
poniklec lúčny (<i>Pulsatilla pratensis subsp. hungarica</i>)	2005-2009
popolavec dlholistý (<i>Tephrosieris longifolia subsp. moravica</i>)	2009-2013

D Doterajšie skúsenosti s využitím EU finančných nástrojov

D1 Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EAFRD)

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky poskytlo údaje o finančných prostriedkoch, ktoré boli alokované **na relevantné** opatrenia pre Natura 2000 na obdobie 2007-2013, ako aj o ich skutočnom čerpaní k 15. 11.2012. **Údaje k Programu rozvoja vidieka Slovenskej republiky 2007-2013 sú v tabuľke.**

Fond	Opatrenie	Miera využitia*
Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka	213 - platby Natura 2000 na poľnohospodárskej pôde	MI; Alokovaných 1 928 000 €, skutočne čerpaných (k 15.11.2012) 86 069,96 € (predpoklad za celé obdobie 10 %);
	224 - platby Natura 2000 na lesnej pôde	MU; Alokovaných 7 200 000 €, skutočne čerpaných (k 15.11.2012) 2 734 182,96 EUR (predpoklad za celé obdobie 66 %);
	214 - agro-environmentálne platby	VS; Alokovaných 354 255 543 €, skutočne čerpaných (k 15.11.2012)

		290 696 235,78 € (predpoklad za celé obdobie 100 %);
	225 - leso-environmentálne platby	MI; Alokovaných 25 160 805 €, skutočne čerpaných (k 15.11.2012) 443 762,70 € (predpoklad za celé obdobie 4 %);
Ďalšie relevantné platby v SR		NU
<p>Súhrn kľúčových opatrení pre Natura 2000 v rámci Programu rozvoja vidieka Slovenskej republiky 2007-2013 (ďalej len "PRV"):</p> <p>Do PRV boli zahrnuté štyri opatrenia: platby pre ÚEV na poľnohospodárskej pôde, platby pre ÚEV na lesnej pôde, agro-environmentálne platby (podopatrenie ochrana vybraných biotopov trávnych porastov, ochrana biotopov vybraných druhov vtákov), leso-environmentálne platby (podopatrenie zachovanie priaznivého stavu lesných biotopov, ochrana biotopov ohrozených druhov vtákov).</p>		
<p>Kľúčové skúsenosti a prekážky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - najefektívnejším pre biodiverzitu bolo podopatrenie agro-environmentálne platby zamerané na ochranu biotopov vybraných druhov trvalých trávnych porastov; - nekombinovateľnosť opatrení a podopatrení zameraných na ochranu biodiverzity (napr. platby pre ÚEV vs. agro-environmentálne platby alebo ochrana biotopov trávnych porastov vs. ochrana biotopov ohrozených druhov vtákov) pôsobila nemotivačne na žiadateľov, ktorí si museli vybrať iba 1 opatrenie; - nesúlad podmienok vo vykonávacích predpisoch oproti pôvodnému zneniu v samotnom PRV spôsobil menší počet žiadateľov na lesnícko-environmentálne schémy; - administratívne komplikácie – predovšetkým pri kontrolách nejasnosť presných kritérií pre žiadateľov/poberateľov, t. j. žiadateľ/poberateľ, ktorý bol kontrolovaný, v prípade mnohých podmienok nepoznal váhu bodovacích merítok pre posúdenie či splnil alebo nespĺnil kritériá podmienky; - nastavenie podmienok oprávnenosti na zaradenie do opatrenia platby pre ÚEV na poľnohospodárskej pôde s ohľadom na nekombinovateľnosť opatrenia s agro-environmentálnymi platbami spôsobilo nízke čerpanie; - aplikovateľnosť platieb ÚEV na poľnohospodárskej pôde bola len v 4. a 5. stupni ochrany a na lesnej pôde len v 5. stupni ochrany, čo zďaleka nepokrýva potreby na manažment ÚEV; - znenie podopatrení na podporu biotopov vtákov na poľnohospodárskej pôde nereflektovalo znenie vyhlášok CHVÚ – odvoláva sa na ňu, ale nekorešponduje s ňou, v dôsledku čoho na niektoré CHVÚ nie je možné podopatrenie uplatniť a chýbala motivačná podpora pre žiadateľov, ktorých územia sa nachádzajú v CHVÚ a musia rešpektovať z toho vyplývajúce obmedzenia; . 		

* ak je možné, poskytnite aj odhady v EUR, inak určite kategórie: VS - veľmi významné, MU - stredné využitie, MI - malé využitie, NU - žiadne využitie

D.2 Európsky fond pre rybné hospodárstvo (EFF)

Európsky fond rybného hospodárstva ďalej len "EFF") nebol v rámci Slovenskej republiky využitý pre podporu Natura 2000.

Fond	opatrenie	Miera využitia*
Európsky fond pre rybné hospodárstvo	os 1	NU
	os 2	NU
	os 3	NU
	os 4	NU
Ďašie (národné/regionálne) platobné schémy - Environmentálny fond		MU; v r. 2007-2012 bolo podporených 23 žiadostí Slovenského rybárskeho zväzu na zarybňovanie v sume 836 772 €; vrátane žiadostí v rámci území Natura 2000
<p>Súhrn kľúčových opatrení pre Natura 2000 v rámci Programu rybného hospodárstva SR 2007-2013: NU</p> <p>Kľúčové skúsenosti a prekážky:</p> <p>V roku 2006 Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky pripravilo Národný strategický plán rybného hospodárstva pre roky 2007-2013, ktorý vychádza z EU nariadenia o EFF. Podľa EFF je účelom podpory rybníkarov aj trvalo udržateľná akvakultúra kompatibilná s osobitnými environmentálnymi obmedzeniami vyplývajúcimi z vymedzenia území sústavy Natura 2000. Pri príprave programového dokumentu Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky neakceptovalo zásadné pripomienky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky na zapracovanie aqua-environmentálnych</p>		

opatrení, hlavne z dôvodu celkovej nízkej alokácie pre tento operačný program.

* *ak je možné, poskytnite aj odhady v EUR, inak určite kategórie: VS - veľmi významné, MU - stredné využitie, MI - malé využitie, NU - žiadne využitie*

D.3 Štrukturálne fondy a Kohézny fond

Hlavným zdrojom podpory ochrany prírody bol Operačný program životné prostredie 2007-2013, kde bola "ochrana prírodného prostredia a krajiny" jednou z 5 prioritných osí (kategória 51). Časť z prostriedkov bolo využitých na projekty, priamo realizované v územiach sústavy Natura 2000 resp. pre ochranu druhov a biotopov európskeho významu. **Údaje k Operačnému programu životné prostredie 2007-2013, ako aj k programom INTERREG sú v tabuľke.**

Fond	Opatrenie	Miera využitia*
Európsky fond regionálneho rozvoja	Kategória 51 (prioritná os 5 OPŽP)	VS; Alokovaných 36 784 110 €, z toho k 15.11.2012 zazmluvnených 28 816 761,1€ (78,34 %)
	Kategória 55	NU;
	Kategória 56	MI; V rámci Operačného programu konkurencieschopnosť a hospodársky rast 2007-2013 v gescii Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky bolo v rámci prioritnej osi 3 „cestovný ruch“ alokovaných 19,22 mil. € z ERDF, nie je evidencia, v akej miere boli využité pre Natura 2000;
	INTERREG	MI: Na 3 relevantné projekty z Operačného programu juhovýchodná Európa bolo k 15.11.2012 zazmluvnených 897 557,50 €; v rámci 4 projektov cezhraničnej spolupráce 1 932 216 €;
Európsky sociálny fond		Údaje nie sú k dispozícii

Súhrn kľúčových opatrení pre Natura 2000 v rámci INTERREG

V rámci programov INTERREG (oblasť intervencie 2.3 - podpora spolupráce pri manažmente prírodných hodnôt a chránených území) boli pre Natura 2000 využité tieto aktivity:

- podpora zosúladovania medzinárodných sústav chránených území ako napr. Natura 2000;
- podpora činnosti pre ochranu biodiverzity a prírodného dedičstva, predovšetkým v rámci Natura 2000;
- rozvoj manažmentu a výmena skúseností, predovšetkým v Natura 2000 na zabezpečenie integrity chránených území a riešenie problému fragmentácie a konektivity medzi územiami sústavy Natura 2000.

V rámci Operačného programu životné prostredie (ďalej len "OPŽP") to boli: realizácia manažmentových opatrení, programov záchrany, spracovanie a realizácia programov starostlivosti, podpora vyhlasovania území, mapovanie a monitoring druhov a biotopov, informačný systém monitoringu, propagácia a informovanosť o Natura 2000, inštitucionálne zabezpečenie ochrany prírody, ochrana mokradí, atď.

V rámci prioritnej osi 3 Operačného programu konkurencieschopnosť a hospodársky rast mohli byť aj v rámci sústavy Natura 2000 využité prostriedky na podporu mikroinfraštruktúry stredísk cestovného ruchu, na výstavbu/rekonštrukciu zariadení cestovného ruchu, vytváranie nových atrakcií.

Kľúčové skúsenosti a prekážky:

Hlavnými prekážkami realizácie projektov je zložitý systém verejných obstarávaní založený na spájaní viacerých projektov a viacnásobnej kontrole verejného obstarávania; nedostatočné kapacity a skúsenosti pri príprave a realizácii verejných obstarávaní; zložitá a objemná evidencia miezd a iných nákladov interných zamestnancov ŠOP SR.

* *ak je možné, poskytnite aj odhady v EUR, inak určite kategórie: VS - veľmi významné, MU - stredné využitie, MI - malé využitie, NU - žiadne využitie*

D.4 LIFE+

Finančný nástroj LIFE+ je veľmi významným zdrojom podpory Natura 2000, **údaje k LIFE + sú v tabuľke.**

Fond	Opatrenie	Miera využitia*
LIFE+	Príroda a biodiverzita	VS; 18 335 692 €
Súhrn kľúčových opatrení pre Natura 2000:		

- vypracovanie programov záchrany a programov starostlivosti,
- aktívna ochrana druhov in-situ ako aj ex-situ,
- manažment biotopov európskeho významu,
- výkup resp. dlhodobý prenájom pozemkov.

Kľúčové skúsenosti a prekážky:

- koordinácia aktivít v rámci ochrany prírody so všetkými zúčastnenými (Štátna ochrana prírody SR, Výskumný ústav vodného hospodárstva, Vodohospodárska výstavba, š. p., Lesy Slovenskej republiky, š. p., mimovládne organizácie, mestá a obce)
- LIFE+ patrí medzi hlavné zdroje financovania Natura 2000. V podmienkach Slovenska využívaný hlavne na jednorázové opatrenia pre zásadné zlepšenie stavu biotopov a druhov európskeho významu. Pozitívnym aspektom je pomerne jednoduchá a operatívna administrácia projektov, ako aj mechanizmus spolufinancovania na národnej úrovni (tu je však proces schvaľovania zdĺhavý). Výhodou je, že v porovnaní so štrukturálnymi fondmi môžu byť žiadateľom rôzne subjekty.

* ak je možné, poskytnite aj odhady v EUR, inak určite kategórie: VS - veľmi významné, MU - stredné využitie, MI - malé využitie, NU - žiadne využitie

D.5 Iné kľúčové zdroje financovania

Fond	Miera využitia*
7. environmentálny akčný program pre výskum	Nie sú známe podklady
Schémy spolupráce súkromného a verejného sektora ("PPP projekty)	NU
Inovatívne spôsoby financovania	NU
Švajčiarsky mechanizmus, Mechanizmus EHP, Nórsky finančný mechanizmus.	MU; V rámci finančného mechanizmu EHP/nórskoho schválených 726 878 €, z toho čerpaných 659 802 € (k tomu schválených na granty pre mimovládne organizácie 782 591 €, z toho čerpaných 769 658 €) V rámci Švajčiarskeho finančného mechanizmu schválených 3 914 402 €, z toho čerpaných k 15.11.2012 – 94 343 € (k tomu granty pre mimovládne organizácie schválených 342 794 €.

Súhrn kľúčových opatrení pre Natura 2000

v rámci Finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho priestoru/Nórskoho finančného mechanizmu boli v r. 2004-2009 podporené 2 projekty pre :

- manažmentové modely pre travinné biotopy;

- ochrana diverzity vodných vtákov a ich biotopov na Východoslovenskej nížine;

V blokovom grante environmentálnych mimovládnych organizácií bolo podporených 9 projektov zameraných na:

- efektívnu implementáciu smerníc EÚ pre ochranu prírody; vrátane tieňového zoznamu území európskeho významu;

- aktivity pre zvýšenie biodiverzity vo vybraných oblastiach Natura 2000 (Karpaty, Dunajské luhy);

- aktivity pre vybrané druhy a biotopy (praľesy, dravce a sovy);

- modelové riešenia (využitie biomasy Gedrianských lúk);

- elimináciu vtáčej kriminality, odstraňovanie bariér na toku Muráň.

2 projekty v rámci Programu švajčiarsko-slovenskej spolupráce boli zamerané na:

- monitoring a výskum lesných ekosystémov;

- rozvoj ochrany prírody a chránených území v slovenských Karpatoch.

V blokovom grante pre mimovládne organizácie na podporu partnerstiev švajčiarsko-slovenskej spolupráce boli riešené 3 relevantné projekty zamerané na vybrané chránené územia.

Kľúčové skúsenosti a prekážky:

Oba finančné mechanizmy sú doplnkovými zdrojmi financovania Natura 2000, o ktoré sa môžu uchádzať vládne i mimovládne inštitúcie.

Výhodou je administrácia s riadiacim orgánom na národnej úrovni, bezproblémová je spolupráca, prostriedky na realizáciu má realizátor projektu disponibilné na účte hneď po podpise zmluvy s

dodávateľom.

Prekážkou plynulej realizácie projektov je verejné obstarávanie.

* ak je možné, poskytnite aj odhady v EUR, inak určite kategórie: VS - veľmi významné, MU - stredné využitie, MI - malé využitie, NU - žiadne využitie

E Súčasný odhad finančných potrieb pre manažment území Natura 2000

Podkapitola	Opatrenie	Odhad v € na obdobie 2014-2020
E.1	Výskum, zmapovanie biotopov a druhov pre účely vyhlásenia územia a prípravu programov starostlivosti	6 934 858
E.2	Vyhlasovanie ÚEV v národnej kategórii CHÚ	621 690
E.3	Monitoring druhov a biotopov európskeho významu pre účely reportingu	22 939 098
E.4	Spracovanie a prerokovanie programov starostlivosti o územia Natura 2000	47 220 000
E.5	Programy záchrany a programy starostlivosti o druhy (vrátane ich realizácie)	19 294 000
E.6	Realizácia manažmentových opatrení pre zachovanie alebo zlepšenie stavu biotopov a druhov v územiach Natura 2000	199 679 663
E.7	Správa území (administratíva, stanoviská, rozhodovanie)	56 000 000
E.8	Posudzovanie vplyvov na územia Natura 2000 (zist'ovacie konania, záznamy o nezistení vplyvov, stanoviská k appropriate assessment, rozsahu hodnotenia, záver. stanoviskám, zmiern. a komp. opatreniam, atď.)	5 600 000
E.9	Vyčleňovanie nových ÚEV podľa záverov rokovaní s EK (C etapa) a ich prerokovanie s vlastníkmi/užívateľmi pozemkov	7 200 000
E.10	Propagácia Natura 2000 (realizácia komunikačných kampaní, školení výstav, propagačných materiálov, publikácií)	8 800 000
E.11	Medzinárodná spolupráca	410 000
E.12	Výkup pozemkov a kompenzácie za obmedzenia na lesnej pôde	148 052 408
E.13	Zelená infraštruktúra	20 100 000
	SPOLU	542 851 717

Poznámka: Odhad finančných prostriedkov bol vyčíslený bez presného určenie zdrojov ich financovania, nakoľko nariadenia pre jednotlivé EU fondy neboli schválené a príprava programových dokumentov na národnej úrovni zatiaľ len začína. Akceptované bolo usmernenie Európskej komisie vychádzať z návrhov EU nariadení pre jednotlivé fondy.

F Strategické ciele ochrany Natura 2000 na obdobie 2014-2020

F.1 Súhrn priorit pre obdobie (a očakávaných výstupov) pre prioritné biotopy a druhy so zohľadnením merateľného pokroku cieľov EU stratégie biodiverzity do roku 2020 a pre zabezpečenie dobrého "fungovania" sústavy Natura 2000 (ÚEV a CHVÚ)

F.1.1. Doplnenie národného zoznamu ÚEV podľa požiadaviek Európskej komisie a vyhlásenie ÚEV
- Doplniť a schváliť nové lokality pre biotopy a druhy európskeho významu podľa záverov z rokovania s Európskou komisiou v marci 2012 (biogeografický seminár) s cieľom dosiahnuť pre všetky požadované druhy a biotopy hodnotenie "dostatočné" zastúpenie v ÚEV.
- Vyhlásiť ÚEV za chránené územia (príprava projektov ochrany a ich prerokovanie s príslušnými orgánmi, vlastníkmi a užívateľmi, spracovanie vyhlasovacieho predpisu a jeho schválenie na Ministerstve životného prostredia Slovenskej republiky).
- Aktualizovať databázu Natura 2000 (štandardné dátové formuláre pre ÚEV a CHVÚ) na základe výsledkov monitoringu a ďalších nových poznatkov a informácií.

F.1.2. Zavedenie kontinuálneho systému monitoringu druhov a biotopov pre potreby manažmentu a reportingu

- Monitoring 23 prioritných biotopov a 23 prioritných druhov európskeho významu v zmysle článku 11 a 17 smernice o biotopoch a monitoring 81 druhov vtákov v zmysle článku 12 smernice o ochrane vtáctva.
- Zavedenie komplexného informačného monitorovacieho systému pre druhy a biotopy európskeho významu na národnej úrovni.
- Pre účely monitoringu vytvorenie siete mapovateľov s hierarchickou štruktúrou validácie a vyhodnocovania výsledkov a zabezpečenie jej systematického financovania.
- Reporting pre Európsku komisiu podľa článku 9 a 12 smernice o ochrane vtáctva a podľa článku 16 a 17 smernice o biotopoch.

F.1.3. Zlepšovanie stavu druhov a biotopov prostredníctvom aktívneho manažmentu

- Zmapovanie biotopov a druhov pre účely vyhlásenia ÚEV a prípravu programov starostlivosti.
- Spracovanie programov starostlivosti o ÚEV, ich prerokovanie a schválenie.
- Realizácia manažmentových plánov pre jednotlivé ÚEV (manažment niektorých biotopov cez relevantné fondy, cez dohody o vykonaní práce, projekty, ŠOP SR) a súvisiace personálne a materiálové vybavenie.
- Zlepšenie stavu 8 prioritných biotopov v ALP bioregiónu a 11 biotopov v PAN bioregiónu (ktorých stav bol v r. 2007 vyhodnotený ako "nepriaznivý") do roku 2020.
 - zlepšenie stavu biotopov slanísk a pieskových dún (1340*, 1530*, 2340*)
 - zlepšenie stavu vybraných travinnobylinných biotopov (6120*, 6210*, 6240*, 6260*)
 - zlepšenie stavu rašelinísk, slatín a pramenísk (7110*, 7210*, 7220*)
 - zlepšenie stavu vybraných lesných biotopov (91E0*, 91I0*, 91N0*)
- Zlepšenie stavu 4 druhov prioritných rastlín (*Dianthus nitidus*, *Dianthus lumnitzeri*, *Ferula sadleriana*, *Serratula lycopifolia*) a 5 druhov prioritných živočíchov (*Osmoderma eremita*, *Bison bonasus*, *Marmota marmota latirostris*, *Microtus oeconomus mehelyi*, *Rupicapra rupicapra tatrica*) a najviac ohrozených druhov vtákov.
- Zachovanie priaznivého stavu prioritných druhov a biotopov hodnotených doteraz v priaznivom stave.
- Zastavenie sukcesie vzácnych biotopov odkázaných na kosenie, pastvu a odstraňovanie náletových drevín.
- Spracovanie a realizácia programov záchrany pre vybrané prioritné európsky významné druhy rastlín a živočíchov (*Dianthus lumnitzeri*, *Dianthus nitidus*, *Ferula sadleriana*, *Onosma tornensis*, *Serratula lycopifolia*, *Austropotamobius torrentium*, *Osmoderma eremita*, *Marmota marmota latirostris*, *Rupicapra rupicapra tatrica* a ďalšie).
- Odstraňovanie invázných druhov rastlín a živočíchov ohrozujúcich populácie prioritných druhov.
- Starostlivosť o mokradňové biotopy Slovenska vo vzťahu ku druhom živočíchov v nich žijúcich (napr. odstraňovanie bariér na tokoch pre zlepšenie stavu vodných biotopov a ichyofauny).
- Podpora a obnova zelenej infraštruktúry obmedzovaním bariérového vplyvu ciest a železníc, odstraňovaním bariér na tokoch, stimulovaním vhodného manažmentu krajiny, budovaním biokoridorov a revitalizáciou degradovaných ekosystémov.
- Spracovanie metodiky s kritériami hodnotenia vplyvu činností na územia Natura 2000 a zvýšenie odbornosti hodnotiteľov (pri vypracovaní metodiky i školeniach zapojiť relevantné rezorty).
- Trvalo udržateľný manažment veľkých šeliem založený na najnovších poznatkoch a systematickom monitoringu.

F.1.4. Zlepšenie povedomia verejnosti o sústave Natura 2000 a zapojenie vlastníkov a užívateľov pozemkov do ochrany a manažmentu lokalít

- Finančné posilnenie platieb Natura 2000 na poľnohospodárskych a lesných pozemkoch a podpôr v nasledujúcom programovacom období tak, aby zodpovedalo cieľom EU stratégie biodiverzity a kompenzovalo náklady a ušlé príjmy.
- Väčšie zapojenie štátnych a neštátnych užívateľov lesov v územia Natura 2000 do ochrany a manažmentu lokalít.
- Permanentná komunikácia s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov.
- Informovanie verejnosti o Natura 2000 (propagačné materiály, semináre, workshopy) a o aktuálnych aktivitách, daniach a cieľoch, víziách tak, aby sa zvýšila adresnosť a zameranie na kľúčové subjekty (napr. vlastníkov, užívateľov pozemkov).
- Zavedenie nástrojov na motiváciu užívateľov (zmluvná ochrana, prenájom pozemkov, dohoda o manažmente, atď.).
- Vybudovanie komunikačného odboru a komunikačného plánu ŠOP SR.

- Využívanie nástrojov podporujúcich hospodárenie priaznivé k životnému prostrediu.
- Využívanie právnych nástrojov pre zapojenie vlastníkov a užívateľov do manažmentu a ochrany lokalít (napr. finančný príspevok).
- Rozvoj inovatívnych prístupov v ochrane a manažmente území Natura 2000 (napr. ekosystémové služby, sprievodcovská činnosť, atď.)

F.2 Súhrn priorít pre obdobie (a očakávaných výstupov) pre ďalšie biotopy a druhy chránené smernicou o biotopoch a smernicou o ochrane vtáctva so zohľadnením merateľného pokroku cieľov EU stratégie biodiverzity do roku 2020 a pre zabezpečenie dobrého “fungovania” sústavy Natura 2000 (ÚEV a CHVÚ)

F.2.1. Doplnenie národného zoznamu ÚEV podľa požiadaviek Európskej komisie a vyhlásenie ÚEV

- Doplnenie a schválenie nových lokalít pre požadované biotopy a druhy, najmä územia pre ryby, bezstavovce, rysa ostrovida, vlka dravého a sysľa pasienkového, lesné, lúčne a vodné biotopy.
- Vyhlásenie ÚEV za chránené územia: príprava projektov ochrany a ich prerokovanie s príslušnými orgánmi, vlastníkmi a užívateľmi, spracovanie vyhlasovacieho predpisu a jeho schválenie na Ministerstve životného prostredia Slovenskej republiky.
- Aktualizácia databázy Natura 2000 (štandardné dátové formuláre pre ÚEV a CHVÚ) na základe výsledkov monitoringu a ďalších nových poznatkov a informácií.

F.2.2. Zavedenie kontinuálneho systému monitoringu druhov a biotopov pre potreby manažmentu a reportingu

- Monitoring 44 neprioritných biotopov a 177 neprioritných druhov európskeho významu v zmysle článku 11 a 17 smernice o biotopoch a monitoring 149 druhov vtákov v zmysle článku 12 smernice o ochrane vtáctva.
- Zavedenie komplexného informačného monitorovacieho systému pre druhy a biotopy európskeho významu na národnej úrovni.
- Pre účely monitoringu vytvorenie siete mapovateľov s hierarchickou štruktúrou validácie a vyhodnocovania výsledkov a zabezpečenie jej systematického financovania.
- Reporting pre Európsku komisiu podľa článku 9 a 12 smernice o ochrane vtáctva a podľa článku 16 a 17 smernice o biotopoch.

F.2.3. Zlepšovanie stavu druhov a biotopov prostredníctvom aktívneho manažmentu

- Zmapovanie biotopov a druhov pre účely vyhlásenia ÚEV a prípravu programov starostlivosti.
- Spracovanie programov starostlivosti o ÚEV a CHVÚ, ich prerokovanie a schválenie.
- Ochrana migračných a odpočinkových miest pre vtáky, tvorba nepoľovných zón, ochrana polí pre husi, ochrana a obnova hniezdísk pre ostatné druhy: napr. včelárík, lastovička, kuvik, atď.
- Zlepšovanie migrácie živočíchov prostredníctvom biokoridorov - prenos obojživelníkov cez cestné komunikácie, odstraňovanie bariér na tokoch, oplocovanie ciest.
- Renaturácia a tvorba vhodných biotopov a úkrytových možností (napr. jazierka pre obojživelníky, zimoviská pre ryby, obnova ichyocenóz, atď.), ochrana existujúcich neresísk - štrkovitých a piesčitých lavíc na tokoch).
- Zlepšenie stavu 7 neprioritných biotopov v alpskom bioregiónu a 8 biotopov v panónskom bioregiónu (ktorých stav bol v r. 2007 vyhodnotený ako “nepriaznivý”) do roku 2020 so zameraním na
 - zlepšenie stavu vybraných travinnobylinných biotopov (6210, 6410, 6440, 6510),
 - zlepšenie stavu rašelinísk a slatín (7120, 7140, 7230) a
 - zlepšenie stavu vybraných lesných biotopov (9170, 91F0, 91M0, 9410).
- Zlepšenie stavu 21 druhov rastlín a 28 druhov živočíchov, ktoré nie sú prioritnými druhmi rastlín a živočíchov a 28 druhov vtákov.
- Zachovanie priaznivého stavu ostatných druhov a biotopov hodnotených doteraz v priaznivom stave.
- Zastavenie poklesu a obnova biodiverzity vtákov lesnej (hlucháňovitý), mokradnej (chochlačka bieloooká, bučiak, volavka purpurová, potápka čiernokrká) a agrárnej krajiny (drop, kalužiak, strakoše) prostredníctvom opatrení zameraných na zmenu hospodárenia, prípadne výkupom kľúčových území pre ochranu prírody.
- Zastavenie sukcesie vzácnych biotopov odkázaných na kosenie, pastvu a odstraňovanie náletových drevín.
- Revitalizácia degradovaných ekosystémov.

- Spracovanie a realizácia programov záchranu pre vybrané európsky významné druhy rastlín a živočíchov, vrátane 47 najviac ohrozených druhov vtákov.
- Budovanie a prevádzka rehabilitačných staníc a operatívne riešenie zranení živočíchov.
- Transfér a reštitúcie druhov na zanikajúce, zaniknuté alebo inak vhodné lokality (napr. rastliny, syseľ pasienkový, svišť vrchovský, ryby, norok európsky, zubor hrivnatý, drobné zemné cicavce, mačka divá, atď.)
- Riešenie problematiky úhynov vtákov na elektrickom vedení a netopierov a dažďovníkov pri zatepl'ovaní.
- Odstraňovanie invázijských druhov rastlín a živočíchov ohrozujúcich populácie ostatných druhov.
- Starostlivosť o mokradňové biotopy Slovenska vo vzťahu ku druhom živočíchov v nich žijúcich (napr. odstraňovanie bariér na tokoch pre zlepšenie stavu vodných biotopov a ichtyofauny).
- Spracovanie metodiky s kritériami hodnotenia vplyvu činností na územia Natura 2000 a zvyšovať odbornosť hodnotiteľov.
- Zabezpečenie trvalo-udržateľného manažmentu veľkých šeliem založeného na najnovších poznatkoch a systematickom monitoringu.
- Ochrana hniezdísk druhov urbánnych biotopov (lastovička, dážďovník).
- Zlepšovanie podmienok pre vtáky s nevhodnými podmienkami v dôsledku vysokého antropického vplyvu, alebo vysokej miery zmien hniezdných podmienok. Zvýšenie priameho dozoru (strážna služba) na lokalitách v hniezdnej dobe, najmä na vodných plochách. Nové označenie ľudových zón plávajúcimi bójami.
- Vytváranie náhradných hniezdných podmienok (napr. umelé hniezdne steny pre brehule, umelé hniezdne ostrovy a umelé plynčiny).

F.2.4. Zlepšenie povedomia verejnosti o sústave Natura 2000 a zapojenie vlastníkov a užívateľov pozemkov do ochrany a manažmentu lokalít.

- Finančné posilnenie platieb Natura 2000 na poľnohospodárskych a lesných pozemkoch a podpôr v nasledujúcom programovacom období tak, aby zodpovedalo cieľom EU stratégie biodiverzity a kompenzovalo náklady a ušlé príjmy.
- Väčšie zapojenie štátnych a neštátnych užívateľov lesov v územia Natura 2000 do ochrany a manažmentu lokalít.
- Permanentná komunikácia s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov.
- Informovanie verejnosti o Natura 2000 (propagačné materially, semináre, workshopy) a o aktuálnych aktivitách, diani a cieľoch, víziách.
- Zavedenie nástrojov na motiváciu užívateľov (zmluvná ochrana, prenájom pozemkov, dohoda o manažmente, atď.).
- Vybudovanie komunikačného odboru a komunikačného plánu ŠOP SR.
- Využívanie nástrojov podporujúcich hospodárenie priaznivé k životnému prostrediu.
- Využívanie právnych nástrojov pre zapojenie vlastníkov a užívateľov do manažmentu a ochrany lokalít (napr. finančný príspevok).
- Rozvoj inovatívnych prístupov v ochrane a manažmente území Natura 2000 (napr. ekosystémové služby, sprievodcovská činnosť, atď.).

F.3 Strategické priority pre financovanie Natura 2000 prepojené na "zelený" cestovný ruch a zamestnanosť, zmenu klímy a adaptáciu alebo ďalšie prínosy pre ekosystémy, pre výskum, vzdelávanie, školenie, zvyšovanie povedomia a podporu spolupráce (vrátane cezhraničnej) vo väzbe na manažment Natura 2000

F.3.1. Zelený cestovný ruch

- Vypracovať celoslovenskú koncepciu rozvoja zeleného cestovného ruchu v územiach Natura 2000 a iných chránených územiach v nadväznosti na existujúce dokumenty na rôznych úrovniach verejnej správy;
- Zabezpečiť vytvorenie a implementáciu vhodných nástrojov na podporu rozvoja zeleného cestovného ruchu, ktoré budú založené na participatívnom spôsobe implementácie a spolupráci so stakeholdrami;
- Vyriešiť legislatívne otázky pre umožnenie rozvoja vhodných foriem turizmu, napr. otázka sprievodcov v prírode, sprievádzanie v chránenom území vo vyššom stupni ochrany a pod.

- Posilniť kapacity organizácií ochrany prírody pre zabezpečenie úloh súvisiacich s rozvojom zeleného cestovného ruchu.
- Formalizovať inštitucionálnu spoluprácu medzi relevantnými ministerstvami a ďalšími inštitúciami (ŠOP SR, štátna správa a samospráva, Slovenská agentúra pre cestovný ruch ai.).
- Posilniť rozhodovaciu právomoc ŠOP SR pri schvaľovaní investičných zámerov v Natura 2000.
- Podporovať nastavenie finančných nástrojov (pri príprave dokumentov na programové obdobie 2014-2020) smerom k spravodlivému rozdeleniu zdrojov medzi vyspelými a zaostalými regiónmi, nakoľko takáto ekonomická disproporcia častokrát koreluje s obmedzeniami vyplývajúcimi z dôvodu existencie chráneného územia Natura 2000.
- Podporovať diverzifikáciu aktivít poľnohospodárov a ďalších užívateľov pozemkov, vrátane záujmových združení (rybárov, poľovníkov) tak, aby boli v súlade s cieľmi smernice o biotopoch a smernice o ochrane vtáctva
- Realizovať pilotný projekt pre ekoturizmus a podporiť výmenu skúseností zo zahraničia.

F.3.2. Zmierňovanie zmeny klímy a adaptácia

- Zabezpečiť prijatie a implementáciu pripravovanej stratégie adaptácie v rámci Slovenska na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, tak, aby vychádzala z hodnotenia ekosystémov.
- Využívať podporu v rámci PRV na schémy zamerané na zmierňovanie zmeny klímy a udržiavanie ekosystémových služieb. Zamerať sa na poskytovanie kompenzácií poľnohospodárom za zabezpečovanie verejných služieb, na zlepšovanie konektivity krajiny a prispôbovanie sa účinkom zmeny klímy.
- Vyhnúť sa zhutneniu a poklesu obsahu organických látok v pôde, pretože znižujú retenčnú kapacitu pôdy.
- Posilniť sústavu chránených území a zabezpečiť integrovaný manažment významných území založený na ekosystémovom prístupe prostredníctvom programov starostlivosti a začlenenia do rôznych koncepcií a stratégií na využívanie krajiny a vôd.
- Integrovať opatrenia zamerané na prispôbenie sa zmene klímy do programov starostlivosti o lesy.
- Podporovať a obnovovať zelenú infraštruktúru obmedzovaním bariérového vplyvu ciest a železníc, odstraňovaním bariér na tokoch, stimulovaním vhodného manažmentu krajiny, budovaním biokoridorov a revitalizáciou degradovaných ekosystémov.
- Podporovať retenčnú schopnosť krajiny (napr. prostredníctvom zachovania či vytvárania živých plotov / zelených pásov; dobrej poľnohospodárskej praxe - najmä pokiaľ ide o pestovanie plodín, zachovávanie a obnova mokradí, podporu listnatých stromov v lesnom hospodárstve v miernom pásme a pod), ochranu a trvalo udržateľný manažment mokradí a inundačných území.
- Postupne zavádzať tzv. nízkouhlíkové hospodárstvo, ktoré prispeje k znižovaniu dôsledkov zmeny klímy;
- Vytvárať synergie medzi ochranárskymi opatreniami a využívaním ich produktov (napr. biomasa, guáno netopierov, atď.).

F.3.3. Výskum, monitorovanie a dohľad

- Doplniť kľúčové informácie z oblasti výskumu vrátane mapovania a posudzovania ekosystémových služieb v Slovenskej republike, čím môže dôjsť k zlepšeniu vedomostí o prepojení medzi biodiverzitou a zmenou klímy a o úlohe napr. biodiverzity pôd a voľnej krajiny pri poskytovaní kľúčových ekosystémových služieb, ako napr. zásobovanie potravinami a zadržiavanie vody.
- Zosúladiť existujúci súbor indikátorov stavu biodiverzity s aktualizovanými európskymi indikátormi pre biodiverzitu (SEBI - Streamlining European Biodiversity Indicators). Tieto indikátory budú využívať aj údaje a informácie pochádzajúce napr. zo Spoločného systému environmentálnych informácií (Shared Environmental Information System), Globálneho monitorovania pre životné prostredie a bezpečnosť (Global Monitoring for Environment and Security), Európskeho strediska údajov o lesoch (European Forest Data Centre) a Rámcového štatistického prehľadu pôdy a jej využitia (LUCAS – Land Use Cover Area Frame Survey). Webový portál Európskeho informačného systému pre biodiverzitu (Biodiversity Information System for Europe – BIASE) bude hlavnou platformou na zdieľanie týchto údajov a informácií.
- Realizovať opatrenia na zachovanie a posilnenie ekosystémových služieb a obnovu zdegradovaných ekosystémov, a to prostredníctvom začlenenia zelenej infraštruktúry do dokumentov v rámci územného plánovania a plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja vyšších územných celkov. Zaisť sa tak aj lepšia funkčná prepojitelnosť medzi ekosystémami na územiach sústavy Natura 2000, medzi týmito územiami a v širšej krajine s využitím rôznych úrovní územného systému ekologickej stability ako nevyhnutnej súčasti územných plánov.

- Vyvinúť úsilie na zabránenie prenikania nových invázných nepôvodných druhov do krajiny a šírenia už zavedených druhov do nových území. Nutné je pokračovať v inventarizácii a odstraňovaní nebezpečných invázných druhov.
- Dopracovať a schváliť národnú stratégiu pre boj s inváznymi druhmi, nadväzujúcu na spoločnú politiku EÚ pre prevenciu, monitoring, odstraňovanie a manažment týchto druhov a systém včasného varovania v tejto oblasti, s dôrazom na prevenciu zavádzania nepôvodných druhov.
- Začleniť zelenú infraštruktúru do dokumentov územného plánovania, plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja regiónov a územného systému ekologickej stability a vytvoriť motivačné faktory na podnietenie počiatkových investícií do projektov zelenej infraštruktúry a do zachovania ekosystémových služieb.
- Realizovať výskum účinkov bežných ľudských činností a priemyslu na územia sústavy Natura 2000 (napr. vplyv elektrární, cestovný ruch atď.).

F.3.4. Výchova, vzdelávanie, osвета

- Realizovať školenia pre pracovníkov ochrany prírody, štátnu správu a inštitúcie zodpovedné za implementáciu zákonov na ochranu prírody a presadzovanie práva, vrátane sudcov a prokurátorov.
- Zvyšovať povedomie o biodiverzite formou informačných kampaní pre rôzne vekové a sociálne kategórie. Vzdelávanie a školenia v rôznych oblastiach, najmä pre poľnohospodársky, lesnícky a príbuzné sektory zameriavať viac na úlohu a význam biodiverzity. Spolupracovať s mimovládnyimi organizáciami a miestnymi komunitami.
- Pre zabezpečenie dodržiavania pravidiel a environmentálnej legislatívy sprístupniť presné mapy s informáciami o chránených územiach, využívaní krajiny, vodných ekosystémoch a ohrození území.
- Vypracovať a prijať komunikačnú stratégiu pre oblasť biodiverzity, ktorá bude zahŕňať opatrenia pre zvyšovanie úrovne výchovy, participácie a osvety v rôznych oblastiach (vrátane medzinárodných dohovorov, spolupráce s kľúčovými sektormi, školení pre sudcov a prokurátorov) a zabezpečiť jej realizáciu.
- Využívať verejnoprávne médiá pre šírenie informácií.

F.3.5. Spolupráca

- Obnoviť činnosť Slovenskej komisie Dohovoru o biologickej diverzite a rezortnú platformu pre spoluprácu s podnikateľským sektorom, ktorá by spájala kľúčové podniky zo šiestich rôznych sektorov (poľnohospodárstvo, ťažobný priemysel, finančníctvo, potravinový priemysel, lesné hospodárstvo a cestovný ruch), aby boli využité skúsenosti a osvedčené postupy pre vypracovanie nového akčného plánu na ochranu a trvalo udržateľné využívanie biodiverzity do roku 2020. Pre úspešnosť tejto spolupráce je nevyhnutné aj zapojenie vedy a výskumu, mimovládnych organizácií a orgánov samosprávy vykonávajúcich územné priestorové plánovanie a riadenie využívania krajiny.
- Zlepšiť spoluprácu v rámci tzv. Rio-dohovorov (Dohovor o biologickej biodiverzite, Rámcový dohovor o zmene klímy a Dohovor o boji proti dezertifikácii v krajinách postihnutých vážnym suchom a/alebo dezertifikáciou, hlavne v Afrike) a stanoviť spoločné priority v rámci ostatných dohovorov týkajúcich sa biodiverzity, napr. Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín, Dohovor o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov, Dohovor o mokradiach majúcich medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva, Európsky dohovor o krajine, Dohovor o ochrane a trvalo udržateľnom využívaní Karpát a Dohovor o svetovom dedičstve).
- Výrazne posilniť kapacity a zdroje v odborných organizáciách príslušných rezortov.
- Zabezpečiť výmenu skúseností a osvedčených postupov a cezhraničnú spoluprácu pri starostlivosti o územia Natura 2000 a iné územia medzinárodného významu a cezhraničné chránené územia.
- Zriadiť mechanizmy na uľahčenie spolupráce medzi poľnohospodármi a lesnými hospodármi zamerané na dosiahnutie kontinuity krajinných prvkov a ochranu genetických zdrojov, ako aj iné mechanizmy spolupráce zamerané na ochranu biodiverzity.
- Posilniť medzirezortnú spoluprácu v oblasti Natura 2000.
- Zavádzať inovatívne spôsoby spolupráce s ďalšími zainteresovanými.

G Popis kľúčových opatrení na dosiahnutie priorít

G.1.a Hlavné prioritné opatrenia pre Natura 2000

Typ aktivity (podľa zoznamu 25 aktivít)	Popis opatrenia	Cieľ (druh, biotop, lokalita)	Možné zdroje financovania
1. proces výberu lokalít	Doplnenie a schválenie nových lokalít pre biotopy a druhy európskeho významu podľa záverov z rokovania s Európskou komisiou v marci 2012, cieľ: dosiahnuť pre všetky druhy a biotopy zo zoznamu hodnotenie "dostatočný/sufficient". Vyhlásenie ÚEV za chránené územia: príprava projektov ochrany a ich prerokovanie s príslušnými orgánmi, vlastníkami a užívateľmi, spracovanie vyhlasovacieho predpisu a jeho schválenie na Ministerstve životného prostredia SR. Aktualizácia databázy Natura 2000 na základe nových poznatkov, monitoringu a aktuálnych informácií.	Vybrané druhy (najmä ryby), biotopy a lokality	Národné verejné, štrukturálne fondy
2. vedecké štúdie a mapovanie pre výber lokalít (prieskum, inventarizácia, mapovanie, hodnotenie)	Mapovanie živočíšnych druhov, najmä bezstavovcov a rýb pre identifikáciu nedostatkov vo vyčleňovaní ÚEV.	Vybrané druhy a biotopy	LIFE+, štrukturálne fondy, národné verejné
5. Príprava programov starostlivosti, stratégií a schém (vrátane vedeckých štúdií pre plánovanie a implementáciu)	Mapovanie biotopov vyskytujúcich sa v ÚEV, pre vhodné nastavenie manažmentových opatrení. Príprava programov starostlivosti o ÚEV. Príprava a legislatívne schválenie metodiky (schémy) s kritériami pre primerané hodnotenie vplyvu činností na územia Natura 2000.	Vybrané druhy, biotopy a lokality	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
6. vytvorenie inštitúcií pre manažment	Zavedenie systému autorizovaných osôb pre primerané hodnotenie vplyvov činnosti na územia Natura 2000. Vytvorenie odbornej ichtyologicko-technickej komisie pre posudzovanie rybochodov na vodných tokoch v gescii sekcie vôd Ministerstva životného prostredia SR.	Všetky druhy, biotopy a lokality	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond, národné verejné
7. konzultácie – verejné prerokovania, spolupráca s vlastníkami pôdy	Konzultácie s vlastníkami pozemkov ohľadom zaradenia ich lokalít do sústavy Natura 2000. Informačné stretnutia za účelom informovanosti o možnostiach finančných dotácií na travinnobylinné biotopy, lesné biotopy a	Všetky druhy, biotopy a lokality	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond, národné verejné

	<p>biotopy vtákov.</p> <p>Spracovanie návrhu opatrení pre jednotlivé ÚEV a ich prerokovanie s vlastníkami a užívateľmi pozemkov.</p> <p>Využitie riešenia opatrení prostredníctvom zmluvnej ochrany, dohody o manažmente lokalít, nájomnou zmluvou, náhradou za obmedzenie, ai.</p> <p>Prerokovanie programov starostlivosti s vlastníkami a užívateľmi pozemkov v schvaľovacom procese.</p>		
9. prevádzkové náklady (budovy a zariadenia inštitúcií ochrany prírody)	<p>Zabezpečenie chodu rezortu životného prostredia, ŠOP SR, Slovenskej inšpekcie životného prostredia, úradov životného prostredia, prípadne iných inštitúcií (mzdy, prevádzkové náklady, réžia).</p> <p>Infraštruktúrne a technické vybavenie týchto inštitúcií.</p> <p>Materiálno-technické vybavenie ŠOP SR pre monitoring a manažment území.</p>	Všetky druhy, biotopy a lokality	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond, národné verejné
11.zamestnanci	<p>Personálne posilnenie stráže prírody v národných parkoch.</p> <p>Zriadenie komunikačného odboru na ŠOP SR.</p> <p>Inštitucionálne a funkčné posilnenie regionálnych správ ochrany prírody pre správu území a realizáciu manažmentu v chránených územiach.</p> <p>Personálne posilnenie Štátnej ochrany prírody SR so zameraním na projektovú činnosť, posilnenie iných inštitúcií.</p>	Všetky druhy, biotopy a lokality	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond, národné verejné
17. monitoring a prieskum	<p>Kontinuálny monitoring 67 biotopov a 200 druhov európskeho významu v zmysle článku 11 a 17 smernice o biotopoch a monitoring 81 druhov vtákov v zmysle článku 12 smernice o ochrane vtáctva.</p> <p>Zavedenie komplexného informačného monitorovacieho systému pre druhy a biotopy európskeho významu na národnej úrovni.</p>	Všetky druhy, biotopy a lokality	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond, národné verejné
20. informačné a propagačné materiály	<p>Vytvorenie informačného web portálu a jeho trvalá administrácia pre prezentáciu výsledkov monitoringu druhov a biotopov verejnosti.</p> <p>Zvyšovanie povedomia verejnosti o sústave Natura 2000 prostredníctvom konferencií, seminárov, exkurzií, printových médií, atď.</p> <p>Vydanie publikácií o stave a výsledkoch monitoringu druhov a biotopov.</p>	Všetky druhy, biotopy a lokality	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond

21. školenia a vzdelávanie	Vzdelávanie zamestnancov štátnej správy a ŠOP SR v oblasti GIS, EIA a komunikácie s užívateľmi a vlastníkami pozemkov. Odborné vzdelávanie zamestnancov ŠOP SR. Školenie autorizovaných osôb pre primerané hodnotenie vplyvu činností na územia Natura 2000.		LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond, národné verejné
22. zariadenia pre návštevníkov území Natura 2000	Budovanie náučných chodníkov a informačných panelov. Realizácia environmentálnych programov pre deti. Zavedenie systému sprievodcovskej činnosti v chránených územiach. Zavedenie vstupného do vybraných území s prínosmi pre verejnosť (brožúry, informácie, atď.).	Vybrané lokality	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
23. výkup pozemkov a finančná kompenzácia	Výkup chránených území s bezzásahovým režimom ochrany (“divočina”). Kompenzácie za obmedzenia pre neštátnych vlastníkov lesnej pôdy.	Vybrané lokality	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond, národné verejné

*zdroje financovania: EAFRD; ERDF, EFF; ESF, LIFE, verejné zdroje, súkromné zdroje

G.1.b Prioritné opatrenia pre Natura 2000 – poľnohospodárske a lesné biotopy a druhy

Typ aktivity (podľa zoznamu 25 aktivít)	Popis opatrenia	Cieľ (druh, biotop, lokalita)	Možné zdroje financovania*
5. Príprava programov starostlivosti, stratégií a schém (vrátane vedeckých štúdií pre plánovanie a implementáciu)	Mapovanie biotopov vyskytujúcich sa v ÚEV pre vhodné nastavenie manažmentových opatrení. Príprava programov starostlivosti o ÚEV. Príprava programov záchran, programov starostlivosti o druhy a programov starostlivosti o CHVÚ a ÚEV. Príprava a legislatívne schválenie metodiky (schémy) s kritériami pre primerané hodnotenie vplyvu činností na územia Natura 2000.	Pozri prílohu 2 – návrh cieľov pre zlepšenie stavu druhov a biotopov a tabuľku G3	EAFRD, ERDF, LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
7. konzultácie – verejné prerokovania, spolupráca s vlastníkami pôdy	Konzultácie s vlastníkami pozemkov ohľadom zaradenia ich lokalít do sústavy Natura 2000. Informačné stretnutia za účelom informovanosti o možnostiach finančných dotácií v územiach Natura 2000 (EAFRD) Spracovanie návrhu opatrení pre jednotlivé ÚEV a ich prerokovanie s vlastníkami a užívateľmi pozemkov. Využitie riešenia opatrení prostredníctvom zmluvnej ochrany, dohody o manažmente lokalít, nájomnou zmluvou, náhradou za	Pozri prílohu 2 – návrh cieľov pre zlepšenie stavu druhov a biotopov a tabuľku G3	EAFRD, ERDF, LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond

	obmedzenie, ai.. Prerokovanie programov starostlivosti o CHVÚ a ÚEV s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov v schvaľovacom procese.		
9. prevádzkové náklady (budovy a zariadenia inštitúcií ochrany prírody)	Prevádzkové a mzdové náklady organizácií, ktoré spravujú územia Natura 2000 (ŠOP SR) a ktoré spracúvajú agendu Natura 2000 (Ministerstvo životného prostredia SR, úrady životného prostredia, Slovenská inšpekcia životného prostredia).	Pozri prílohu 2 – návrh cieľov pre zlepšenie stavu druhov a biotopov a tabuľku G3	Národné verejné, LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
11. zamestnanci	Mzdové náklady inštitúcií zodpovedných za plnenie záväzkov vyplývajúcich zo smernice o biotopoch a zo smernice o ochrane vtáctva. Okrem pracovníkov ŠOP SR (botanici, zoológovia, krajinári, lesníci, GIS odborníci, strážcovia) a štátnej správy sú potrební odborníci na monitoring druhov a biotopov európskeho významu (úloha vyplývajúca z článku 11 a 17 smernice o biotopoch, ďalej vedeckí pracovníci a experti na manažment, druhy a biotopy.	Pozri prílohu 2 – návrh cieľov pre zlepšenie stavu druhov a biotopov a tabuľku G3	Národné verejné, LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
12. ochranné opatrenia na zachovanie a zlepšenie stavu biotopov ⁴	Pre zachovanie biodiverzity je úlohou Slovenska zachovať stav tých biotopov, ktoré sú v priaznivom stave a zároveň zlepšiť stav vybraných biotopov, ktoré sú v nevyhovujúcom alebo zlom stave. Hlavné opatrenia: - nevykonávať žiadne prísevy na travinnobylinných biotopoch - obhospodarovať travinnobylinné porasty biotopov kosením (dodržať dobu kosenia, frekvenciu kosenia, fázová kosba pre vybrané druhy vtákov, spôsob kosby, odvoz biomasy) - odstraňovať/likvidovať nálet drevín - spásat' porasty (porasty zaťažovať rovnomerne, dodržiavať maximálne zaťaženie dobytkom) - obhospodarovať porasty košarovaním (denné prekladanie košiarov, dodržiavať maximálne zaťaženie dobytkom) - odstraňovať invázne druhy rastlín, vrátane drevín - zabrániť umelým výsadbám - zabrániť nadmernému zošľapu porastov vplyvom nekontrolovanej turistiky	Pozri prílohu 2 – návrh cieľov pre zlepšenie stavu biotopov a tabuľku G3	EAFRD, ERDF, LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond

⁴ Idúce nad rámec krížového plnenia

	<ul style="list-style-type: none"> -zabrániť nadmernej výstavbe lyžiarskych zariadení -zachovávať prirodzené drevinové zloženie lesných biotopov. -zachovávať biodiverzitu lesov ponechávaním mŕtveho dreva 		
13. ochrannárske opatrenia na zachovanie a zlepšenie stavu druhov ⁵	<p>Z dôvodu zachovania biodiverzity je úlohou Slovenska udržať stav tých druhov, ktoré sú v priaznivom stave a zároveň zlepšiť stav vybraných druhov, ktoré sú v nevyhovujúcom alebo zlom stave. Hlavné opatrenia (bude upresnené po schválení EU stratégie zelenej infraštruktúry):</p> <ul style="list-style-type: none"> - podporovať zachovanie mozaikovitej kultúrnej krajiny s optimálnou rozlohou parciel ornej pôdy, - podporovať existenciu a využívanie trvalých trávnych porastov, ich obnova - podporovať zachovanie existujúcich soliterov, skupín a radov stromov; obnoviť rozptýlenú stromovú vegetáciu (medze, aleje popri poľných cestách, brehové porasty, skupiny „melioračných“ drevín a pod.); zachovanie kontinuity existujúcej rozptýlenej stromovej vegetácie (výsadba a údržba) s funkciou posedov a hniezdných stromov - vytvoriť podmienky pre dostatočnú potravnú ponuku: minimalizácia používania pesticídov, zachovanie a obnova pasenia dobytká, zakladanie a rotácia plôšok bez zásahu (refúgiá pre korist) - rovnovážne pestovať plodiny nevyžadujúce aplikáciu insekticídov a herbicídov - inštalovať hniezdne búdky - ponechať plochy s nízkou vegetáciou počas hniezdného obdobia nerozorané (okraje polí, zaplavené časti polí, okraje poľných ciest a pod.) - minimálne v rámci sústavy chránených území (na miestach, kde existuje) zachovať rôznorodú mozaikovitú krajinu pre zabezpečenie ekologickej stability územia a zachovanie biodiverzity v území - minimálne v CHVÚ s významnou početnosťou druhu zabezpečiť 	Pozri prílohu 2 – návrh cieľov pre zlepšenie stavu druhov a tabuľku G3	EAFRD, ERDF, LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond

⁵ Idúce nad rámec krížového plnenia

	<ul style="list-style-type: none"> - kosenie trvalých trávnych pozemkov od stredu k okrajom - najmä na územiach s intenzívnym poľnohospodárstvom - zabezpečiť úhorové hospodárenie - podporovať prekosenie neobhospodarovaných plôch raz za 3-5 rokov mimo obdobia hniezdenia - osadiť kritické úseky existujúcich vzdušných elektrických vedení zábranami proti usmrteniu - usmerňovať lesohospodárske činnosti v blízkosti hniezd - podporovať zachovanie starých lesov v krajine, resp. ich zvýšenie ich podielu - eliminovať riziko vykrádania hniezd a nezákonného obchodovania <ul style="list-style-type: none"> - podstatne eliminovať riziko nezákonného odstrelu a vykladania otrávených návnad - zachovať extenzívne pasenie a tým aj pasienky s rozptýlenými starými stromami a krami od pahorkatín do podhorských a horských oblastí - zastaviť zarastanie prirodzených/starých nelesných enkláv v lese (lesné lúčky, čistiny, riedke lesy, členité lesné okraje, vresoviská a pod.) ekologicky nevhodnými druhmi, zvlášť smrekom v nižších a stredných polohách; prípadne obnoviť ich tradičné využívanie - zachovať/vysadiť aspoň ojedinelé stromy a kroviská v rozľahlých areáloch intenzívneho poľnohospodárstva, hlavne v panónskej oblasti - dodržiavať ekologicky a fyto geograficky vhodné obnovné zastúpenie drevín. - podľa možností ponechávať stojace mŕtve stromy v porastoch - udržiavať podiel kultúrnej krajiny s dostatkom starých solitérov/skupín listnatých stromov (najmä ovocných), starých sádov, záhrad, parkov, stromoradií a viníc so starými stromami - zabezpečiť fyzickú ochranu druhu počas toku a hniezdenia. 		
<p>14. ochrannárske opatrenia vo vzťahu k nepôvodným inváznym druhom (IAS)</p>	<p>Podpora manažmentových postupov a opatrení, ktoré nevytvoria priestor pre nástup a šírenie IAS. Zachovanie prirodzeného druhového zloženia travinnobylinných spoločentiev a lesných spoločenstiev. Odstraňovanie IAS rastlín a živočíchov.</p>	<p>IAS rastlín: <i>Ailanthus altissima</i>, <i>Robinia pseudoaccacia</i>, <i>Fallopia japonica</i>, <i>Heracleum mantegazzianum</i>, <i>Impatiens</i></p>	<p>Čiastočne EARDF, ERDF, LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond, národné verejné</p>

		<i>glandulifera, Solidago canadensis, S. gigantea</i> a ďalšie zo Zoznamu nepôvodných invázných, expanzívnych cievnatých rastlín Slovenska (Gojdičová a kol., 2002)	
15. implementácia manažmentových schém a dohôd s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov a vôd.	Realizácia programov starostlivosti o ÚEV (štrukturálne fondy). Agro-environmentálne opatrenia z PRV (najmä podpora zachovania a udržiavania prirodzených a poloprirodzených trvalých trávnych porastov a biotopov druhov vtákov a sysľa pasienkového). lesnícko-environmentálne schémy z PRV (ochrana biotopov vtákov, zachovanie priaznivého stavu).		EAFRD, ERDF, LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
16.kompenzácia za obmedzenie práv a ušlého zisku, vytvorenie "spojenectva/dohôd"	Platby Natura 2000. Náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania. Kompenzácie za ušlý zisk.	Vybrané biotopy a druhy	EAFRD, národné verejné
17. monitoring a prieskum	Monitoring biotopov a druhov s cieľom zistiť ich stav, trendy, zmeny a dopad manažmentových opatrení. Zavedenie a realizácia systematického monitoringu pre 67 biotopov a 430 druhov (vrátane vtákov).	Všetky druhy/biotopy	ERDF, LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond, národné verejné
19. dohľad nad stavom biotopov a druhov	V prípade potreby opatrenia na ochranu druhov a biotopov, aby sa zamedzilo ich nelegálnemu poškodeniu alebo zhoršeniu stavu (všetky kontrolné a inšpekčné orgány).	Všetky druhy/biotopy	ERDF, LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond, národné verejné
20. informačné a propagačné materiály	Zlepšenie informovanosti verejnosti o biotopoch a druhoch európskeho významu (sprístupniť výsledky reportingu podľa článku 12 smernice o ochrane vtáctva a článku 17 smernice o ochrane biotopov), o sústave Natura 2000 vôbec a možnostiach podpory hospodárenia prispievajúcom k ochrane biodiverzity; zamerať sa na aktuálne problémy a možnosti riešenia zapojením iných subjektov, na vlajkové druhy a pod.	Všetky druhy/biotopy	EAFRD, ERDF, LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond, národné verejné
23. výkup pozemkov a finančná kompenzácia	Výkup/výmena pozemkov najmä v 5. stupni ochrany (bezzásahový režim) alebo kompenzáciu za obmedzenie obhospodarovania. Výkup/výmenu pozemkov vzácných mokradných ekosystémov alebo útočísk ohrozených druhov.	Najcennejšie biotopy a druhy	EAFRD (v špecifických prípadoch), LIFE+, štrukturálne fondy, národné verejné zdroje

24. infraštruktúra pre obnovu biotopov alebo druhov	Technické a materiálne vybavenie a prevádzka infraštruktúry na udržanie a zlepšenie priaznivého stavu travinnobylinných biotopov a lesných biotopov.	Všetky druhy/biotopy	ERDF, LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond, národné verejné
---	--	----------------------	---

*zdroje financovania: EAFRD; ERDF, EFF; ESF, LIFE+, verejné zdroje, súkromné zdroje

G.1.c Prioritné opatrenia pre Natura 2000 - morské a pobrežné biotopy a druhy –*NIE JE RELEVANTNÉ*

G.1.d Prioritné opatrenia pre Natura 2000– mokradňé biotopy a druhy (vrátane rašelinísk)

Typ aktivity (podľa zoznamu 25 aktivít)	Popis opatrenia	Cieľ (druh, biotop, lokalita)	Možné zdroje financovania*
5. príprava programov starostlivosti, stratégií a schém (vrátane vedeckých štúdií pre plánovanie a implementáciu)	<p>Pokračovanie mapovania mokradňých druhov a biotopov vrátane dopĺňania informácií o významnosti lokalít a o najzávažnejších ekologických rizikách.</p> <p>Dopracovanie programov starostlivosti o medzinárodne významné mokradňé územia, harmonizované s inými plánmi.</p> <p>Program revitalizácie krajiny a integrovaného manažmentu povodí SR.</p> <p>Presadzovanie ochrany a trvalo udržateľné využívanie mokradí v procese prípravy územno-plánovacej dokumentácie všetkých stupňov.</p> <p>Integrácia ochrany a trvalo udržateľné využívania mokradí do všetkých rezortných strategických a koncepčných dokumentov, najmä v oblasti vodného hospodárstva (Program opatrení a plány manažmentu povodí, Vodný plán Slovenska), pôdohospodárstva (PRV, lesné hospodárstvo), rozvoja dopravnej infraštruktúry, urbanizácie a i.</p>	Pozri prílohu 2 – návrh cieľov pre zlepšenie stavu druhov a biotopov/časť vtáky a tabuľku G3	ERDF, LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
7. konzultácie – verejné prerokovania, spolupráca s vlastníkami pôdy	<p>Rokovanie s užívateľmi vodných tokov ohľadom zaradenia vybraných úsekov tokov do Natura 2000 z dôvodu ochrany rýb.</p> <p>Prerokovanie programov starostlivosti.</p> <p>Rokovanie s užívateľmi vodných tokov ohľadom odstraňovania bariér na tokoch a ďalších revitalizačných opatrení.</p> <p>Rokovanie s vlastníkami a užívateľmi území s rašeliniskami ohľadom údržby a obnovy rašelinných a slatinných biotopov.</p> <p>Konzultácie pri plánovaní manažmentu povodí, údržbe korýt</p>	Druhy rýb a vodné biotopy	ERDF, LIFE+, štrukturálne fondy

	<p>vodných tokov, ťažbe štrku, atď. Pracovné stretnutia k riešeniu problematiky malých vodných elektrární. Prerokovanie a uplatňovanie všeobecných zásad rozvoja a realizácia aktivít cestovného ruchu v oblastiach s mokradami na Slovensku.</p>		
8. revízia manažmentových plánov, stratégií a schém	<p>Aktualizácia plánov povodí v súlade s požiadavkami rámcovej smernice o vode a smernice o biotopoch. Prehodnotenie programu revitalizácie krajiny a integrovaného manažmentu povodí SR. Aktualizácia stratégie využívania hydroenergetického potenciálu vodných tokov (HEP) s ohľadom na Natura 2000. Aktualizácia programu starostlivosti o mokrade Slovenska, príprava akčného plánu starostlivosti o mokrade na r. 2015 – 2020.</p>	Všetky druhy/biotopy	ERDF, LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
10. Údržba zariadení pre verejnosť v rámci území Natura 2000 (vstup a využívanie, pozorovanie, interpretácia ai.)	<p>Prevádzka a doplnenie vybavenia informačného centra pre mokrade. Podpora zriaďovania a činnosti stredísk environmentálnej výchovy a informačných stredísk zabezpečujúcich komunikáciu, výchovu a spoluprácu s verejnosťou v oblasti ochrany mokradí. Zabezpečenie, zlepšovanie a udržiavanie sústavy náučných chodníkov a náučných lokalít na mokradiach.</p>	Všetky druhy/biotopy	Národné verejné, LIFE+, štrukturálne fondy Kohézny fond
11.zamestnanci	<p>Zabezpečenie mzdových nákladov organizácií zodpovedných za implementáciu a vykonávanie požiadaviek vyplývajúcich zo smernice o biotopoch a smernice o ochrane vtáctva. Zabezpečenie stálych zamestnancov poverených starostlivosťou o mokrade medzinárodného významu (odborných pracovníkov a strážcov, pracovníkov zabezpečujúcich údržbu biotopov). Zabezpečenie stálych zamestnancov na obsluhu a prevádzku informačných stredísk a náučných lokalít v mokradiach.</p>	Všetky druhy/biotopy	Národné verejné, LIFE+, štrukturálne fondy
12. ochrannárske opatrenia na zachovanie a zlepšenie stavu biotopov	<p>Na základe výsledkov z mapovania mokradí a programu revitalizácie mokradí určenie lokalít vyžadujúcich obnovu a renaturáciu a spracovávať projekty kvalifikovanými odbornými tímami. Spracovanie a realizácia projektov revitalizácie vybraných mokradných biotopov</p>	Vybrané druhy/biotopy	ERDF, LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond, národné verejné
13. ochrannárske opatrenia na	<p>Príprava a realizácia projektov revitalizácie biotopov pre vybrané mokradné druhy.</p>	napr. <i>Petromyzontes</i> , <i>Emys orbicularis</i> , <i>Vertigo sp.</i> ,	ERDF, EFF, LIFE+, štrukturálne fondy a

zachovanie a zlepšenie stavu druhov	<p>Realizácia programov záchrany pre vodné a mokradňé druhy rastlín a živočíchov (napr. <i>Umbra krameri</i>, <i>Thymallus thymallus</i>, <i>Petromyzontes</i>, <i>Emys orbicularis</i>, vtáky ai.).</p> <p>Zabezpečenie ochrany hniezdisk a eliminácia poškodzovania hniezdných stromov.</p> <p>Zachovanie potravných biotopov v okolí hniezdisk.</p> <p>Zachovanie a obnova potenciálnych hniezdisk.</p> <p>Usmerňovanie vodohospodárskych činností.</p> <p>Usmerňovanie hospodárskych činností na rybníkoch.</p> <p>Zamedzovanie znečisteniu povrchových vôd.</p> <p>Zabezpečenie pokoja v okolí hniezdisk počas hniezdnej sezóny,</p> <p>Zachovanie a ochrana mokradňých biotopov (hlavne pred odvodnením, zasypaním, reguláciou, zburinovaním),.</p> <p>Udržiavanie tradičných spôsobov a intenzity poľnohospodárskeho využívania pozemkov v rozmnožovacích, potravných a migračných biotopoch, najmä prostredníctvom projektov pozemkových úprav.</p> <p>Opatrenia proti fragmentácii väčších celkov mokradí environmentálne priaznivejším umiestňovaním stavieb a nezávislejším posudzovaním EIA.</p> <p>Kontrola a zabránenie kolísaniu vodnej hladiny počas hniezdného obdobia.</p> <p>Zaplavovanie prirodzených plochých preliačín (nie hradením), vytváranie plytkých stojacích vôd.</p> <p>Usmerňovanie ťažby štrkopieskov (vylúčenie zásahu do hniezdných nôr v hniezdnom období) za súčasného obnovovania vhodných hniezdných stien. Usmerňovanie ťažby štrkopieskov v nadväznosti na neresové obdobia prítomnej ichtyofauny, počas ktorých sa nesmie ťažiť; pri ťažbe zachovávať dostatočné štrkové lavice ako neresový substrát.</p> <p>Zabezpečenie sanačných prietokov v cenných úsekoch tokov</p> <p>Vytváranie umelých hniezdných ostrovov pre vodné vtáky, kontrola a zabezpečenie dostatočnej kvality vody na potravných lokalitách.</p>	<i>Odonata</i> , <i>Lutra lutra</i> , obojživelníky, vtáky	Kohézny fond, národné verejné
14. ochrannárske opatrenia vo vzťahu k	Kontrola, identifikácia a likvidácia IAS najmä v blízkosti mokradí a tokov a lokalitách Natura 2000, v spolupráci	Všetky druhy/biotopy najmä 91E0	Čiastočne EARDF, ERDF, EFF, LIFE+,

nepôvodným inváznym druhom (IAS)	s vlastníkami/užívateľmi pozemkov a správcami tokov. V súlade s národnou stratégiou pre IAS vydanie príručky pre vlastníkov a správcov pozemkov v mokradných územiach na odstraňovanie IAS rastlín.		štrukturálne fondy a Kohézny fond, národné verejné
15. implementácia manažmentových schém a dohôd s vlastníkami a užívateľmi pozemkov a vôd.	Zabezpečovanie domácich a zahraničných zdrojov z dostupných mechanizmov a programov pre ochranu a udržateľné využívanie mokradí spracovávaním projektov v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami (vrátane BirdLife International, IUCN, WWF International, Wetlands International, ktoré sú riešiteľmi medzinárodných projektov a spolupracujú so sekretariátom), vedeckým a akademickým sektorom. Aplikácia aqua-environmentálnych schém s cieľom podpory extenzívneho hospodárenia na rybníkoch významných z pohľadu ochrany vtáctva a zlepšenia ich biotopov. Realizácia neletálnych? preventívnych opatrení a kompenzácie za straty s cieľom znížiť konflikty medzi produkciou rýb a potrebami rybožravého vtáctva.	Všetky druhy/biotopy	ERDF, EFF, LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
17. Monitoring a prieskum	zavedenie pravidelného monitoringu stavu biotopov a indikačných druhov vo všetkých ramsarských lokalitách, previazaný na mapovanie a monitoring v rámci území a druhov Natura 2000 a monitoring stavu vôd. Zavedenie a realizácia systematického monitoringu pre vodné a mokradné biotopy a druhy (vrátane vtákov).	Všetky druhy/biotopy	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond, národné verejné
18. manažment rizík (prevencia požiarov, kontrola, protipovodňové opatrenia ai.)	Realizácia citlivých protipovodňových opatrení s ohľadom na zachovanie a zlepšenie stavu lesov, mokradí a tokov a ich inundačných území a zachovanie vody v krajine, . Revitalizácia riečnych alúvií a podporua inundácie v pôvodných zátopových územiach a dynamiky prírodných procesov (sedimentácia, vytváranie mokradí, meandrov tokoch a pod.). Zlepšenie režimu manažmentu území integrovaným prístupom a plánovaním starostlivosti prostredníctvom územného plánovania a rozvoja zelenej infraštruktúry.	Všetky druhy/biotopy	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
19. dohľad nad stavom biotopov a druhov	Hodnotenie stavu ramsarských a iných významných lokalít a prijímanie operatívnych riešení na základe adaptívneho manažmentu. Zvýšenie dozoru nad citlivými územiami ich pravidelnou kontrolou a	Všetky územia	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond, Nórsky

	konzultáciami s orgánmi štátnej a verejnej správy.		finančný
20. informačné a propagačné materiály	Príprava a vydanie publikácie (publikácie a metodické materiály o ochrane mokradí a ich trvalo udržateľnom využívaní pre rôzne cieľové skupiny a sektory, o revitalizačných opatreniach v mokradiach ako účinnom nástroji na ochranu pred povodňami, o spriechodňovaní migračných bariér na tokoch, vzdelávacie materiály o komunikácii, výchove a osвете ai.)	Všetky druhy/biotopy	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
21. školenia a vzdelávanie	Uskutočnenie interaktívnych prednášok o funkciách, ochrane a trvalo udržateľnom využívaní mokradí (vrátane extenzívne využívaných rybníkov) pre obyvateľov obcí, vlastníkov a nájomcov pôdy, v ktorých katastrálnom území sa nachádzajú ramsarské lokality a iné významné mokrade. Zavedenie systému školení, tréningov, vzdelávacích seminárov a prednášok pre správcov ramsarských lokalít (správcov chránených území a správcov tokov), štátnu správu a odbornú verejnosť, i pre pedagógov na rôznych typoch škôl a spolupracovať s univerzitami.	Všetky druhy/biotopy	LIFE+, štrukturálne fondy
22. zariadenia pre návštevníkov území Natura 2000	Vypracovanie programu a akčného plánu pre zlepšenie komunikácie, výchovy, vzdelávania a osvetu na podporu ochrany a trvalo udržateľného využívania mokradí s participáciou verejnosti a so zainteresovaním viacerých rezortov, najmä rezortu školstva. Budovanie vyhlídkových pozorovacích veží a krytov pre zlepšenie edukačného využívania mokradí. reprezentatívny prieskum verejnej mienky obyvateľov v obvode ramsarských lokalít k problematike ochrany a trvalo udržateľného využívania mokradí, vyhodnotenie a aplikovanie záverov.	Všetky druhy/biotopy	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
23. výkup pozemkov a finančná náhrada	Výkup/zámena pozemkov v citlivých a zraniteľných územiach (brehy tokov a príbrežné ekosystémy, slatiny, rašeliniská) a území potrebných pre rozvoj zelenej infraštruktúry/ÚSES (biocentrá, koridory, interakčné územia, "nášľapné kamene")	Vybrané územia	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond, národné verejné
24. infraštruktúra pre obnovu biotopov alebo druhov	Usmerňovanie súkromného a podnikateľského sektora pri obhospodarovaní území s mokraďami, zapojenie súkromného sektora do financovania manažmentových opatrení a vzdelávacích aktivít, uzatvárať dohody o spolupráci a manažmente. Zabezpečenie "manažmentových stredísk" potrebnou technikou, garážovacími priestormi a servisom techniky.	Napr. <i>Emys orbicularis</i> , niektoré druhy rýb, kôrovcov	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond

	Zabezpečenie potrebných zariadení alebo ochranných objektov pre podporu obnovy populácií najviac ohrozených druhov.		
25. infraštruktúra pre verejnosť v rámci územia Natura 2000 (vstup a využívanie, pozorovanie, interpretácia ai.)	Budovanie vyhliadkových pozorovacích veží a krytov pre zlepšenie edukačného využívania mokradí. Sprístupnenie menej citlivých území pre návštevníkov (napr. podvalovými chodníkmi) s poskytovaním vhodných informácií (informačné tabule, interaktívne hry). Využitie informačných stredísk správ národných parkov a chránených krajinných oblastí zabezpečujúcich starostlivosť o ramsarské lokality na zapojenie a informovanie orgánov štátnej správy a zainteresovaných skupín pri ochrane a trvalo udržateľnom využívaní mokradí.	Všetky druhy/biotopy/ územia	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond

*zdroje financovania: EAFRD; ERDF, EFF; ESF, LIFE+, verejné zdroje, súkromné zdroje

G.2 Ďalšie prioritné opatrenia

G.2.a Prioritné opatrenia pre zabezpečenie ekosystémových služieb Natura 2000, hlavne vo vzťahu ku zmene klímy (zmierňujúce opatrenia a adaptácia)

Typ aktivity (podľa zoznamu 25 aktivít)	Popis opatrenia	Cieľ (druh, biotop, lokalita)	Možné zdroje financovania*
5. Príprava programov starostlivosti, stratégií a schém (vrátane vedeckých štúdií pre plánovanie a implementáciu)	Vypracovanie programov starostlivosti, programov záchrany o chránené druhy rastlín a živočíchov a akčných plánov.	Cieľové druhy/biotopy/ územia budú identifikované v rámci prípravy programov starostlivosti, programov záchrany a iných stratégií a schém.	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
8. revízia manažmentových plánov, stratégií a schém	Preskúmanie a aktualizácia programov starostlivosti a záchrany.	Cieľové druhy/biotopy/ územia budú identifikované v rámci prípravy programov starostlivosti, programov záchrany a iných stratégií a schém.	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
12. ochrannárske opatrenia na zachovanie a zlepšenie stavu biotopov	Opatrenia zamerané na zlepšovanie priaznivého stavu biotopov (odstraňovanie náletových drevín, invázných druhov rastlín, pasenie, kosenie, mulčovanie, úprava vodného režimu a pod.)	Cieľové biotopy/územia budú identifikované v rámci prípravy programov starostlivosti, programov záchrany a iných	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond

		stratégií a schém.	
13. ochranárske opatrenia na zachovanie a zlepšenie stavu druhov	Opatrenia vyplývajúce z vypracovaných a schválených programov záchrany o ohrozené druhy rastlín a živočíchov.	Cieľové druhy/územia budú identifikované v rámci prípravy programov starostlivosti, programov záchrany a iných stratégií a schém.	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
14. ochranárske opatrenia vo vzťahu k nepôvodným inváznym druhom (IAS)	Mapovanie invázných druhov rastlín. Odstraňovanie invázných druhov rastlín, spolupráca s vlastníkmi a užívateľmi pôdy, Národnou diaľničnou spoločnosťou, Správou slovenských ciest, Železnicami Slovenskej republiky, lesníkmi, vodohospodármi a poľnohospodármi.	Cieľové druhy/biotopy/ územia budú identifikované v rámci prípravy programov starostlivosti, programov záchrany a iných stratégií a schém.	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
15. implementácia manažmentových schém a dohôd s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov a vôd.	Realizácia agro-environmentálnych opatrení PRV (najmä podpora ochrany prirodzených a poloprirodzených trvalých trávnych porastov, biotopov vzácnych druhov vtákov, prvkov zelenej infraštruktúry a pod.) Realizácia opatrení v rámci schémy platby Natura 2000 v PRV Realizácia leso-environmentálnych schém (najmä zachovávanie starých porastov, mŕtveho dreva a pod.) v PRV Realizácia akva-environmentálnych schém. Realizácia opatrení na zabránenie resp. zníženie mortality živočíchov na elektrických vedeniach a pozemných komunikáciách.	Cieľové druhy/biotopy/ územia	EAFRD (dobrovoľné schémy), EFF, LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
17. monitoring a prieskum	Vypracovanie a realizácia plánu monitoringu európsky významných druhov a biotopov. Mapovanie a hodnotenie ekosystémových služieb v územiach Natura 2000.	Všetky druhy/biotopy	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
18. manažment rizík (prevencia požiarov, kontrola, protipovodňové opatrenia ai.)	Opatrenia zamerané na minimalizáciu rizika záplav, ktoré súvisí s ich vyššou pravdepodobnosťou kvôli zmene klímy.	Cieľové druhy/biotopy/ územia	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
19. dohľad nad stavom biotopov a druhov	Posilnenie činnosti stráže prírody.	Cieľové druhy/biotopy/ územia budú identifikované v rámci prípravy programov starostlivosti, programov záchrany a iných stratégií a schém.	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond

20. Informačné a propagačné materiály	Pre zabezpečenie dodržiavania pravidiel a environmentálnej legislatívy je potrebné sprístupniť presné mapy s informáciami o chránených územiach, využívaní krajiny, vodných ekosystémoch, prípadne o ohrození území; Vypracovanie a prijatie komunikačnej stratégie pre oblasť biodiverzity, ktorá bude zahŕňať opatrenia pre zvyšovanie úrovne výchovy, participácie a osvetu v rôznych oblastiach (vrátane rôznych medzinárodných dohovorov, spolupráce s kľúčovými sektormi, školení pre sudcov a prokurátorov) a zabezpečiť jej realizáciu.	Cieľové druhy/biotopy/ územia budú identifikované v rámci prípravy programov starostlivosti, programov záchrany a iných stratégií a schém.	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
21. školenia a vzdelávanie	Realizácia školení pre pracovníkov ochrany prírody, štátnu správu a inštitúcie zodpovedné za implementáciu zákonov na ochranu prírody a presadzovanie práva, vrátane sudcov a prokurátorov; Zvyšovanie povedomia o biodiverzite formou informačných kampaní pre rôzne vekové a sociálne kategórie. Vzdelávanie a školenia v rôznych oblastiach, najmä pre poľnohospodársky, lesnícky a príbuzné sektory sa budú zameriavať viac na úlohu a význam biodiverzity. Významnú úlohu v tomto procese budú mať aj mimovládne organizácie a miestne komunity;	Cieľové druhy/biotopy/ územia budú identifikované v rámci prípravy programov starostlivosti, programov záchrany a iných stratégií a schém.	EAFRD ⁶ , LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
24. infraštruktúra pre obnovu biotopov alebo druhov	Špeciálne pre mokrade, ale aj iné typy biotopov – úprava vodného režimu, odstránenie starých drenážnych systémov, atď.	Cieľové druhy/biotopy/ územia budú identifikované v rámci prípravy programov starostlivosti, programov záchrany a iných stratégií a schém.	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond

*zdroje financovania: EAFRD; ERDF, EFF; ESF, LIFE+, verejné zdroje, súkromné zdroje

G.2.b Prioritné opatrenia pre rozvoj trvalo udržateľného cestovného ruchu a zamestnanosť vo vzťahu k Natura 2000

Typ aktivity (podľa zoznamu 25 aktivít)	Popis opatrenia	Cieľ (druh, biotop, lokalita)	Možné zdroje financovania*
3. príprava a úvodné informácie, publikácia materiálov ¹	Výroba informačných materiálov a propagačných materiálov o sústave Natura 2000 na národnej, regionálnej a miestnej úrovni.	Všetky druhy/biotopy/ územia	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond

⁶ Vzdelávanie a školenie pre pracovníkov poľnohospodárskeho a lesníckeho sektoru

5. Príprava programov starostlivosti, stratégií a schém (vrátane vedeckých štúdií pre plánovanie a implementáciu)	Pri tvorbe programov starostlivosti sa bude prihliadať na trvaloudržateľný cestovný ruch v územiach Natura 2000.	Všetky územia	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
7. konzultácie – verejné prerokovania, spolupráca s vlastníkami pôdy	Verejné stretnutie so zainteresovanými skupinami (vlastníkmi a užívateľmi), ktoré napomôžu identifikovať možnosti a obmedzenia pre vhodný cestovný ruch a zamestnanosť v súvislosti so sústavou Natura 2000.	Všetky územia	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
8. revízia manažmentových plánov, stratégií a schém	Pri aktualizácii programov starostlivosti sa bude prihliadať na trvaloudržateľný cestovný ruch v územiach Natura 2000.	Všetky územia	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
11. zamestnanci	Najmä odborní pracovníci a strážcovia chránených území. Potrebné je navýšenie personálnych a finančných kapacít vo vzťahu k územiám Natura 2000 a implementácie medzinárodných dohovorov. Najviac je potrebné doplniť personálne kapacity pre oblasť environmentálnej výchovy a propagácie.	Všetky územia	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
20.informačné a propagačné materiály	Zvyšovanie povedomia o biodiverzite formou informačných kampaní pre rôzne vekové a sociálne kategórie. Vzdelávanie a školenia v rôznych oblastiach, najmä pre poľnohospodársky, lesnícky a príbuzné sektory sa budú zameriavať viac na úlohu a význam biodiverzity. Významnú úlohu v tomto procese budú mať aj mimovládne organizácie a miestne komunity;. Vypracovanie a prijatie komunikačnej stratégie pre oblasť biodiverzity, ktorá bude zahŕňať opatrenia pre zvyšovanie úrovne výchovy, participácie a osvetu v rôznych oblastiach (vrátane rôznych medzinárodných dohovorov, spolupráce s kľúčovými sektormi, školení pre sudcov a prokurátorov) a zabezpečiť jej realizáciu. Informačné a propagačné materiály o sústave Natura 2000.	Všetky druhy/biotopy/územia	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
21. školenia a vzdelávanie	Realizácia školení pre pracovníkov ochrany prírody, štátnu správu a inštitúcie zodpovedné za implementáciu zákonov na ochranu prírody a presadzovanie práva, vrátane sudcov a prokurátorov.	Všetky druhy/biotopy/územia	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond
22. zariadenia pre	Vybavenie pre návštevníkov, vrátane inovatívnych zariadení (napr.	Všetky druhy/biotopy/územia	LIFE+, štrukturálne

návštevníkov území Natura 2000	náučné chodníky, mapy, billboardy, špeciálne geocaching, a pod).		fondy a Kohézny fond
25. infraštruktúra pre verejnosť v rámci území Natura 2000 (vstup a využívanie, pozorovanie, interpretácia ai.)	Dobudovanie návštevníckych a informačných centier sústavy Natura 2000.	Všetky druhy/biotopy/územia	LIFE+, štrukturálne fondy a Kohézny fond

*zdroje financovania: EAFRD; ERDF, EFF; ESF, LIFE+, verejné zdroje, súkromné zdroje

G.2.c Prioritné opatrenia na podporu inovatívneho financovania vo vzťahu k Natura 2000

Typ aktivity (podľa zoznamu 25 aktivít)	Popis opatrenia	Cieľ (druh, biotop, lokalita)	Možné zdroje financovania*
5. Príprava programov starostlivosti, stratégií a schém (vrátane vedeckých štúdií pre plánovanie a implementáciu)	Príprava stratégie zavedenia značiek kvality území Natura 2000 (branding) pre miestne podnikateľské subjekty, ktoré budú podnikat' v súlade s cieľmi ochrany prírody.	Vybrané lokality Natura 2000 sites	Štrukturálne fondy a Kohézny fond
	Príprava podrobného strategického finančného plánu (business plan) pre ŠOP SR s cieľom jasne stanoviť dlhodobé ale aj krátkodobé finančné ciele, ktoré vo výsledku zlepšia prehľadnosť a možnosti financovania z hľadiska strategického plánovania.	Všetky lokality Natura 2000	LIFE+, Štrukturálne fondy a Kohézny fond
	Zavedenie výberu vstupného do vybraných území Natura 2000 s cieľom priamo zlepšiť financovanie daného územia (v podmienkach iných členských štátov uvedené opatrenie je už bežným, avšak na Slovensku stále nie je zavedené).	Vybrané lokality Natura 2000	Národné verejné a súkromné zdroje
	Príprava hodnotení ekosystémových služieb pre vybrané územia Natura 2000 s cieľom definovania celkovej hodnoty vyjadrenej vo finančných prostriedkoch s cieľom budúceho potenciálneho zavedenia platieb za ekosystémové služby.	Vybrané lokality Natura 2000	LIFE+, Štrukturálne fondy a Kohézny fond
7. konzultácie – verejnú prerokovania, spolupráca s vlastníkami pôdy	Efektívne a systematické využívanie kapacít mimovládneho sektoru na základe obojstranne výhodnej zmluvnej spolupráce s jasne definovanými cieľmi, oblasťami a formami spolupráce. Takáto spolupráca sa má vnímať ako štandardná forma dosahovania cieľov ochrany prírody formou diverzifikácie možností využívania rôznych finančných zdrojov.	Všetky lokality Natura 2000	LIFE+, Štrukturálne fondy a Kohézny fond
12. ochranárske	Zavedenie systému získavania sponzorských darov (finančných aj	Vybrané lokality Natura 2000	súkromné zdroje

opatrenia na zachovanie a zlepšenie stavu biotopov	materiálneho zabezpečenia) predovšetkým pre priamy manažment území (napr. zaplatené kosenie lokality po určitú dobu) s benefitom pre poskytovateľa sponzorstva v podobe pozitívne vnímanej reklamy a obraze o firme/osobe ako ekologicky zmýšľajúcim subjekte.		
21. školenia a vzdelávanie education	Zavedenie sprievodcovských služieb v rámci ŠOP SR a výber financií spojených s ich vykonávaním (v iných členských štátoch je uvedené opatrenie bežné, avšak v rámci Slovenska zatiaľ nefunguje koncepčne a preto bolo zaradené v tomto prípade do inovatívnych nástrojov).	Vybrané lokality Natura 2000	Národné verejné a súkromné zdroje
25. infraštruktúra pre verejnosť v rámci území Natura 2000 (vstup a využívanie, pozorovanie, interpretácia ai.)	Zelený cestovný ruch (pozri kapitolu F.3.1)	Vybrané lokality Natura 2000	LIFE+, Štrukturálne fondy a Kohézny fond

*zdroje financovania: EAFRD; ERDF, EFF; ESF, LIFE+, verejné zdroje, súkromné zdroje

G.3 Súhrn prioritných opatrení pre jednotlivé typy biotopov a druhov

G.3.a Biotopy a druhy chránené smernicou o biotopoch

Podľa správy podľa článku 17 smernice o biotopoch Slovenská republika podala Európskej komisii v roku 2007 správu za obdobie máj 2004-december 2006), v rámci ktorej bol hodnotený stav, ako aj trendy 66 typov biotopov a 150 druhov európskeho významu chránených smernicou o biotopoch. Výsledky uvedenej správy z roku 2007 sú hlavným podkladom pre prípravu strategických dokumentov vrátane PAF. Podľa požiadaviek Európskej komisie boli všetky prioritné opatrenia navrhnuté v PAF priradené k jednotlivým biotopom a druhom európskeho významu. **Prehľad biotopov a druhov európskeho významu, ich stav (priaznivý, nepriaznivý), vplyvy a ohrozenia, ako aj prioritné opatrenia na zachovanie alebo zlepšenie stavu sú uvedené v tabuľke.** Stav biotopov a druhov je vyznačený farebne podľa nasledovnej škály (predpísanej Európskou komisiou)

FV- priaznivý stav (biotopu/druhu)
U1- nepriaznivý stav (biotopu/druhu) – nedostatočný
U2- nepriaznivý stav (biotopu/druhu) – zlý
XX – neznámy stav (biotopu/druhu)

Biotop, druh európskeho významu	Stav biotopu, druhu podľa správy z r. 2007		Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)		Prioritné opatrenia (z časti G v PAF, podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
	Alpský bioregión	Panónsky bioregión	Alpský bioregión	Panónsky bioregión	
1340* Vnútrozemské slaniská a slané lúky	U2	U2	421, 530, 850, 890, 950, 190	850, 954, 890, 421, 190, 141, 950	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
1530* Panónske slané stepi a slaniská		U2		850, 954, 890, 190, 141, 950	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
2340* Vnútrozemské panónske pieskové duny		U1		101, 500, 161	1, 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
3130 Oligotrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried Littorelletea uniflorae a /alebo Isoeto-Nanojuncetea	U1	U1	850, 890	120, 952, 950, 890, 850	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
3140 Oligotrofné až mezotrofné vody s bentickou vegetáciou chár	XX	XX	850, 890, 952, 950	952, 120, 850, 890, 950	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
3150 Prírodné eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a /alebo ponorených cievnatých rastlín typu Magnopotamion alebo Hydrocharition	XX	U1	950, 954, 890, 850, 952, 120	954, 952, 950, 890, 850, 120	1, 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
3160 Prírodné dystrofné stojaté vody	U1	U1	920, 850, 950, 120	310, 120, 850, 950, 920, 952, 850	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
3220 Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov	U1		850		1, 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
3230 Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia s myrikovkou nemeckou	U1		954, 850		1, 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
3240 Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia so Salix eleagnos	U1		850		1, 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
3260 Nižinné až horské vodné toky s vegetáciou zväzu Ranunculion fluitantis a Callitriche-Batrachion	XX	XX	952, 850	952, 850	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
3270 Rieky s bahňitými až piesočnatými brehmi s vegetáciou zväzov Chenopodionrubri p.p. a Bidentition p.p.	U2	U2	971, 850	971, 850	1, 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
4030 Suché vresoviská v nížinách a pahorkatinách	FV	FV	948, 949	948, 949	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
4060 Vresoviská a spoločenstvá kríčkov v subalpínskom a alpínskom stupni	FV		140, 250		5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
4070* Kosodrevina	FV		501, 948, 602, 180, 609		5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
4080 Spoločenstvá subalpínskych krovín	U1		622, 626		5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
40A0* Xerotermné kroviny	U1	U1	500, 300, 101	101, 300, 500	1, 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
5130 Porasty borievky obyčajnej	FV	U1	161, 101	161, 101	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
6110* Pionierske porasty na plytkých karbonátových a bázičkových substrátoch zväzu Alysso-Sedion albi	U1	U1	141, 101, 950, 162, 301, 951	951, 950, 301, 162, 141, 101	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
6120* Suchomilné travinnobylinné porasty na vápnatých pieskoch		U2-		300	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
6150 Alpské trávinnobylinné porasty na silikátovom substráte	U1		609, 602, 530		5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24

6170 Alpínske a subalpínske vápnomilné travinnobylinné porasty	U1		602, 609, 530		5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
6190 Dealpínske travinnobylinné porasty	FV	FV	161, 120, 162, 950, 951, 301	951, 950, 301, 161, 162	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
6210 Suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnitom podloží	U1	XX	951, 954, 950, 101, 141, 161, 301	950, 951, 101, 141, 301, 161, 954	1, 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
6211* Suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnitom podloží, dôležité stanovišťa Orchideaceae	U1	U1	141, 101, 954, 951, 120, 950, 161, 301	951, 954, 950, 301, 161, 141, 120, 101	1, 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
6230* Kvetnaté vysokohorské a horské psíkové porasty na silikátovom substráte	U1		950, 951, 120, 161, 162, 301		1, 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
6240* Subpanónske travinnobylinné porasty	U1	U1	950, 161, 951, 141, 954	141, 161, 950, 951, 954	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
6250* Panónske travinnobylinné porasty na spraši	XX	U1	141, 161, 950, 951, 954	954, 951, 950, 141, 161	1, 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
6260* Panónske travinnobylinné porasty na pieskoch		U2-		160, 101	1, 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
6410 Bezkolencové lúky	U1	U1	101, 120, 802, 954, 890, 850, 811, 810, 803, 800	803, 101, 120, 800, 802, 954, 890, 850, 811, 810	1, 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
6430 Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa	U1	U1	890, 120, 800, 802, 803, 810, 850, 954, 811	890, 810, 954, 803, 802, 800, 811, 120, 850	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
6440 Aluviálne lúky zväzu Cnidion venosi		U1		890, 101, 120, 800, 802, 803, 810, 850, 954, 811	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
6510 Nížinné a podhorské kosné lúky	FV	U1	101, 141	101, 141	1, 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
6520 Horské kosné lúky	U1		141, 101		5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
7110* Aktívne vrchoviská	U1		952, 850, 160, 390		5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
7120 Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy	U1		952, 850, 390, 160		5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
7140 Prechodné rašeliniská a trasoviská	U1	U1	101, 850, 141	141, 101, 850	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
7150 Depresie na rašelinných substrátoch s Rhynchospora alba		U2		850, 101	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
7210* Vápnité slatiny s maricou pílkatou a druhmi zväzu Caricion davallianae	U1		850		5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
7220* Penovcové prameniská	U1		920, 850, 161, 120, 951, 950, 890		5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
7230 Slatiny s vysokým obsahom báz	U1	U1	850, 141, 101	850, 141, 101	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
8110 Silikátové skalné sutiny v montánnom až alpínskom stupni	FV		600, 622		5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
8120 Karbonátové skalné sutiny alpínskeho až montánného stupňa	FV		624, 622, 620		5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
8150 Nespevnené silikátové skalné sutiny kolinného stupňa	FV	FV	390, 950	390, 950, 990	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
8160* Nespevnené karbonátové skalné sutiny montánného až kolinného stupňa	FV	FV	390, 620, 622, 624, 690, 990	990, 622, 620	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
8210 Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou	FV	FV	330, 390, 620, 622, 624	624, 622, 620, 390, 330	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24

vegetáciou					
8220 Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou	FV	FV	624, 250, 390, 622, 620	624, 390, 620	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
8230 Pionierske spoločenstvá plytkých silikátových pôd	XX	XX	161, 190, 500, 620, 622, 990, 950	161, 190, 990, 500, 622, 950, 620	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
8310 Nesprístupnené jaskynné útvary	XX	XX	624	624	5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 24
9110 Kyslomilné bukové lesy	FV	U1	162, 190, 166	190, 166, 162	2;5;7;9;11;12;13;15;16;17;19;22;23;24
9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy	FV	FV	166, 162, 190	190, 166, 162	2;5;7;9;11;12;13;15;16;17;19;22;23;24
9140 Javorovo-bukové horské lesy	FV		500, 190, 602, 166, 162		2;5;7;9;11;12;15;16;17;19;22;23;24
9150 Vápnomilné bukové lesy	FV	FV	190, 162, 160, 602	166, 190, 162	2;5;7;9;11;12;15;16;17;19;22;23;24
9170 Dubovo-hrabové lesy lipové	U2-		166, 190, 162		2;5;7;9;11;12;15;16;17;19;22;23;24
9180* Lipovo-javorové sutinové lesy	U1	U1	162, 166, 190, 500, 602	500, 166, 190, 162	2;5;7;9;11;12;13;15;16;17;19;22;23;24
9190 Vlhké acidofilné brezové dúbavy		U1		164, 850, 802, 166, 162, 190	1;2;5;7;9;11;12;14;15;16;17;19;22;23;24
91D0* Brezové, borovicové a smrekové lesy na rašeliniskách	U1-		500, 802, 310, 190, 166, 164, 162, 850		2;5;7;12;15;16;17;19;22;23;24
91E0* Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy	U1	U2-	701, 166, 500, 802, 850, 870, 954, 162, 190	701, 310, 166, 190, 954, 870, 162, 802, 500, 850	1;2;5;7;9;11;12;13; 14;15;16;17;19;22;23;24
91F0 Lužné dubovo-brestovo-jaseňové lesy okolo nížinných riek	FV	U2	162, 166, 190, 500, 802, 954	954, 162, 166, 190, 500, 802	2;5;7;9;11;12;14;15;16;17;19;22;23;24
91G0* Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy	FV	U1	162, 166, 190, 954	166, 190, 954, 162	1;2;5;7;9;11;12; 13;14;15;16;17;19;22;23;24
91H0* Teplomilné panónske dubové lesy	U1	FV	162, 190, 166, 954	190, 162, 166, 954	2;5;7;9;11;12;14;15;16;17;19;22;23;24
91I0* Eurosibírske dubové lesy na spraši a piesku	FV	U2	500, 190, 166, 954, 162	954, 162, 166, 500, 190	1;2;5;7;9;11;12;14;15;16;17;19;22;23;24
91M0 Panónsko-balkánske cerové lesy	U1	U1	954, 190, 166, 162	162, 190, 954, 166	1;2;5;7;9;11;12;14;15;16;17;19;22;23;24
91N0* Panónske topoľové lesy s borievkou		U2-		162, 190, 954, 166	5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 19, 20, 21, 22, 24
91Q0 Reliktné vápnomilné borovicové a smrekovcové lesy	FV		190		2, 5, 12, 16, 17, 18, 19, 23, 24
9410 Horské smrekové lesy	U1		802, 944, 990, 602, 500, 310, 190, 166, 162, 950		2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 25
9420 Smrekovcovo-limbové lesy	FV		990, 602, 500, 190, 162, 166		2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 25
<i>Ablepharus kitaibelii</i>		U1		140, 160, 164, 965	13, 17,
<i>Aconitum firmum subsp. moravicum</i>	U1		161, 250, 600, 602, 609, 620, 622, 720, 950, 952		5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Adenophora lilifolia</i>	XX	FV	160, 164, 165, 167, 190, 301, 500, 950	160, 164, 165, 167, 190, 301, 500, 950	5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Anisus vorticulus</i>		XX		850, 920	2, 5, 13, 17, 20, 24
<i>Apium repens</i>		U2		110, 800, 803, 810, 811, 850, 853, 860, 890, 952	5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Artemisia eriantha</i>	FV		602, 620, 622, 624, 720, 942, 950		5, 8, 9, 13, 17, 20

<i>Aspius aspius</i>	FV	FV	220	220	13,15,17
<i>Asplenium adulterinum</i>	FV	U1	300, 624, 720	300, 624, 720	5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Astacus astacus</i>	U1	XX	701, 850, 954, 962, 963	701, 850, 954, 962, 963	13,17
<i>Austropotamobius torrentium</i>	U2		160, 701, 850, 954, 962, 963		2,5,6,13,9,10,11,15,17,19,20,21,24
<i>Barbastella barbastellus</i>	XX	XX	110, 160, 390, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 390, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,4,5,13,9,10,11,15,17,19,20,21,24
<i>Barbus barbus</i>	U1-	FV	220, 243, 302, 850, 852	852	13,15,17
<i>Barbus meridionalis</i>	XX	XX	701, 852, 870	701, 852	1,2,4,5,13,17,19,20,21,24
<i>Bison bonasus</i>	U2+		160, 230, 243, 244, 251, 290, 960, 963, 966, 969		2,5,6,7,8,11,13,17,19,20,21,22,23,24
<i>Bolbelasmus unicornis</i>	U2	U2	100, 141, 161, 162	100, 141, 161, 162	1,2,4,5,13,15,17,19,20,21,24
<i>Bombina bombina</i>	U2	U1	101, 110, 400, 701, 800, 802, 803, 810, 850, 920, 952	101, 110, 400, 701, 800, 802, 803, 810, 850, 920, 952	5,13,15,17,24
<i>Bombina variegata</i>	U1-	XX	100, 102, 140, 160, 164, 190, 790, 800, 802, 810, 871, 890, 920	100, 800	5,13,15,17
<i>Boros schneideri</i>	XX		160, 164, 166, 167, 190, 241		2,5,6,13,15,17,19,20,21,24
<i>Bufo viridis</i>	U1+	U1+	101, 164, 190, 300, 301, 302, 409, 800, 803, 890	164, 300, 301, 400, 700, 890	13,17
<i>Buxbaumia viridis</i>	XX		101, 166		5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	FV	FV	101, 110, 150, 151, 160, 161, 162, 164, 165, 167, 180	101, 110, 150, 151, 160, 161, 162, 164, 165, 167, 180	17
<i>Campanula serrata</i>	FV		101, 141, 161, 501, 602, 620, 720		1, 2, 9, 13, 17
<i>Canis lupus</i>	FV	U1	230, 243	230, 243	1,2,3,4,5,6,7,10,11,13,17,20,22,25
<i>Carabus hungaricus</i>		U2		100, 102, 110, 140, 171, 180, 700, 720, 800	5, 9, 11, 13, 17, 18, 20
<i>Carabus variolosus</i>	XX	XX	701, 801, 802, 803, 810, 811, 850, 852, 871, 890	701, 801, 802, 803, 810, 811, 850, 852, 871, 890	5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 20
<i>Carabus zawadzskii</i>	XX		100, 160, 164, 167		5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 20
<i>Castor fiber</i>	FV	FV	990	990	5,6,7,8,9,10,11,13,15,16,17,18,20,21,22,25
<i>Cerambyx cerdo</i>	XX	XX	141, 151, 160, 161, 164, 166, 167, 300, 301	141, 151, 160, 161, 164, 166, 167, 300, 301	5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 20, 23
<i>Cirsium brachycephalum</i>		U1		101, 141, 850	5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Cobitis taenia</i>	XX	XX	701, 852, 870	701, 852, 870	1,2,3,5,7,8,10,11,13,17,20
<i>Coenagrion ornatum</i>	U2+	U2	101, 950	101, 171, 801, 803, 811, 840, 850, 852, 871, 890, 910, 920, 950, 951	1,2,3,5,7,8,10,11,13,17,20,23
<i>Coenonympha hero</i>	FV		101, 102, 110, 120, 140, 141, 150, 160, 161, 162, 163, 171, 241, 402, 409, 606, 608, 620,		5,13,17

			802, 944, 950		
<i>Cochlearia tatrae</i>	FV		602, 620, 622, 624, 720, 942, 950		5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Colchicum arenarium</i>		U2		101, 102, 141, 162, 164, 948, 954	5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Colias myrmidone</i>	U2-	U2-	101, 110, 140, 141, 161, 730, 950	101, 141, 161, 302, 730, 950	5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 20,23
<i>Cordulegaster heros</i>	U2	U2	160, 240, 850, 852, 900, 910	160, 240, 850, 852, 900, 910	5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 20,23
<i>Coronella austriaca</i>	U1	U1	190, 301, 965	190, 301, 965	13,17
<i>Cottus gobio</i>	XX	U1-	701, 852, 890, 952	701, 852, 870, 954	5,7,8,10,11,13,17,20,21
<i>Crambe tataria</i>		FV		101, 140, 141, 162, 180, 790, 950, 954	5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Cricetus cricetus</i>	U1	U1+	100, 101, 140, 162, 243, 244, 840, 850, 941	100, 101, 140, 162, 243, 244, 840, 850, 941	13,17
<i>Cucujus cinnaberinus</i>		XX		151, 160, 164, 166, 167, 190	2, 5, 8, 13, 17, 20, 23
<i>Cyclamen fatrense</i>	FV		164, 190, 250, 500		9, 13, 17
<i>Cypripedium calceolus</i>	U1	U1	160, 164, 400, 501, 620, 629, 740, 948	160, 620, 629, 740	9, 13, 17
<i>Daphne arbuscula</i>	FV		250, 624, 629, 702, 720		5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Dianthus nitidus</i>	U1		101, 141, 161, 501, 602, 620, 720		5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Dianthus praecox subsp. lumnitzeri</i>	U1	U2	161, 251, 301, 624, 950, 952	161, 251, 301, 624, 950, 952	1, 2, 5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Dicranum viride</i>	XX		101, 164, 702		5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Dioszeghyana schmidtii</i>		FV		101, 102, 110, 140, 160, 161, 162, 164, 165, 167, 702, 703	1,2,5,6,7,9,13,15,17,20,21
<i>Dracocephalum austriacum</i>	U2-	U1	101, 141, 161, 180, 250, 301, 402, 622, 720, 950, 952, 966	101, 141, 161, 180, 250, 301, 402, 622, 720, 950, 952, 966	5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Drepanocladus vernicosus</i>	XX		101, 802, 810, 850, 952, 971		5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Dryomys nitedula</i>	U1	U2+	164, 165, 166, 167	164, 165, 166, 167	13,17
<i>Duvalius hungaricus</i>	FV	FV	300, 301, 624, 700, 740, 850, 853	300, 301, 624, 700, 740, 850, 853	2,5,13,17
<i>Echium russicum</i>	U2	U2-	101, 141, 161, 180, 301, 302, 401, 402, 500, 720, 950, 952	101, 141, 161, 180, 301, 302, 401, 402, 500, 720, 950, 952	1, 2, 5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Elaphe longissima</i>	U1	U1	164, 190, 502, 965	164, 190, 502, 965	13,17
<i>Eleocharis carniolica</i>	U2		101, 110, 141, 161, 162, 180, 190, 701, 802, 810, 850, 853, 920		5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Emys orbicularis</i>		U2-		190, 220, 241, 502, 503, 800, 802, 803, 810, 811, 850, 871, 890, 920, 952, 954, 965, 976	2,5,6,7,8,9,10,11,13,16,17,19,20,21,22,23,24
<i>Eptesicus nilssoni</i>	XX		110, 160, 390, 500, 590, 600,		2,13,17

			700, 740, 850		
<i>Eptesicus serotinus</i>	XX	XX	110, 160, 390, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 390, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,13,17
<i>Eriogaster catax</i>	FV	FV	141, 150, 180, 950	141, 150, 180, 950	4,5,7,13,17
<i>Eudontomyzon danfordi</i>	XX	XX	852	852	2,3,4,5,7,9,11,13,17,20
<i>Eudontomyzon mariae</i>	XX	XX	852	852	2,3,4,5,7,9,11,13,17,20
<i>Felis silvestris</i>	U1	U1	230, 243	230, 243	2,3,4,5,7,13,17,20,21,24
<i>Ferula sadleriana</i>	U1		141, 161, 950, 952, 966		5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Galanthus nivalis</i>	FV	FV	101, 160, 165, 167, 190, 250, 302, 511, 530, 620, 629, 720, 800, 870, 940, 950	101, 160, 165, 167, 190, 250, 302, 511, 530, 620, 629, 720, 800, 870, 940, 950	9, 17
<i>Gladiolus palustris</i>		U2		101, 102, 161, 312, 802, 810, 853, 920, 952, 971	5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Gobio albipinnatus</i>	XX	XX	701, 852	701, 852, 870, 954	1,2,3,5,7,8,10,11,13,17,20
<i>Gobio kessleri</i>	XX	XX	701, 852	701, 852, 954	1,2,3,5,7,8,10,11,13,17,20
<i>Gobio uranoscopus</i>	XX	XX	701, 852	852, 870, 954	1,2,3,5,7,8,10,11,13,17,20
<i>Graphoderus bilineatus</i>	U2-	U2-	110, 120, 701, 802, 803, 810, 811, 850, 852, 871, 890	101, 110, 120, 701, 802, 803, 810, 811, 850, 852, 871, 890	2, 5, 8, 13, 17, 20,
<i>Gymnocephalus baloni</i>		XX		701, 811, 850, 852, 870, 871, 890, 952	1,2,3,5,7,8,10,11,13,17,20
<i>Gymnocephalus schraetzer</i>	XX	XX	701, 811, 850, 852, 870, 871, 890, 952	701, 811, 850, 852, 870, 871, 890, 952	1,2,3,5,7,8,10,11,13,17,20
<i>Helix pomatia</i>	FV	FV	240	240	17
<i>Himantoglossum adriaticum</i>	U2	U2	101, 102, 141, 161, 162, 301, 400, 620, 950, 971, 976	101, 102, 141, 161, 162, 301, 400, 620, 950, 971, 976	1, 2, 5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Himantoglossum caprinum</i>	U2	U2	101, 102, 141, 161, 162, 301, 620, 950, 971, 976	101, 102, 141, 161, 162, 301, 620, 950, 971, 976	5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Hirudo medicinalis</i>		U1-		240, 800, 802, 810, 920, 952	13,17
<i>Hucho hucho</i>	XX	XX	220, 243, 701, 820, 852, 969	243, 701, 852, 870	1,2,3,5,7,8,10,11,13,17,20,21,24,25
<i>Hyla arborea</i>	U1	U1	110, 151, 161, 164, 165, 167, 290, 301, 502, 701, 800, 802, 803, 810, 811, 920	110, 151, 161, 164, 165, 167, 290, 301, 502, 701, 800, 802, 803, 810, 811, 920	13,17
<i>Hypodryas maturna</i>	U1	FV	101, 102, 110, 160, 161, 162, 164, 165, 241, 502, 950	101, 102, 110, 160, 161, 162, 164, 165, 241, 502, 950	2,5,8,13,15,17
<i>Iris aphylla subsp. hungarica</i>	U1	U1	101, 161, 162, 180, 301, 950, 966, 976	101, 161, 162, 180, 301, 950, 966, 976	5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Iris humilis subsp. Arenaria</i>		U2		101, 102, 141, 162, 164, 948, 954	5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Isophya stysi</i>	U1	U1	101, 141, 240	101, 141, 240	2,4,5,7,9,13,15,17,20,21
<i>Lacerta agilis</i>	FV	FV	100, 101, 110, 180, 190, 400, 840, 948, 961, 965	100, 101, 110, 180, 190, 400, 840, 948, 961, 965	13,17

<i>Lacerta viridis</i>	U1-	U1-	101, 110, 140, 141, 164, 171, 180, 301, 400, 965	101, 110, 140, 141, 164, 171, 180, 301, 400, 965	13,17
<i>Lacerta vivipara pannonica</i>		U1-		101, 102, 151, 160, 164, 165, 800, 801, 802, 803, 810, 811, 840, 850, 852, 871, 920	13,17
<i>Lampetra planeri</i>	XX		701		2,3,4,5,7,9,11,13,17,20
<i>Leptidea morsei</i>	U2	XX	160, 161, 162, 163, 164	160	2,5,8,13,15,17,20
<i>Leucobryum glaucum</i>	U1+	U1+	164, 167, 948	164, 167, 948	9, 13, 17
<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	U2	U1-	850	850	2,5,8,13,15,17,20
<i>Ligularia sibirica</i>	U1		160, 250, 802, 810, 850, 853, 890, 952		5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Limoniscus violaceus</i>	XX	U2+	151, 160, 164, 166, 167, 190, 241	151, 160, 164, 166, 167, 190, 241	2,5,8,13,15,17,20
<i>Lindernia procumbens</i>		XX		100, 120, 171, 400, 421, 423, 620, 701, 703, 790, 800, 802, 803, 810, 811, 850, 852, 853, 860, 870, 890, 920, 941, 950, 951, 954, 971	5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Liparis loeselii</i>	U2	U2	101, 810, 850, 890, 950, 971	101, 162, 313, 802, 803, 810, 850, 853, 920, 951, 952, 970, 971	5, 8, 9, 13, 17, 20,24
<i>Lopinga achine</i>	U2	U2	101, 102, 110, 160, 161, 162, 164, 165, 950	101, 102, 110, 160, 161, 162, 164, 165, 950	13,17
<i>Lucanus cervus</i>	FV	FV	151, 164, 166	151, 164, 166	5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 20, 23,24,25
<i>Lutra lutra</i>	U1+	U1	110, 120, 130, 200, 210, 220, 240, 243, 244, 290, 302, 400, 500, 502, 621, 701, 709, 802, 803, 810, 811, 850, 852, 860, 870, 890, 920, 951, 952, 954, 967	110, 120, 130, 200, 210, 220, 240, 243, 244, 290, 302, 400, 500, 502, 621, 701, 709, 802, 803, 810, 811, 850, 852, 860, 870, 890, 920, 951, 952, 954, 967	5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 15, 16, 17, 20, 22,24,25
<i>Lycaena dispar</i>	FV	FV	101, 102, 110, 120, 140, 141, 150, 161, 162, 171, 180, 502, 701, 802, 811, 840, 850, 852, 853, 871, 950	101, 102, 110, 120, 140, 141, 150, 161, 162, 171, 180, 502, 701, 802, 811, 840, 850, 852, 853, 871, 950	5,8,13,15,17,20
<i>Lycopodium sp.</i>	FV	U1+	120, 141, 164, 167, 310, 810, 853, 948	164, 167, 310, 810, 853, 948	9, 13, 17
<i>Lynx lynx</i>	U1	U1	230, 243	230, 243	4,5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 20, 22,24,25
<i>Maculinea arion</i>	U1-	U2-	101, 140, 141, 150, 161, 171, 180, 300, 301, 503, 730, 950	101, 140, 141, 150, 161, 171, 180, 300, 301, 503, 730, 950	5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 20,23
<i>Maculinea nausithous</i>	U2	U1	101, 102, 110, 120, 140, 141, 150, 161, 162, 171, 502, 701, 802, 811, 840, 850, 852, 853,	101, 102, 110, 120, 140, 141, 150, 161, 171, 502, 701, 802, 811, 840, 850, 852, 853, 871,	5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 20,23

			871, 950	950	
<i>Maculinea teleius</i>	FV	FV	101, 102, 110, 120, 140, 141, 150, 161, 162, 171, 502, 701, 802, 811, 840, 850, 852, 853, 871, 950	101, 102, 110, 120, 140, 141, 150, 161, 162, 171, 502, 701, 802, 811, 840, 850, 852, 853, 871, 950	5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 20,23
<i>Mannia triandra</i>	XX		624, 702, 720		5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Marmota marmota latirostris</i>	U2		161, 162, 230, 243, 501, 600, 602, 620, 622, 623, 624, 625, 626, 629, 740, 942, 965		2,4,5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 20,22,24
<i>Marsilea quadrifolia</i>		U2-		800, 803, 810, 850, 853, 871, 890, 920, 950, 952, 954	5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Martes martes</i>	U1	U1	164, 166, 167, 230, 243	164, 166, 167, 230, 243	17
<i>Microtus oeconomus mehelyi</i>		U2-		802, 803, 810, 811, 850, 853, 860, 871, 890	2,4,5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 20,22,24
<i>Microtus tatricus</i>	U2		162, 626, 703, 900, 942, 943		2,4,5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 20,22,24
<i>Miniopterus schreibersi</i>	U2-	U2-	240, 400, 490	240, 400, 490	2,4,5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25
<i>Misgurnus fossilis</i>	XX	XX	701, 790, 802, 811, 820, 850, 870	701, 790, 802, 811, 820, 850	5,7,8,10,11,13,15,17,20
<i>Muscardinus avellanarius</i>	U1	U1	164, 165, 166, 167	164, 165, 166, 167	4,5,9,10,13,17,20,21,22,24
<i>Mustela eversmannii</i>	U2	U2	101, 151, 230, 243	101, 151, 230, 243	2,4,5,9,10,13,17,20,21,22,24
<i>Mustela putorius</i>	U1-	U1-	101, 151, 230, 243, 830	101, 151, 230, 243, 830	17
<i>Myotis alcathoe</i>		XX		110, 160, 390, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,4,5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25
<i>Myotis bechsteini</i>	XX	XX	110, 160, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,4,5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25
<i>Myotis blythii</i>	XX	XX	110, 160, 240, 390, 400, 490, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 240, 390, 400, 490, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,4,5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25
<i>Myotis brandtii</i>	XX	XX	110, 160, 390, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 390, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,4,5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25
<i>Myotis dasycneme</i>	XX	XX	110, 160, 390, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 390, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,4,5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25
<i>Myotis daubentonii</i>	XX	XX	110, 160, 390, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 390, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,4,5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25
<i>Myotis emarginatus</i>	XX	XX	110, 160, 240, 390, 400, 490, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 240, 390, 400, 490, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,4,5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25
<i>Myotis myotis</i>	U1-	U1-	110, 160, 240, 390, 400, 490, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 240, 390, 400, 490, 500, 590, 600, 700, 740, 850	5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25
<i>Myotis mystacinus</i>	XX	XX	110, 160, 390, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 390, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,4,5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25
<i>Myotis nattereri</i>	XX	U1-	110, 160, 390, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 390, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,4,5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25

<i>Natrix tessellata</i>	U1-	U1-	190, 210, 220, 400, 502, 701, 811, 850, 852, 870, 871, 890	190, 210, 220, 400, 502, 701, 811, 850, 852, 870, 871, 890	5,13,17
<i>Nyctalus lasiopterus</i>	XX	XX	110, 160, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,4,5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25
<i>Nyctalus leisleri</i>	XX	XX	110, 160, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,4,5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25
<i>Nyctalus noctula</i>	U2-	U2-	110, 160, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 500, 590, 600, 700, 740, 850	5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25
<i>Odontopodisma rubripes</i>	XX	XX	101, 141, 240	101, 141, 240	1,2,4,5,13,17,20,24
<i>Ochyraea tatrensis</i>	XX		702		5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Onosma tornensis</i>	U1-	U1	101, 141, 161, 622, 950, 952, 966	101, 141, 161, 301	5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Ophiogomphus cecilia</i>	U2	U1-	850	850	2,4,5,13,17,20,24
<i>Osmoderma eremita</i>	XX	XX	141, 151, 160, 164, 166, 167, 190, 241	141, 151, 160, 164, 166, 167, 190, 241	2,4,5,9,10,11,13,16,17,20,21,22,23,24,25
<i>Ostericum palustre</i>		U2		110, 120, 410, 430, 800, 802, 810, 850, 853, 890, 950, 952	excint
<i>Paracaloptenus caloptenoides</i>	XX		101, 141, 240		1,2,3,4,5,6,7,13,17,20
<i>Parnassius apollo</i>	U1-		101, 110, 140, 141, 161, 162, 163, 241, 503, 950		8,9,10,13,15,17,20,21,25
<i>Parnassius mnemosyne</i>	FV	FV	160, 161, 162, 163, 164, 241, 944	160, 161, 162, 163, 164, 241, 944	2,5,13,17,20
<i>Pelecus cultratus</i>		XX		870	2,5,7,9,10,11,13,15,17
<i>Pelobates fuscus</i>	U1-	U1	100, 110, 502, 800, 802, 803, 810	100, 110, 502, 800, 802, 803, 810	5,13,17
<i>Pholidoptera transsylvanica</i>	U1		101, 141, 240		1,2,4,5,13,17,20,24
<i>Pipistrellus kuhli</i>		XX		110, 160, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,13,17
<i>Pipistrellus nathusii</i>	XX	XX	110, 160, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,4,5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25
<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	XX	XX	110, 160, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,4,5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25
<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	XX	XX	110, 160, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,13,17
<i>Pipistrellus savii</i>		XX		110, 160, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,13,17
<i>Plecotus auritus</i>	XX	XX	110, 160, 390, 490, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 390, 490, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,4,5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25
<i>Plecotus austriacus</i>	XX	XX	110, 160, 390, 400, 490, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 390, 400, 490, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,4,5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25
<i>Podarcis muralis</i>	FV	FV	160, 164, 167, 300, 301, 400, 500, 501, 502, 503, 860, 870,	160, 164, 167, 300, 301, 400, 500, 501, 502, 503, 860, 870,	5,13,17

			871, 961, 965, 990	871, 961, 965, 990	
<i>Probaticus subrugosus</i>		XX		102, 151, 165, 166	2
<i>Proserpinus proserpina</i>	XX	XX	101, 102, 110, 150, 160, 165, 180, 501, 502, 503, 701, 802, 840, 850, 852	101, 102, 110, 150, 160, 165, 180, 501, 502, 503, 701, 802, 840, 850, 852	5,13,17
<i>Pseudogaurotina excellens</i>	XX		160, 164, 165, 190		2,4,5,7,9,13,15,17,20,22,23,25
<i>Pulsatilla grandis</i>	U1-	U1	101, 141, 161, 180, 250, 301, 302, 401, 402, 500, 600, 622	101, 141, 161, 180, 250, 301, 302, 401, 402, 500, 600, 622	9, 13, 17
<i>Pulsatilla patens</i>	U1	FV	141, 161, 162, 180, 250, 300, 301, 620, 720, 950, 974	141, 161, 162, 180, 250, 300, 301, 620, 720, 950, 974	5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Pulsatilla pratensis subsp. hungarica</i>		U2-		101, 141, 161, 180, 250, 300, 950, 952	5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Pulsatilla slavica</i>	U1		101, 141, 161, 250, 301, 600, 622, 720, 950, 952		9, 13, 17
<i>Pulsatilla subslavica</i>	U1	XX	101, 141, 161, 180, 250, 301, 302, 401, 402, 500, 600, 622	101, 141, 161, 180, 250, 301, 302, 401, 402, 500, 600, 622	9, 13, 17
<i>Rana arvalis</i>		U2-		164, 502, 701, 800, 802, 803, 810, 920	5,13,17
<i>Rana dalmatina</i>	U1	U1	164, 190, 300, 502, 701, 800, 802, 803, 810, 890, 965	164, 190, 300, 502, 701, 800, 802, 803, 810, 890, 965	5,13,17
<i>Rana esculenta</i>	U1	U1-	110, 190, 701, 800, 802, 810, 811, 850, 870, 920, 941, 965	110, 190, 701, 800, 802, 810, 811, 850, 870, 920, 941, 965	5,13,17
<i>Rana lessonae</i>	U2-	U2	110, 190, 701, 800, 802, 810, 811, 850, 870, 920, 941, 965	110, 190, 701, 800, 802, 810, 811, 850, 870, 920, 941, 965	5,13,17
<i>Rana ridibunda</i>	U1	U1	110, 190, 701, 800, 802, 810, 811, 850, 870, 920, 941, 965	110, 190, 701, 800, 802, 810, 811, 850, 870, 920, 941, 965	5,13,17
<i>Rana temporaria</i>	FV	U1	160, 164, 190, 241, 502, 802, 803, 810, 850, 852, 871, 890, 920, 965	160, 164, 190, 241, 502, 802, 803, 810, 850, 852, 871, 890, 920, 965	5,13,17
<i>Rhinolophus euryale</i>	U1-	U1	110, 160, 240, 390, 400, 490, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 240, 390, 400, 490, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,4,5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	U1-	U1-	110, 160, 240, 390, 400, 490, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 240, 390, 400, 490, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,4,5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	U1-	U1-	110, 160, 240, 390, 400, 490, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 240, 390, 400, 490, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,4,5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25
<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	FV	FV	701, 790, 811, 850	701, 790, 811, 850	2,5,7,9,10,11,13,15,17,20
<i>Rhysodes sulcatus</i>	XX	XX	160, 164, 166, 167, 190, 241, 802, 810	160, 164, 166, 167, 190, 241, 802, 810	2,4,5,6,7,9,13,15,17,19,20,22,23,24,25
<i>Rosalia alpina</i>	FV	FV	160, 164, 166, 190	160, 164, 166, 190	5,6,7,9,13,15,17,19,20,22,23,24,25
<i>Rupicapra rupicapra tatrica</i>	U2+		230, 243, 251, 620, 622, 624, 625, 626, 629, 940, 942, 960		5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 20,22,24
<i>Rutilus frisii meidingeri</i>		XX		220, 243, 790	2,5,7,9,10,11,13,15,17,20

<i>Rutilus pigus</i>	XX	XX	220, 243	220, 243	2,5,7,9,10,11,13,15,17,20
<i>Sabanejewia aurata</i>	XX	XX	302, 701, 811, 850, 852, 870, 871, 890, 952	302, 701, 811, 850, 852, 870, 871, 890, 952	2,5,7,9,10,11,13,15,17,20
<i>Sadleriana pannonica</i>	U2	U2	110, 850	110, 850	2,4,5,7,9,13,17,20,21,24
<i>Saga pedo</i>	U1	U1	101, 141, 240	101, 141, 240	2,5,13,17,20
<i>Scapania massolongi</i>	XX		101, 166		5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Serratula lycopifolia</i>	U2		101, 120, 141, 161, 250, 402, 500, 600, 950, 952, 966		5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Sicista betulina</i>	U1-		140, 160, 162, 164, 312		2,5,13,17,20
<i>Sicista subtilis</i>		U2-		100, 950	2
<i>Spermophilus citellus</i>	U2-	U2-	100, 140, 141, 243, 601, 605	100, 140, 141, 243, 601, 605	5,6,7,8,9,10,11,13,15,16,17,19,20,21,22,23,24,25
<i>Sphagnum sp.</i>	U1+	U1	101, 120, 162, 310, 701, 810, 853, 952	101, 120, 162, 310, 701, 802, 810, 853, 952	9, 13, 17
<i>Stenobothrus eurasius</i>	U1-	U1	101, 141, 240	101, 141, 240	4,5,13,17,20,24
<i>Stylurus flavipes</i>		U2		850	4,5,13,17,20,24
<i>Sympecma braueri</i>	U2-		850		4,5,13,17,20,24
<i>Tephroseris longifolia subsp. moravica</i>	U1		101, 120, 141, 161, 250, 402, 600, 622, 720, 950, 952		5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Thlaspi jankae</i>	U1	U1	101, 141, 161, 180, 301, 402, 622, 720, 790, 950, 952	101, 141, 161, 180, 301, 402, 622, 790, 950, 952	5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Thymallus thymallus</i>	U1		220, 243, 701, 852, 965		2,5,7,9,10,11,13,15,17,20,25
<i>Tortella rigens</i>	XX		624, 720		5, 8, 9, 13, 17
<i>Tozzia carpathica</i>	FV		160, 811, 840, 950		5, 8, 9, 13, 17, 20
<i>Triturus cristatus</i>	U2-		190, 290, 301, 701, 800, 802, 803, 850, 871, 920, 965		4,5,9,11,13,17,20,24,25
<i>Triturus dobrogicus</i>	U2	U1-	190, 290, 301, 701, 800, 802, 803, 850, 871, 920, 965	190, 290, 301, 701, 800, 802, 803, 850, 871, 920, 965	4,5,9,11,13,17,20,24,25
<i>Triturus montandoni</i>	U1-		164, 167, 190, 301, 802, 803, 810, 850, 852, 870, 871, 920, 961, 965		4,5,9,11,13,17,20,24,25
<i>Umbra krameri</i>		XX		701, 790, 811, 820, 850, 954	2,5,7,8,10,11,13,17,19,20,24,25
<i>Unio crassus</i>	FV	U2-	300, 701	300, 701	2,4,5,6,7,8,9,11,13,17,19,20,21,22,24,25
<i>Ursus arctos</i>	FV		160, 230, 251, 629		5,7,8,9,10,11,13,16,17,19,20,22,23,24,25
<i>Vertigo angustior</i>	FV	U1-	110, 850, 952	110, 850, 952	2,4,5,6,7,8,9,11,13,17,19,20,21,22,24,25
<i>Vertigo geyeri</i>	XX		110, 850, 952		2,4,5,6,7,8,9,11,13,17,19,20,21,22,24,25
<i>Vertigo moulinsiana</i>	U1	XX	110, 850, 952	110, 850, 952	2,4,5,6,7,8,9,11,13,17,19,20,21,22,24,25
<i>Vespertilio murinus</i>	XX	XX	110, 160, 240, 400, 490, 500, 590, 600, 700, 740, 850	110, 160, 240, 400, 490, 500, 590, 600, 700, 740, 850	2,4,5,6,7,9,11,13,17,20,21,22,25
<i>Zerynthia polyxena</i>	FV	FV	101, 110, 150, 151, 165, 180,	101, 110, 150, 151, 165, 180,	5,13,17

			241, 502, 503, 840, 950, 954	241, 502, 503, 840, 950, 954	
<i>Zingel streber</i>	XX	XX	701, 811, 850, 852, 870, 871, 890, 952	701, 811, 850, 852, 870, 871, 890, 952	2,5,7,8,10,11,13,17,19,20,24
<i>Zingel zingel</i>		XX		701, 811, 850, 852, 870, 871, 890, 952	2,5,7,8,10,11,13,17,19,20,24

Podľa správy podľa článku 12 smernice o ochrane vtáctva Slovenská republika podá Európskej komisii v roku 2013 právu za roky 2008-2012) s podrobnými údajmi pre určené druhy voľne žijúceho vtáctva 227 druhov (z toho 81 druhov, pre ktoré sa vyhlasujú chránené vtáčie územia). Podľa požiadaviek Európskej komisie boli prioritné opatrenia navrhnuté v PAF priradené k jednotlivým druhom vtáctva. **Prehľad vybraných druhov vtákov návrh ich stavu (priaznivý, nepriaznivý), vplyvy a ohrozenia, ako aj prioritné opatrenia na zachovanie alebo zlepšenie stavu sú uvedené v tabuľke.** V tabuľke je tiež navrhovaný stav predmetných druhov, označený farebne podľa nasledovnej škály Európskej komisie.

FV- priaznivý stav (biotopu/druhu)
U1- nepriaznivý stav (biotopu/druhu) – nedostatočný
U2- nepriaznivý stav (biotopu/druhu) – zlý
X – neznámy stav (biotopu/druhu)

Druh	Sezóna (hniezdenie zimovanie)	Stav druhu podľa pripravovanej správy	Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)	Kód	Miera	Kvalita údajov	Lokalizácia vplyvov a ohrození	Prioritné opatrenia (podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
<i>Accipiter gentilis</i>	Hniezdenie	U2	taking from nest (e.g. falcons)	F03.02.02	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri aj mimo členského štátu	9,13,17
			Forest and Plantation management & use	B02	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Accipiter nisus</i>	Hniezdenie	FV	trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri aj mimo členského štátu	9,13,17
			taking from nest (e.g. falcons)	F03.02.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Forest and Plantation management & use	B02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Hniezdenie	U1	intensive fish farming, intensification	F01.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			Fishing and harvesting aquatic resources	F02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Acrocephalus melanopogon</i>	Hniezdenie	FV	Fishing and harvesting aquatic resources	F02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20

Druh	Sezóna (hniezdenie zimovanie)	Stav druhu podľa pripravovanej správy	Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)	Kód	Miera	Kvalita údajov	Lokalizácia vplyvov a ohrození	Prioritné opatrenia (podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
			intensive fish farming, intensification	F01.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Acrocephalus palustris</i>	Hniezdenie	FV	agricultural intensification	A02.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Hniezdenie	FV	Fishing and harvesting aquatic resources	F02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			intensive fish farming, intensification	F01.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Hniezdenie	FV	Fishing and harvesting aquatic resources	F02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			intensive fish farming, intensification	F01.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Actitis hypoleucos</i>	Hniezdenie	U1	removal of beach materials	C01.01.02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			Pollution	H	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Leisure fishing	F02.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Canalisation & water deviation	J02.03	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Aegithalos caudatus</i>	Hniezdenie	FV	removal of hedges and copses or scrub	A10.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			removal of forest undergrowth	B02.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Aegolius funereus</i>	Hniezdenie	FV	Forest and Plantation management & use	B02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			predation	K03.04	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Alauda arvensis</i>	Hniezdenie	FV	use of biocides, hormones and chemicals	A07	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			agricultural intensification	A02.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Alcedo atthis</i>	Hniezdenie	U1	removal of beach materials	C01.01.02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			Canalisation & water deviation	J02.03	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Anas acuta</i>	Hniezdenie	X	trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			Human intrusions and disturbances	G	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Anas clypeata</i>	Hniezdenie	U1	Human intrusions and disturbances	G	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Anas crecca</i>	Hniezdenie	U1	Hunting	F03.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17

Druh	Sezóna (hniezdenie zimovanie)	Stav druhu podľa pripravovanej správy	Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)	Kód	Miera	Kvalita údajov	Lokalizácia vplyvov a ohrození	Prioritné opatrenia (podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
<i>Anas platyrhynchos</i>	Hniezdenie	FV	Flooding modifications	J02.04	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			other major surface water abstractions	J02.06.10	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Flooding modifications	J02.04	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Anas querquedula</i>	Hniezdenie	U1	Hunting	F03.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			Human intrusions and disturbances	G	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Anas strepera</i>	Hniezdenie	FV	Hunting	F03.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Anser albifrons</i>	Zimovanie	FV	Not defined	N/A				9,13,17
<i>Anser anser</i>	Hniezdenie	U2	trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			Hunting	F03.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Hunting	F03.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Anser erythropus</i>	Zimovanie	FV	No threats or pressures	X				9,13,17
<i>Anser fabalis</i>	Zimovanie	U2	Hunting	F03.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Anthus campestris</i>	Hniezdenie	U2	agricultural intensification	A02.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			intensive mowing or intensification	A03.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Anthus pratensis</i>	Hniezdenie	FV	Drying out	K01.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Anthus spinoletta</i>	Hniezdenie	U1	Outdoor sports and leisure activities, recreationa	G01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			skiing complex	G02.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			abandonment of pastoral systems, lack of grazing	A04.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			abandonment / lack of mowing	A03.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Anthus trivialis</i>	Hniezdenie	FV	use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Apus apus</i>	Hniezdenie	FV	reconstruction, renovation of	E06.02	priemerná	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17

Druh	Sezóna (hniezdenie zimovanie)	Stav druhu podľa pripravovanej správy	Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)	Kód	Miera	Kvalita údajov	Lokalizácia vplyvov a ohrození	Prioritné opatrenia (podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
			buildings		dôležitosť			
<i>Aquila heliaca</i>	Hniezdenie	U2	trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	vysoká dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,19,20
			taking from nest (e.g. falcons)	F03.02.02	priemerná dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
			Forest and Plantation management & use	B02	vysoká dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			electricity and phone lines	D02.01	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri aj mimo členského štátu	
			agricultural intensification	A02.01	priemerná dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
			Human intrusions and disturbances	G	priemerná dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
			Hunting, fishing or collecting activities not referred above	F06	vysoká dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
<i>Aquila chrysaetos</i>	Hniezdenie	FV	mountaineering & rock climbing	G01.04.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,19,20
			skiing, off-piste	G01.06	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			electricity and phone lines	D02.01	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Forest and Plantation management & use	B02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			other outdoor sports and leisure activities	G01.08	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			gliding, delta plane, paragliding, ballooning	G01.05	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Aquila pomarina</i>	Hniezdenie	U2	electricity and phone lines	D02.01	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,19,20
			trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri aj mimo členského štátu	
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Forest and Plantation management & use	B02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Agriculture activities not referred to above	A11	vysoká dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
			solar energy production	C03.02	vysoká dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
			poaching	F05.04	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	

Druh	Sezóna (hniezdenie zimovanie)	Stav druhu podľa pripravovanej správy	Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)	Kód	Miera	Kvalita údajov	Lokalizácia vplyvov a ohrození	Prioritné opatrenia (podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
<i>Ardea cinerea</i>	Hniezdenie	FV	Forestry activities not referred to above	B07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			burning down	J01.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			shooting	F05.05	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Ardea purpurea</i>	Hniezdenie	U1	Not defined	N/A			5,7,9,11,13,17,20	
<i>Ardeola ralloides</i>	Hniezdenie	X	Not defined	N/A			9,13,17	
<i>Asio flammeus</i>	Hniezdenie	X	human induced changes in hydraulic conditions	J02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			agricultural intensification	A02.01	priemerná dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
			mowing / cutting of grassland	A03	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Asio otus</i>	Hniezdenie	FV	use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			agricultural intensification	A02.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Athene noctua</i>	Hniezdenie	U1	reconstruction, renovation of buildings	E06.02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			agricultural intensification	A02.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Aythya ferina</i>	Hniezdenie	U1	Other ecosystem modifications	J03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			Human intrusions and disturbances	G	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Fishing and harvesting aquatic resources	F02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Other ecosystem modifications	J03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Human intrusions and disturbances	G	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Fishing and harvesting aquatic resources	F02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Aythya fuligula</i>	Hniezdenie	FV	Other ecosystem modifications	J03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			Other ecosystem modifications	J03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Aythya nyroca</i>	Hniezdenie	U1	Not defined	N/A			5,7,9,11,13,17,20	

Druh	Sezóna (hniezdenie zimovanie)	Stav druhu podľa pripravovanej správy	Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)	Kód	Miera	Kvalita údajov	Lokalizácia vplyvov a ohrození	Prioritné opatrenia (podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
<i>Bonasa bonasia</i>	Hniezdenie	U1	Hunting	F03.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
			Forest and Plantation management & use	B02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Botaurus stellaris</i>	Hniezdenie	U1	Not defined	N/A				5,7,9,11,13,17,20
<i>Bubo bubo</i>	Hniezdenie	FV	trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,19,20
			Mining and quarrying	C01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Vandalism	G05.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			mountaineering & rock climbing	G01.04.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			electricity and phone lines	D02.01	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Bucephala clangula</i>	Zimovanie	FV	poaching	F05.04	nízka dôležitosť	Nízka	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
<i>Bucephala clangula</i>	Zimovanie	FV	Human intrusions and disturbances	G	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
<i>Burhinus oedicnemus</i>	Hniezdenie	U1	agricultural intensification	A02.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Buteo buteo</i>	Hniezdenie	U1	use of biocides, hormones and chemicals	A07	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	vysoká dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
			Forest and Plantation management & use	B02	priemerná dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
			electricity and phone lines	D02.01	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Calandrella brachydactyla</i>	Hniezdenie	X	Hunting, fishing or collecting activities not refe	F06	vysoká dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Calandrella brachydactyla</i>	Hniezdenie	X	use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			agricultural intensification	A02.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Caprimulgus europaeus</i>	Hniezdenie	FV	Forest and Plantation management & use	B02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
			Not defined	N/A				
<i>Carduelis cabaret</i>	Hniezdenie	FV	Outdoor sports and leisure activities, recreationa	G01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Carduelis cannabina</i>	Hniezdenie	U1	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Carduelis carduelis</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17

Druh	Sezóna (hniezdenie zimovanie)	Stav druhu podľa pripravovanej správy	Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)	Kód	Miera	Kvalita údajov	Lokalizácia vplyvov a ohrození	Prioritné opatrenia (podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
<i>Carduelis chloris</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Carduelis spinus</i>	Hniezdenie	FV	Forest and Plantation management & use	B02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Carpodacus erythrinus</i>	Hniezdenie	FV	Canalisation & water deviation	J02.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Casmerodius albus</i>	Hniezdenie	FV	trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			lack of flooding	J02.04.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			burning down	J01.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Certhia brachydactyla</i>	Hniezdenie	FV	removal of dead and dying trees	B02.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Certhia familiaris</i>	Hniezdenie	FV	forestry clearance	B02.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Ciconia ciconia</i>	Hniezdenie	U1	Not defined	N/A				5,7,9,11,13,17,20
<i>Ciconia nigra</i>	Hniezdenie	FV	Not defined	N/A				5,7,9,11,13,17,20
<i>Cinclus cinclus</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Circaetus gallicus</i>	Hniezdenie	U2	electricity and phone lines	D02.01	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
			trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri aj mimo členského štátu	
			Forest and Plantation management & use	B02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			abandonment of pastoral systems, lack of grazing	A04.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Circus aeruginosus</i>	Hniezdenie	FV	mowing / cutting of grassland	A03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			agricultural intensification	A02.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Circus pygargus</i>	Hniezdenie	U2	mowing / cutting of grassland	A03	vysoká dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			agricultural intensification	A02.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Coccothraustes coccothrauste</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17

Druh	Sezóna (hniezdenie zimovanie)	Stav druhu podľa pripravovanej správy	Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)	Kód	Miera	Kvalita údajov	Lokalizácia vplyvov a ohrození	Prioritné opatrenia (podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
<i>Columba livia</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17 (only for population outside of the urban areas)
<i>Columba oenas</i>	Hniezdenie	U1	Forest and Plantation management & use	B02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			removal of dead and dying trees	B02.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Columba palumbus</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Coracias garrulus</i>	Hniezdenie	U2	use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			agricultural intensification	A02.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			removal of dead and dying trees	B02.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Corvus corax</i>	Hniezdenie	FV	Forest and Plantation management & use	B02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Corvus corone</i>	Hniezdenie	U1	Hunting	F03.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Corvus frugilegus</i>	Hniezdenie	U1	Human intrusions and disturbances	G	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Corvus monedula</i>	Hniezdenie	U1	Human intrusions and disturbances	G	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			death or injury by collision	G05.11	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Coturnix coturnix</i>	Hniezdenie	FV	agricultural intensification	A02.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Crex crex</i>	Hniezdenie	FV	use of biocides, hormones and chemicals	A07	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
			agricultural intensification	A02.01	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Sport and leisure structures	G02	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			mowing / cutting of grassland	A03	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Cuculus canorus</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Cygnus olor</i>	Hniezdenie	FV	trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			Taking and removal of animals (terrestrial)	F03.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Delichon urbicum</i>	Hniezdenie	FV		G.05	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Dendrocopos leucotos</i>	Hniezdenie	FV	Forestry activities not referred to above	B07	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
			removal of dead and dying trees	B02.04	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	

Druh	Sezóna (hniezdenie zimovanie)	Stav druhu podľa pripravovanej správy	Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)	Kód	Miera	Kvalita údajov	Lokalizácia vplyvov a ohrození	Prioritné opatrenia (podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
			forestry clearance	B02.02	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Dendrocopos major</i>	Hniezdenie	FV	forestry clearance	B02.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Dendrocopos medius</i>	Hniezdenie	FV	removal of dead and dying trees	B02.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
			Not defined	N/A				
<i>Dendrocopos minor</i>	Hniezdenie	FV	forestry clearance	B02.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Dendrocopos syriacus</i>	Hniezdenie	FV	removal of dead and dying trees	B02.04	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
			forestry clearance	B02.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Dryocopus martius</i>	Hniezdenie	FV	Forestry activities not referred to above	B07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
			removal of dead and dying trees	B02.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Egretta garzetta</i>	Hniezdenie	X	Flooding modifications	J02.04	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
<i>Emberiza cia</i>	Hniezdenie	U2	abandonment of pastoral systems, lack of grazing	A04.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Emberiza citrinella</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Emberiza hortulana</i>	Hniezdenie	U2	agricultural intensification	A02.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			removal of hedges and copses or scrub	A10.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Emberiza schoeniclus</i>	Hniezdenie	FV	intensive fish farming, intensification	F01.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			Fishing and harvesting aquatic resources	F02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Erithacus rubecula</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Falco cherrug</i>	Hniezdenie	U2	trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	vysoká dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,19,20
			taking from nest (e.g. falcons)	F03.02.02	priemerná dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			mountaineering, rock climbing, speleology	G01.04	nízka dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
			electricity and phone lines	D02.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			agricultural intensification	A02.01	priemerná dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
<i>Falco peregrinus</i>	Hniezdenie	FV	trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,19,20
			electricity and phone lines	D02.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	

Druh	Sezóna (hniezdenie zimovanie)	Stav druhu podľa pripravovanej správy	Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)	Kód	Miera	Kvalita údajov	Lokalizácia vplyvov a ohrození	Prioritné opatrenia (podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
			taking from nest (e.g. falcons)	F03.02.02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			mountaineering, rock climbing, speleology	G01.04	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			other outdoor sports and leisure activities	G01.08	priemerná dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
			Human intrusions and disturbances	G	priemerná dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
<i>Falco subbuteo</i>	Hniezdenie	U1	Forest and Plantation management & use	B02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			electricity and phone lines	D02.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Falco tinnunculus</i>	Hniezdenie	U1	roads, motorways	D01.02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			reconstruction, renovation of buildings	E06.02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			electricity and phone lines	D02.01	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Falco vespertinus</i>	Hniezdenie	U2	roads, motorways	D01.02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,19,20
			trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			agricultural intensification	A02.01	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			electricity and phone lines	D02.01	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Ficedula albicollis</i>	Hniezdenie	FV	removal of dead and dying trees	B02.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
<i>Ficedula hypoleuca</i>	Hniezdenie	U1	removal of dead and dying trees	B02.04	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Ficedula parva</i>	Hniezdenie	FV	removal of dead and dying trees	B02.04	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			Forest and Plantation management & use	B02	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Fringilla coelebs</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Fulica atra</i>	Hniezdenie	FV	Hunting	F03.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			Not defined	N/A				
<i>Galerida cristata</i>	Hniezdenie	U2	agricultural intensification	A02.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
			use of biocides, hormones and	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	

Druh	Sezóna (hniezdenie zimovanie)	Stav druhu podľa pripravovanej správy	Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)	Kód	Miera	Kvalita údajov	Lokalizácia vplyvov a ohrození	Prioritné opatrenia (podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
			chemicals					
<i>Gallinago gallinago</i>	Hniezdenie	U1	Drying out	K01.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			Leisure fishing	F02.03	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			abandonment / lack of mowing	A03.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			abandonment of pastoral systems, lack of grazing	A04.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Gallinula chloropus</i>	Hniezdenie	FV	Vandalism	G05.04	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			Leisure fishing	F02.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Garrulus glandarius</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Glaucidium passerinum</i>	Hniezdenie	U1	Forest and Plantation management & use	B02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
			removal of dead and dying trees	B02.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Grus grus</i>	Hniezdenie	FV	electricity and phone lines	D02.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Haliaeetus albicilla</i>	Hniezdenie	FV	Forest and Plantation management & use	B02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,19,20
			trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Himantopus himantopus</i>	Hniezdenie	X	human induced changes in hydraulic conditions	J02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Hippolais icterina</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Hirundo rustica</i>	Hniezdenie	U1	agricultural intensification	A02.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Charadrius alexandrinus</i>	Hniezdenie	U1	Unknown threat or pressure	U		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Charadrius dubius</i>	Hniezdenie	FV	human induced changes in hydraulic conditions	J02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Chlidonias hybrida</i>	Hniezdenie	X	human induced changes in hydraulic conditions	J02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			Vandalism	G05.04	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Leisure fishing	F02.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Chlidonias leucopterus</i>	Hniezdenie	X	Vandalism	G05.04	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			human induced changes in	J02	priemerná	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	

Druh	Sezóna (hniezdenie zimovanie)	Stav druhu podľa pripravovanej správy	Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)	Kód	Miera	Kvalita údajov	Lokalizácia vplyvov a ohrození	Prioritné opatrenia (podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
			hydraulic conditions		dôležitosť			
			Leisure fishing	F02.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Chlidonias niger</i>	Hniezdenie	U2	human induced changes in hydraulic conditions	J02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			Vandalism	G05.04	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Leisure fishing	F02.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Ixobrychus minutus</i>	Hniezdenie	U1	Not defined	N/A				5,7,9,11,13,17,20
<i>Jynx torquilla</i>	Hniezdenie	U1	use of biocides, hormones and chemicals	A07	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
			removal of dead and dying trees	B02.04	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Lanius collurio</i>	Hniezdenie	U1		A01.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
			grassland removal for arable land	A02.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			abandonment of pastoral systems, lack of grazing	A04.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			removal of hedges and copses or scrub	A10.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Lanius excubitor</i>	Hniezdenie	U1	use of biocides, hormones and chemicals	A07	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
			removal of hedges and copses or scrub	A10.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			abandonment of pastoral systems, lack of grazing	A04.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
				A01.02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			grassland removal for arable land	A02.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Lanius minor</i>	Hniezdenie	U2	use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
			removal of hedges and copses or scrub	A10.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			abandonment of pastoral systems, lack of grazing	A04.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			grassland removal for arable land	A02.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
				A01.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Larus canus</i>	Hniezdenie	U1	Vandalism	G05.04	priemerná	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20

Druh	Sezóna (hniezdenie zimovanie)	Stav druhu podľa pripravovanej správy	Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)	Kód	Miera	Kvalita údajov	Lokalizácia vplyvov a ohrození	Prioritné opatrenia (podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
					dôležitosť			
			human induced changes in hydraulic conditions	J02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Leisure fishing	F02.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Larus melanocephalus</i>	Hniezdenie	FV	Vandalism	G05.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			human induced changes in hydraulic conditions	J02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Leisure fishing	F02.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Larus michahellis</i>	Hniezdenie	U1	Vandalism	G05.04	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			human induced changes in hydraulic conditions	J02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Leisure fishing	F02.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Larus ridibundus</i>	Hniezdenie	FV	Vandalism	G05.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			human induced changes in hydraulic conditions	J02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Leisure fishing	F02.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Limosa limosa</i>	Hniezdenie	U2	non intensive mowing	A03.02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			human induced changes in hydraulic conditions	J02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Locustella fluviatilis</i>	Hniezdenie	FV	intensive mowing or intensification	A03.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			agricultural intensification	A02.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Fishing and harvesting aquatic resources	F02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Locustella luscinoides</i>	Hniezdenie	FV	Fishing and harvesting aquatic resources	F02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			intensive fish farming, intensification	F01.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Locustella naevia</i>	Hniezdenie	FV	intensive mowing or intensification	A03.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			agricultural intensification	A02.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Loxia curvirostra</i>	Hniezdenie	X	Forest and Plantation management & use	B02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Lullula arborea</i>	Hniezdenie	U1	abandonment of pastoral systems, lack of grazing	A04.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20

Druh	Sezóna (hniezdenie zimovanie)	Stav druhu podľa pripravovanej správy	Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)	Kód	Miera	Kvalita údajov	Lokalizácia vplyvov a ohrození	Prioritné opatrenia (podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
<i>Luscinia luscinia</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Luscinia megarhynchos</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Luscinia svecica</i>	Hniezdenie	U1	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			Unknown threat or pressure	U	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Mergus merganser</i>	Hniezdenie	U2	Fishing and harvesting aquatic resources	F02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			Fishing and harvesting aquatic resources	F02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Merops apiaster</i>	Hniezdenie	FV	Loam and clay pits	C01.02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			Sand and gravel extraction	C01.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Miliaria calandra</i>	Hniezdenie	FV	use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			agricultural intensification	A02.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Milvus migrans</i>	Hniezdenie	U2	electricity and phone lines	D02.01	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,19,20
			Outdoor sports and leisure activities, recreationa	G01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Forest and Plantation management & use	B02	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Fishing and harvesting aquatic resources	F02	vysoká dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
			Hunting, fishing or collecting activities not refe	F06	priemerná dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
<i>Milvus milvus</i>	Hniezdenie	U2	electricity and phone lines	D02.01	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,19,20
			Outdoor sports and leisure activities, recreationa	G01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Forest and Plantation management & use	B02	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Fishing and harvesting aquatic resources	F02	vysoká dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
			Hunting, fishing or collecting activities not refe	F06	priemerná dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
<i>Monticola saxatilis</i>	Hniezdenie	U2	Outdoor sports and leisure activities, recreationa	G01	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			intensive grazing	A04.01	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	

Druh	Sezóna (hniezdenie zimovanie)	Stav druhu podľa pripravovanej správy	Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)	Kód	Miera	Kvalita údajov	Lokalizácia vplyvov a ohrození	Prioritné opatrenia (podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
			abandonment of pastoral systems, lack of grazing	A04.03	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Motacilla alba</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Motacilla cinerea</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Motacilla citreola</i>	Hniezdenie	FV	Natural System modifications	J	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Motacilla flava</i>	Hniezdenie	U1	Natural System modifications	J	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Muscicapa striata</i>	Hniezdenie	FV	forestry clearance	B02.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			removal of dead and dying trees	B02.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Netta rufina</i>	Hniezdenie	FV	Not defined	N/A				5,7,9,11,13,17,20
<i>Nucifraga caryocatactes</i>	Hniezdenie	FV	thinning of tree layer	B02.06	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			use of biocides, hormones and chemicals (forestry)	B04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Forest and Plantation management & use	B02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Numenius arquata</i>	Hniezdenie	U2	intensive mowing or intensification	A03.01	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			human induced changes in hydraulic conditions	J02	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Leisure fishing	F02.03	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Nycticorax nycticorax</i>	Hniezdenie	FV	Not defined	N/A				5,7,9,11,13,17,20
<i>Oenanthe oenanthe</i>	Hniezdenie	U2	abandonment of pastoral systems, lack of grazing	A04.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Oriolus oriolus</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Otis tarda</i>	Hniezdenie	U2	use of biocides, hormones and chemicals	A07	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,19,20
			agricultural intensification	A02.01	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			electricity and phone lines	D02.01	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Hunting, fishing or collecting activities not referred above	F06	vysoká dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
<i>Otus scops</i>	Hniezdenie	X	abandonment of pastoral systems, lack of grazing	A04.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			removal of dead and dying trees	B02.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Panurus biarmicus</i>	Hniezdenie	FV	Fishing and harvesting aquatic resources	F02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17

Druh	Sezóna (hniezdenie zimovanie)	Stav druhu podľa pripravovanej správy	Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)	Kód	Miera	Kvalita údajov	Lokalizácia vplyvov a ohrození	Prioritné opatrenia (podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
			intensive fish farming, intensification	F01.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Parus ater</i>	Hniezdenie	FV	removal of dead and dying trees	B02.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			forestry clearance	B02.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Parus caeruleus</i>	Hniezdenie	FV	removal of dead and dying trees	B02.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			forestry clearance	B02.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Parus cristatus</i>	Hniezdenie	FV	forestry clearance	B02.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			removal of dead and dying trees	B02.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Parus major</i>	Hniezdenie	FV	removal of dead and dying trees	B02.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			forestry clearance	B02.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Parus montanus</i>	Hniezdenie	FV	forestry clearance	B02.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			removal of dead and dying trees	B02.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Parus palustris</i>	Hniezdenie	FV	removal of dead and dying trees	B02.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			forestry clearance	B02.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Passer domesticus</i>	Hniezdenie	U1	Unknown threat or pressure	U		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Passer montanus</i>	Hniezdenie	FV	Unknown threat or pressure	U		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Perdix perdix</i>	Hniezdenie	U1	agricultural intensification	A02.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,15,16,17
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Pernis apivorus</i>	Hniezdenie	U2	use of biocides, hormones and chemicals	A07	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,19,20
			agricultural intensification	A02.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Hunting	F03.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Inde v rámci EÚ	
			Forest and Plantation management & use	B02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Phalacrocorax carbo</i>	Hniezdenie	U2	Not defined	N/A				15,16,17
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Hniezdenie	U1	Hunting	F03.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
<i>Phasianus colchicus</i>	Hniezdenie	U1	Hunting	F03.01	nízka dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	17
			predator control	F03.02.04	vysoká dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	vysoká dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
			trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	nízka dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	

Druh	Sezóna (hniezdenie zimovanie)	Stav druhu podľa pripravovanej správy	Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)	Kód	Miera	Kvalita údajov	Lokalizácia vplyvov a ohrození	Prioritné opatrenia (podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
<i>Phoenicurus ochruros</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Hniezdenie	U1	removal of dead and dying trees	B02.04	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			Forest and Plantation management & use	B02	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Phylloscopus collybita</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Hniezdenie	FV	forestry clearance	B02.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			thinning of tree layer	B02.06	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Forest and Plantation management & use	B02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Phylloscopus trochiloides</i>	Hniezdenie	U1	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Phylloscopus trochilus</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Pica pica</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Picoides tridactylus</i>	Hniezdenie	FV	Forestry activities not referred to above	B07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			removal of dead and dying trees	B02.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			forestry clearance	B02.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Picus canus</i>	Hniezdenie	FV	Forestry activities not referred to above	B07	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
			removal of dead and dying trees	B02.04	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			forestry clearance	B02.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Picus viridis</i>	Hniezdenie	FV	use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			removal of dead and dying trees	B02.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Platalea leucorodia</i>	Hniezdenie	X	Fishing and harvesting aquatic resources	F02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
<i>Podiceps cristatus</i>	Hniezdenie	FV	Modification of hydrographic functioning, general	J02.05	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Podiceps grisegena</i>	Hniezdenie	X	Not defined	N/A				9,13,17
<i>Podiceps nigricollis</i>	Hniezdenie	X	reduction or loss of specific habitat features	J03.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			Modification of hydrographic functioning, general	J02.05	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Porzana parva</i>	Hniezdenie	U1	human induced changes in hydraulic conditions	J02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
			burning down	J01.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	

Druh	Sezóna (hniezdenie zimovanie)	Stav druhu podľa pripravovanej správy	Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)	Kód	Miera	Kvalita údajov	Lokalizácia vplyvov a ohrození	Prioritné opatrenia (podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
<i>Porzana porzana</i>	Hniezdenie	U1	human induced changes in hydraulic conditions	J02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
<i>Prunella collaris</i>	Hniezdenie	FV	Pollution	H	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Prunella modularis</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Rallus aquaticus</i>	Hniezdenie	FV	burning down	J01.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			human induced changes in hydraulic conditions	J02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Recurvirostra avosetta</i>	Hniezdenie	X	Flooding modifications	J02.04	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
<i>Regulus ignicapillus</i>	Hniezdenie	FV	Changes in abiotic conditions	M01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			Forest and Plantation management & use	B02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			use of biocides, hormones and chemicals (forestry)	B04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Regulus regulus</i>	Hniezdenie	FV	Forest and Plantation management & use	B02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			use of biocides, hormones and chemicals (forestry)	B04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Remiz pendulinus</i>	Hniezdenie	FV	human induced changes in hydraulic conditions	J02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			removal of forest undergrowth	B02.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Riparia riparia</i>	Hniezdenie	U1	Sand and gravel extraction	C01.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
<i>Saxicola rubetra</i>	Hniezdenie	U1	agricultural intensification	A02.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Saxicola torquatus</i>	Hniezdenie	FV	agricultural intensification	A02.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
<i>Scolopax rusticola</i>	Hniezdenie	FV	Hunting	F03.01	nízka dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Serinus serinus</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Sitta europaea</i>	Hniezdenie	FV	forestry clearance	B02.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			removal of dead and dying trees	B02.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			mountaineering & rock climbing	G01.04.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Sterna albifrons</i>	Hniezdenie	X	Vandalism	G05.04	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			Leisure fishing	F02.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Sterna hirundo</i>	Hniezdenie	FV	Vandalism	G05.04	priemerná	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20

Druh	Sezóna (hniezdenie zimovanie)	Stav druhu podľa pripravovanej správy	Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)	Kód	Miera	Kvalita údajov	Lokalizácia vplyvov a ohrození	Prioritné opatrenia (podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
					dôležitosť			
			human induced changes in hydraulic conditions	J02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Leisure fishing	F02.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Streptopelia decaocto</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Streptopelia turtur</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
<i>Strix aluco</i>	Hniezdenie	FV	Forest and Plantation management & use	B02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			removal of dead and dying trees	B02.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Strix uralensis</i>	Hniezdenie	FV	trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
			Forest and Plantation management & use	B02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Sturnus vulgaris</i>	Hniezdenie	FV	forestry clearance	B02.02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			removal of dead and dying trees	B02.04	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Sylvia atricapilla</i>	Hniezdenie	FV	Forest and Plantation management & use	B02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			removal of forest undergrowth	B02.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			removal of hedges and copses or scrub	A10.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Sylvia borin</i>	Hniezdenie	FV	removal of hedges and copses or scrub	A10.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			removal of forest undergrowth	B02.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Forest and Plantation management & use	B02	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Sylvia communis</i>	Hniezdenie	FV	removal of hedges and copses or scrub	A10.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Sylvia curruca</i>	Hniezdenie	FV	removal of hedges and copses or scrub	A10.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Sylvia nisoria</i>	Hniezdenie	FV		A10.1	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,20
			removal of hedges and copses or scrub	A10.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			abandonment of pastoral systems, lack of grazing	A04.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Tadorna tadorna</i>	Hniezdenie	U1	Not defined	N/A			9,13,17	
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Hniezdenie	FV	Canalisation & water deviation	J02.03	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17

Druh	Sezóna (hniezdenie zimovanie)	Stav druhu podľa pripravovanej správy	Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)	Kód	Miera	Kvalita údajov	Lokalizácia vplyvov a ohrození	Prioritné opatrenia (podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
			Landfill, land reclamation and drying out, general	J02.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Forestry activities not referred to above	B07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Modification of hydrographic functioning, general	J02.05	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Tetrao tetrix</i>	Hniezdenie	U1	predator control	F03.02.04	priemerná dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,19,20
			Human intrusions and disturbances	G	priemerná dôležitosť	Dobrá	Vo vnútri členského štátu	
<i>Tetrao urogallus</i>	Hniezdenie	U1	trapping, poisoning, poaching	F03.02.03	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,15,16,17,19,20
			predator control	F03.02.04	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			Forest and Plantation management & use	B02	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Tichodroma muraria</i>	Hniezdenie	FV	Forest and Plantation management & use	B02	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Tringa totanus</i>	Hniezdenie	U2	human induced changes in hydraulic conditions	J02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20
<i>Troglodytes troglodytes</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Turdus iliacus</i>	Hniezdenie	X	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Turdus merula</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Turdus philomelos</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Turdus pilaris</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Turdus torquatus</i>	Hniezdenie	FV	Forest and Plantation management & use	B02	nízka dôležitosť	Nízka	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Turdus viscivorus</i>	Hniezdenie	FV	No threats or pressures	X		Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
<i>Tyto alba</i>	Hniezdenie	U2	reconstruction, renovation of buildings	E06.02	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			agricultural intensification	A02.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Upupa epops</i>	Hniezdenie	U1	agricultural intensification	A02.01	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17
			abandonment of pastoral systems, lack of grazing	A04.03	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			use of biocides, hormones and chemicals	A07	priemerná dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
			removal of dead and dying trees	B02.04	vysoká dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	
<i>Vanellus vanellus</i>	Hniezdenie	U1	use of biocides, hormones and chemicals	A07	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	9,13,17

Druh	Sezóna (hniezdenie zimovanie)	Stav druhu podľa pripravovanej správy	Vplyvy a ohrozenia (podľa kódov Európskej komisie)	Kód	Miera	Kvalita údajov	Lokalizácia vplyvov a ohrození	Prioritné opatrenia (podľa kódov Európskej komisie pre aktivity)
<i>Mergus albellus</i>	Zimovanie	Not defined	agricultural intensification	A02.01	nízka dôležitosť	Priemerná	Vo vnútri členského štátu	5,7,9,11,13,17,20

Postup hodnotenia stavu vtákov

Hodnotenie stavu vychádza z údajov, ktoré sú pripravované pre správu podľa článku 12 smernice o ochrane vtáctva. Základom stanovenia stavu sú štyri subkategórie, ktoré boli vyhodnotené samostatne a to konkrétne krátkodobý trend populácie, dlhodobý trend populácie, krátkodobý trend areálu a dlhodobý trend areálu. Po vyhodnotení jednotlivých subkategórií bol vyhodnotený výsledný celkový stav druhu. Je však potrebné zdôrazniť, že uvedená správa je stále len v procese prípravy, údaje sa ešte naďalej budú upravovať, pripomienkovať a preto je vyhodnotenie celkového stavu stále len priebežné a do budúca sa môže zmeniť, t. j. hodnotenie stavu vybraných druhov vtáctva je zatiaľ len orientačné. Samotné hodnotenie v rámci správy podľa článku 12 nie je povinné a je na každom členskom štáte, že či vôbec pristúpi k samotnému hodnoteniu priaznivého stavu a akú metódu použije. V prípade Slovenska je hodnotenie plánované a vychádza predovšetkým z tabuľky hodnotenia stavu pre druhy v prípade správy podľa článku 17 smernice o biotopoch tak, aby bolo možné využiť údaje z pripravovanej správy a zároveň výsledky hodnotenia do značnej miery porovnať s hodnotením podľa článku 17 smernice o biotopoch.

Predbežné hodnotenie stavu druhov vtákov je uvedené v tabuľke.

Stav druhu				
Parameter	Priaznivý ('zelená')	Nevyhovujúci ('oranžová')	Zlý ('červená')	Neznámy (Nedostatočné informácie na posúdenie)
Krátkodobý populačný trend	Stabilný (strata a expanzia v rovnováhe) alebo zvýšenie a reprodukcia, úmrtnosť a veková štruktúra sa neodchyľuje od normálu (ak sú údaje k dispozícii) a hlavné vplyvy a hrozby nie sú významné	Akákoľvek iná kombinácia	Veľký pokles: Ekvivalent k strate viac ako 25% od roku 2000 <i>alebo</i> reprodukcia, úmrtnosť a veková štruktúra sa silne odchyľuje od normálu (ak sú údaje k dispozícii) a intenzívne vplyvy a ohrozenia na druh, veľmi zlé vyhliadky pre budúcnosť	Žiadne alebo nedostatočné dostupné spoľahlivé informácie (zvyčajne fluktujúce druhy)
Dlhodobý populačný trend	Stabilný (strata a expanzia v rovnováhe) alebo zvýšenie a reprodukcia, úmrtnosť a veková štruktúra sa neodchyľuje od normálu (ak sú údaje k dispozícii) a hlavné vplyvy a hrozby nie sú významné	Akákoľvek iná kombinácia	Veľký pokles: Ekvivalent k strate viac ako 25% od roku 1980 <i>alebo</i> reprodukcia, úmrtnosť a veková štruktúra sa silne odchyľuje od normálu (ak sú údaje k dispozícii) a intenzívne vplyvy a ohrozenia na druh, veľmi zlé vyhliadky pre budúcnosť	Žiadne alebo nedostatočné dostupné spoľahlivé informácie (zvyčajne fluktujúce druhy)
Krátkodobý trend	Stabilný (strata a expanzia v rovnováhe)	Akákoľvek	Veľký pokles: Ekvivalent k strate viac ako 25%	Žiadne alebo

Stav druhu				
Parameter	Priaznivý ('zelená')	Nevyhovujúci ('oranžová')	Zlý ('červená')	Neznámy (Nedostatočné informácie na posúdenie)
areálu ⁷	alebo zvýšenie a výmera biotopu druhu je dostatočne veľká (stabilna alebo rastúca) a kvalita biotopu druhu je vhodná pre dlhodobé prežitie druhu	iná kombinácia	od roku 2000 <i>alebo</i> výmera biotopu druhu zjavne nie je dostatočne veľká na zabezpečenie ich dlhodobého prežitia <i>alebo</i> kvalita biotopu druhu je zlá, zjavne neumožňuje dlhodobého prežívania	nedostatočne dostupné spoľahlivé informácie (zvyčajne fluktujúce druhy)
Dlhodobý trend areálu ⁸	Stabilný (strata a expanzia v rovnováhe) alebo zvýšenie a výmera biotopu druhu je dostatočne veľká (stabilna alebo rastúca) a kvalita biotopu druhu je vhodná pre dlhodobé prežitie druhu	Akákoľvek iná kombinácia	Veľký pokles: Ekvivalent k strate viac ako 25% od roku 1980 <i>alebo</i> výmera biotopu druhu zjavne nie je dostatočne veľká na zabezpečenie ich dlhodobého prežitia <i>alebo</i> Kvalita biotopu druhu je zlá, zjavne neumožňuje dlhodobého prežívania	Žiadne alebo nedostatočne dostupné spoľahlivé informácie (zvyčajne fluktujúce druhy)
Celkové hodnotenie stavu	Všetky "zelené" alebo tri "zelené" a jeden "neznámy"	Jeden alebo viac "oranžových", ale žiadna "červená"	Jedna alebo viac "červených"	Dva alebo viac "neznámych" v kombinácii so zelenou alebo všetky "neznáme"

Postup výberu prioritných opatrení

Prioritné opatrenia (zo zoznamu v prílohe 1 PAF) boli vybrané nasledovne:

- Pre 81 druhov, pre ktoré sa vyhlasujú CHVÚ boli pri všetkých uvedených nasledovných opatreniach:

5. Príprava programov starostlivosti
7. Konzultácie verejné prerokovania, spolupráca s vlastníckmi pôdy
9. Prevádzkové náklady zodpovedných organizácií
11. Mzdové náklady zamestnancov
13. Manažmentové opatrenia zamerané na zlepšenie/udržanie stavu
17. Monitoring a prieskum
20. Poskytovanie informácií verejnosti

- Pre druhy, v prípade ktorých je možné, že bude potrebná náhrada za obmedzenie obhospodarovania boli doplnené nasledovné opatrenia:

15. Implementácia systémov riadenia a zmlúv s vlastníckmi a manažérmi pôdy alebo vody tak, aby nasledovali konkrétne predpisy.
16. Poskytovanie služieb: kompenzácia práva ušlej straty príjmu

⁷ Areál v rámci členského štátu

⁸ Areál v rámci členského štátu

- V prípade druhov, pre ktoré je očakávané potrebné stráženie hniezd bolo doplnené opatrenie:

19. Dohľad nad územím

- Pre všetky ostatné druhy boli uvedené nasledovné opatrenia:

9. Prevádzkové náklady zodpovedných organizácií

13. Manažmentové opatrenia zamerané na zlepšenie/udržanie stavu

17. Monitoring a prieskum

H. Monitoring, hodnotenie a aktualizácia PAF

Ciele stanovené týmto dokumentom bude potrebné priebežne monitorovať, vyhodnocovať a aktualizovať. Zodpovedným orgánom bude Ministerstvo životného prostredia SR v spolupráci so Štátnou ochranou prírody SR. Do procesu hodnotenia a aktualizácie by mali byť zapojené aj ďalšie štátne a mimovládne organizácie.

Prvá aktualizácia dokumentu sa predpokladá v prvej polovici roku 2013, druhá do konca roka 2013. Hodnotenia a aktualizácie je následne potrebné vykonávať každoročne, podľa požiadaviek Európskej komisie.

Hlavným indikátorom celkovej úspešnosti PAF budú výsledky hodnotenia stavu biotopov a druhov (členské štáty predložia Európskej komisii v roku 2013 správu podľa článku 17 smernice o biotopoch a podľa článku 12 smernice o ochrane vtáctva, obe za obdobie do r. 2012, ďalšie správy budú predložené v r. 2020).

Ďalšími indikátormi plnenia PAF bude plnenie priorít na národnej úrovni, ako aj jednotlivých opatrení na dosiahnutie stanovených cieľov. Medzi merateľné ukazovatele bude patriť počet vyhlásených území európskeho významu, počet spracovaných a realizovaných programov starostlivosti a programov záchrany druhu, ako aj počet projektov, ktoré prispejú k plneniu cieľov PAF.

Hodnotenie PAF by malo byť súbežné s hodnotením plnenia programov využívania EÚ finančných nástrojov v období 2014-2020, ako aj s ďalšími poznatkami a závermi tzv. biogeografických seminárov Európskej komisie. Slovenskej republiky sa týka seminár pre alpskú biogeografickú oblasť plánovaný na jeseň 2013 a seminár pre panónsku biogeografickú oblasť plánovaný na r. 2014.